ISSN 1725-521X

Europos Sąjungos oficialusis leidinys

C 141

Leidimas lietuvių kalba

53 tomas

2010 m. gegužės 29 d.

Informacija ir pranešimai

Pranešimo Nr. Turinys Puslapis

I *Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės*

NUOMONĖS

Regionų komitetas

82-oji plenarinė sesija, 2009 m. gruodžio 3–4 d.

2010/C 141/01 Regionų Komiteto nuomonė. 2007-2008 m. Geresnės teisėkūros paketas 1

2010/C 141/02 Regionų komiteto nuomonė. Lisabonos strategijos ateitis po 2010 m. 5

2010/C 141/03 Regionų komiteto nuomonė. Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms: darbo rinkos ir gebėjimo poreikių numatymas ir derinimas 11

2010/C 141/04 Regionų komiteto nuomonė. Regionų požiūris į žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą. žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymas ES švietimo politikoje 16

2010/C 141/05 Regionų komiteto nuomonė. E. mokslui skirta irt infrastruktūra. Europos irt mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros, inovacijų, būsimų ir kuriamų technologijų mokslinių tyrimų strategija 22

2010/C 141/06 Regionų komiteto nuomonė. Universitetų ir įmonių dialogas 27

2010/C 141/07 Regionų komiteto nuomonė. Darnusis ateities transportas. Siekis sukurti integruotą, technologiškai pažangią ir vartotojams patogią transporto sistemą 31

2010/C 141/08 Regionų komitetas nuomonė. Žalioji knyga. Bendrosios žuvininkystės politikos reforma ir darni akvakultūros ateitis 37

LT

Kaina:
4 EUR

(Tęsinys antrajame viršelyje)

2010/C 141/09 Regionų komiteto nuomonė savo iniciatyva. ES miškų politika atsižvelgiant į 20/20/20 tikslus 45

III *Parengiamieji aktai*

Regionų komitetas

82-oji plenarinė sesija, 2009 m. gruodžio 3–4 d.

2010/C 141/10 Regionų komiteto nuomonė. Kova su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija ir kova su prekyba žmonėmis ir aukų apsauga 50

2010/C 141/11 Regionų komiteto nuomonė. Tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimas ir elektros ir elektroninės įrangos atliekų apdorojimas 55

LT

I

(Rezoliucijos, rekomendacijos ir nuomonės)

NUOMONĖS

REGIONŲ KOMITETAS

82-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2009 M. GRUODŽIO 3–4 D.

Regionų Komiteto nuomonė. 2007-2008 m. Geresnės teisėkūros paketas

(2010/C 141/01)

REGIONŲ KOMITETAS

— pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi išskirtinę ir bendrą kompetenciją teikti viešąsias paslaugas ir prisidėti prie savo bendruomenių ekonominio vystymosi, todėl visavertis jų dalyvavimas pačioje ES teisės aktų rengimo pradžioje ir juos įgyvendinant vietoje būtinai reikalingas, kad ES veiktų demokratija,

— pripažįsta, kad šioje srityje pasiekta pažangos, ir giria Europos Komisijos įdėtas pastangas, davusias apčiuopiamų rezultatų, bet mano, kad galima ir būtina tolesnė pažanga,

— mano, kad subsidiarumo ir proporcingumo principai, kaip ir poveikio įvertinimas yra pagrindiniai aspektai, skatinantys daugiapakopio valdymo modelio atsiradimą ES, ir bus labai naudingi regionų ekonominiam vystymuisi bei visos Europos Sąjungos teritorinei sanglaudai. Primena, kad pagal Sutartį sprendimai turi būti priimami tuo lygmeniu, kuris yra arčiausiai plačiosios visuomenės, o tai ne visada būna centrinė vyriausybė. Todėl subsidiarumo principą reikėtų suprasti kaip pagrindą, kuriuo remdamiesi visi valdžios lygiai greičiau reaguotų į piliečių poreikius, o sprendimai būtų priimami veiksmingiau,

— mano, kad Europos Teisingumo Teismo sprendimai gali daryti didelį poveikį vietos ir regionų valdžios institucijoms, visų pirma viešųjų pirkimų srityje, tokiais būdais, kurie galbūt nebuvo numatyti pradimiuose teisės aktuose,

— galiausiai Regionų komitetas nuogąstauja, kad valstybėse narėse perkeliant ES teisės aktų nuostatas į nacionalinę teisę ir toliau linkstama į pernelyg sudėtingą ir perteklinį reglamentavimą.

Pranešėjas: lordas Graham Tope (UK/LDAE) Londono Satono tarybos narys

Pamatiniai dokumentai

Komisijos darbo dokumentas – Antroji reglamentavimo aplinkos paprastinimo strategijos pažangos ataskaita

COM(2008) 33 galutinis

Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui – Geresnio reglamentavimo Europos Sąjungoje strateginė apžvalga

COM(2008) 32 galutinis

Komisijos ataskaita dėl subsidiarumo ir proporcingumo – (15-oji ataskaita dėl geresnės teisėkūros, 2007 m.)

COM(2008) 586 galutinis

Komisijos komunikatas Tarybai, Europos Parlamentui, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir Regionų komitetui – Trečioji geresnio reglamentavimo Europos Sąjungoje strateginė apžvalga

COM(2009) 15 galutinis

Komisijos darbo dokumentas – Antroji reglamentavimo aplinkos paprastinimo strategijos pažangos ataskaita

COM(2009) 17 galutinis

I. **BENDROSIOS PASTABOS**

REGIONŲ KOMITETAS

1. ir toliau kartu dirba su Europos Komisija ir kitomis institucijomis, kad ES būtų sėkmingai sukurtas geresnis reglamentavimas visais lygmenimis tikra daugiapakopio valdymo dvasia;

2. pripažįsta, kad šioje srityje pasiekta pažangos, ir giria Europos Komisijos įdėtas pastangas, davusias apčiuopiamų rezultatų, bet mano, kad galima ir būtina tolesnė pažanga;

3. primena apie Regionų komitetui stebėtojos statusu aukšto lygio grupėje dėl administracinės naštos mažinimo atstovavusios Johanna Maij-Weggen vertingą darbą. Šiomis aplinkybėmis Regionų komitetas pakartojo, kad vietos ir regionų valdžios institucijos ir Regionų komitetas turi geriausias galimybes prisidėti prie ES teisėkūros proceso gerinimo, visų pirma todėl, kad nemaža ES teisės aktų dalis įgyvendinama vietos ir regionų lygmeniu, taip pat todėl, kad šie teisės aktai daro poveikį piliečių kasdieniam gyvenimui;

4. palankiai vertina didesnį Europos Komisijos atvirumą rengiant naujus pasiūlymus, jos konsultavimąsi su suinteresuotomis šalimis ne tik iš Europos Sąjungos, įskaitant Europos vietos ir regionų valdžios institucijoms atstovaujančias asociacijas, taip pat jos entuziastingą „struktūruoto dialogo“ įgyvendinimą pasitelkiant Regionų komitetą. Svarbu, kad būtų galima naudotis įvairiais konsultaciniais mechanizmais siekiant užtikrinti, jog ES politiniai sprendimai būtų priimami remiantis plačiai Europos nuomonę reprezentuojančia informacija, nes tokiu būdu sprendimų priėmimas bus labiau subalansuotas, o jų įgyvendinimas veiksmingesnis, visų pirma tais atvejais, kai vietos ir regionų valdžios institucijos yra atsakingos už ES teisės aktų nuostatų taikymą ir jų vykdymo užtikrinimą;

5. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi išskirtinę ir bendrą kompetenciją teikti viešąsias paslaugas ir prisidėti prie savo bendruomenių socialinio ir ekonominio vystymosi, todėl visavertis jų dalyvavimas pačioje ES teisės aktų rengimo pradžioje ir juos įgyvendinant vietoje būtinai reikalingas, kad ES veiktų demokratija;

6. mano, kad subsidiarumo ir proporcingumo principai, kaip ir poveikio įvertinimas, yra pagrindiniai aspektai, skatinantys daugiapakopio valdymo modelio atsiradimą ES, ir bus labai naudingi regionų ekonominiam vystymuisi bei visos Europos Sąjungos teritorinei sanglaudai. Primena, kad pagal Sutartį sprendimai turi būti priimami tuo lygmeniu, kuris yra arčiausiai plačiosios visuomenės, o tai ne visada būna centrinė vyriausybė. Todėl subsidiarumo principą reikėtų suprasti kaip pagrindą, kuriuo remdamiesi visi valdžios lygiai greičiau reaguotų į piliečių poreikius, o sprendimai būtų priimami veiksmingiau;

7. pakartoja, kad yra pasiryžęs skleisti išsamesnę informaciją apie subsidiarumą. Šiuo požiūriu Subsidiarumo stebėsenos tinklas yra naudinga priemonė ne vien tik dėl partnerių dalyvavimo stebint subsidiarumo principo taikymą, bet ir dėl jo galimybės būti laboratorija, skirta keistis subsidiarumo principo

taikymo ir daugiapakopio valdymo geriausios praktikos pavyzdžiais;

8. pritaria Europos Komisijos pastangoms įgyvendinant savo teisėkūros ir reguliavimo galias laikytis proporcingumo principo ir panaikinti daugelį teisinių priemonių pateikiant daug oficialių konsoliduotų pasiūlymų. Atkreipia dėmesį į tai, kad 48 pasiūlymus dėl supaprastinimo galiausiai patvirtino teisės aktų leidėjai. Todėl norėtų pažymėti, kad svarbus ne tik pasiūlymų dėl supaprastinimo skaičius, bet ir veiksmingas bei praktinis administracinės naštos sumažinimas;

9. mano, kad tiriant įsikišimo ES lygiu būtinybę ir analizuojant galimą įvairių politikos priemonių poveikį, poveikio tyrimai turėtų padėti pagerinti ir supaprastinti reguliavimo aplinką. Veiksmingas ir tvarus *ex ante* naujosios ES teisės įvertinimas svarbus ne tik siekiant apskritai sumažinti administracinę naštą, bet ir yra esminis veiksnys, kad ši našta išliktų kuo mažesnė. Vis tik RK nerimauja, kad vėliau Europos Parlamento ir Tarybos pateiktos pataisos ir pakeitimai dėl pasiūlymų dėl teisės aktų gali daryti didelį poveikį vietos ir regionų valdžios institucijoms, kurio sprendimus priimantys asmenys negalėjo iki galo numatyti;

10. mano, kad Europos Teisingumo Teismo sprendimai gali daryti didelį poveikį vietos ir regionų valdžios institucijoms, visų pirma viešųjų pirkimų srityje, tokiais būdais, kurie galbūt nebuvo numatyti pradiniuose teisės aktuose;

11. mano, kad jei ES turi tapti skaidresnė ir geriau reaguoti į visuomenei rūpimas problemas, labai svarbu Bendrijos teisės aktus rengti taip, kad juos suprastų tie, kuriems jie skirti. Todėl Komitetas ragina Europos Komisiją rengti aiškesnius, nuoseklesnius ir nedviprasmiškus dokumentus, kad būtų užtikrintas jų veiksmingas ir vienodas taikymas visose valstybėse narėse. Šis reikalavimas yra ypač svarbus, kadangi priimami dokumentai būna kompromisinio pobūdžio ir juos ne visada paprasta perkelti į nacionalinius įstatymus;

12. šiuo požiūriu pripažįsta, kad daugelis vietos ir regionų valdžios institucijų ir jų piliečiai dažniausiai susidurs ne su ES teise, o su jos nuostatų perkėlimu į nacionalinę teisę. Todėl būtina visais valdymo lygiais siekti supaprastinimo, užtikrinti nuoseklumą ir paaiškinti naujas teisės nuostatas ir politiką;

13. nuogąstauja, kad valstybėse narėse perkeliant ES teisės aktų nuostatas į nacionalinę teisę ir toliau linkstama į pernelyg sudėtingą ir perteklinį reglamentavimą;

14. galiausiai nors ir suprantama, kad labiau pabrėžiamas *ex ante* poveikio vertinimas, vis tik nereikėtų pamiršti dedant didesnes geresnio reglamentavimo pastangas naudoti *ex post* įvertinimus, kai numatyti rezultatai lyginami su tikrove. Dauguma naujų pasiūlymų siekiama iš dalies pakeisti arba papildyti esamą Bendrijos teisyną. Vykdant nuolatinį ir būtiną teisės aktų atnaujinimą, rengiant naujus pasiūlymus labai svarbu tinkamai atsižvelgti į vertingą vietos ir regionų valdžios institucijų patirtį, įgytą taikant Europos Sąjungos taisykles;

II. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

Naujų teisės aktų rengimas: konsultacija

15. ragina ES institucijas ir valstybes nares siekti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos pagal joms suteiktus įgaliojimus aktyviau dalyvautų rengiant ES teisės aktus ir jų galutinę redakciją, kad sustiprėtų sprendimų priėmimo proceso demokratinis teisėtumas. Regionų komitetas pabrėžia, kad toks dalyvavimas ypač svarbus įstatymų leidybos galias turintiems regionams, atsižvelgiant į jų įsipareigojimą perkelti ES teisės aktų nuostatas į jų atitinkamas kompetencijos sritis. Šiuo aspektu Regionų komitetas yra geriausias vietos ir regionų valdžios institucijų atstovas, kai šios institucijos siekia dalyvauti teisėkūros procese. Regionų komiteto nariai turi praktinės patirties ir yra visapusiškai susipažinę su vietos sąlygomis, todėl gali geriausiai įvertinti teisės aktų poveikį bei veiksmingumą;

16. mano, kad būtinos konsultacijos visais sprendimų priėmimo lygiais tiek ES, tiek valstybėse narėse. Turėtų būti nustatytos tinkamos konsultavimosi su vietos ir regionų valdžios institucijomis procedūros;

17. pabrėžia didėjančią parengiamojo etapo svarbą ES teisėkūros procese. Pagerindama analizę ir konsultacijas šiame ankstyvajame etape, ES padidintų savo galimybes kurti veiksmingus teisės aktus, kuriuos būtų lengviau įgyvendinti skirtingomis valstybių narių sąlygomis;

Naujų teisės aktų rengimas: poveikio vertinimas

18. pakartoja savo pasiryžimą padėti įvertinti naujus pasiūlymus dėl naujų teisės aktų, kurie daro didelį poveikį vietos ir regionų lygmeniui. Kai naujais pasiūlymais keičiamos esamos nuostatos, poveikio vertinime turi būti pateikiamos vertinimo išvados, kadangi tai leistų tiesiogiai susieti *ex ante* poveikio vertinimą su *ex post* vertinimu;

19. žinodamas, kad poveikio vertinimas yra ilgai trunkantis ir ištekliams imlus procesas, teigia, kad planavimas turėtų būti kuo labiau orientuotas į ateitį, sudarant galimybę dvišaliai nustatyti prioritetinius klausimus remiantis metine politikos strategija ir Komisijos teisėkūros ir darbo programa, galbūt surengiant metinę techninio pobūdžio diskusiją. Be to, Europos Komisijos generaliniai direktoratai turėtų būti skatinami tiesiogiai kreiptis į RK, jei mano, kad jų atliekamą poveikio įvertinimą būtina papildyti duomenimis apie numatomų iniciatyvų teritorinį poveikį;

20. reikalauja, kad atliekant poveikio vertinimą būtų atsižvelgiama į įstatymų leidybos galias turinčius regionus ir vengiama Bendrijos susitarimų, dėl kurių šios galios atitektų centrinei vyriausybei;

21. ragina Europos Parlamentą ir Tarybą labiau laikytis 2003 m. Tarpinstitucinio susitarimo dėl geresnės teisėkūros, kai šios institucijos iš dalies keičia Komisijos pasiūlymus dėl teisės aktų užkraudamos naują administracinę ir finansinę naštą vietos ir regionų valdžios institucijoms. Kiekvieną kartą peržiūrint tarpinstitucinį susitarimą turėtų dalyvauti RK ir EESRK;

22. palankiai vertina tai, kad aukšto lygio grupėje dėl administracinės naštos mažinimo jam atstovauja Johanna Maij-Weggen (ELP/NL). Siūlo Europos Komisijai oficialiai aptarti šios grupės išvadas prieš pasibaigiant jo įgaliojimams (2010 m. rugpjūtis), kad Regionų komitetas galėtų informuoti apie rezultatus visas ES vietos ir regionų valdžios institucijas joms rūpimais klausimais;

Įgyvendinimas ir perkėlimas į nacionalinę teisę

23. pritaria ketinimui sumažinti nereikalingą naštą MVĮ ir dar aktyviau taikyti informacines technologijas; vienas iš Sąjungos reglamentavimo aplinkos supaprastinimo tikslų turėtų būti teisės aktų supaprastinimas ir veiksmingumo didinimas, taigi jie turėtų būti labiau orientuoti į naudotoją;

24. pripažįsta, kad geresnė teisėkūra neatsiejama nuo periodiško taikomų teisės aktų vertinimo. Todėl reikėtų į visus ES teisės aktus sistemingai įtraukti nuostatas dėl jų vertinimo siekiant, kad visi suinteresuotieji subjektai galėtų pasidalyti patirtimi, susijusia su atitinkamų priemonių praktiniu poveikiu, jų taikymu ir vykdymo užtikrinimu;

25. ragina įstatymų leidybos galias turinčius regionus pripažinti, kad jie galėtų turėti daug naudos, jei aktyviau dalyvautų derantis dėl ES teisės aktų ir perkeliant jų nuostatas į nacionalinę teisę. Kitiems regionams ir vietos valdžios institucijoms taip pat tenka svarbus vaidmuo. Be to, RK ragina valstybes nares dėti visas pastangas skatinant tokį aktyvų dalyvavimą;

26. pabrėžia, kad Europos teritoriniai paktai, pavyzdžiui, Europos teritorinio bendradarbiavimo grupė (ETBG), galėtų paskatinti teritorinę sanglaudą ir politikos, turinčios didelį poveikį vietos lygmeniui, lankstumą. ETBG, juridinio asmens statusą turinti priemonė, leidžianti partneriams sukurti nuolatinę teisinę teritorinio bendradarbiavimo struktūrą, užtikrins platesnį daugiapakopio valdymo taikymą ir paskatins geresnę teisėkūrą vietos ir regionų lygiu visoje Europoje;

27. ragina valstybes nares dėti daugiau pastangų supaprastinti nacionalinės teisės aktus ir tinkamai bei greitai priimti Bendrijos direktyvas. Vykstant šiam procesui, jos turėtų konsultuotis su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir atsižvelgti į jų pastabas ir pasiūlymus;

28. dar kartą ragina nacionalinės teisės aktų leidėjus perkeliant ES teisės aktų nuostatas susilaikyti nuo perteklinio reglamentavimo. Ataskaitose dėl teisingai ir laiku įgyvendintų ES direktyvų nuostatų Komisija galėtų nurodyti, kurios valstybės narės nustatė pernelyg didelius nacionalinius reikalavimus;

29. pabrėžia, kad Komisija ir Teisingumo Teismas turėtų atsižvelgti į Teisingumo Teismo sprendimų poveikį regionams ir vietos valdžios institucijoms;

30. ragina Europos Komisiją tiksliai nurodyti konkrečius atvejus, kurie yra susiję su valstybės pagalba, pabrėžiant tas problemas bei situacijas, kurios priklauso vietos ir regionų valdžios institucijų kompetencijai;

Komunikacija

31. ragina Europos Komisiją pristatyti savo geresnės teisėkūros darbotvarkę laikantis labiau į naudotoją orientuoto požiūrio. Pastangos ir komunikacija pirmenybę turėtų teikti toms sritims, kuriose piliečiai mato didžiausią pridėtinę vertę;

32. rekomenduoja aiškiau formuluoti rengiamas direktyvas, nes taip sumažėtų galimybė neteisingai aiškinti teisės aktus, nebūtų delsiama perkelti į nacionalinę teisę arba perkeliama klaidingai;

33. pripažįsta, kad nacionaliniai teisės aktų leidėjai ir vietos ir regionų valdžios institucijos bei joms atstovaujančios asociacijos turi svariai prisidėti geriau informuodamos apie ES teisės aktus ir jų nuostatų perkėlimą į nacionalinę teisę tuos asmenis, kurie turi juos įgyvendinti, ir eilinius piliečius.

2009 m. gruodžio 3 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

Regionų komiteto nuomonė. Lisabonos strategijos ateitis po 2010 m.

(2010/C 141/02)

REGIONŲ KOMITETAS

— tvirtina, kad šis kokybiškas gyvenimas turi būti pasiektas neperžengiant **baigtinės planetos galimybių ribų** [1] ir vadovaujantis prielaida, kad siekiama sukurti socialiai darnią ir teisingą visuomenę, kurioje visų individų ir grupių vertė ir indėlis būtų optimalūs, o paskatos ir paramos priemonės būtų skirtos skurdo ir socialinės atskirties klausimams spręsti ir tvariai ekonomikai kurti;

— pabrėžia, jog svarbu tinkamai finansuoti ES lygio sanglaudos politiką ir užtikrinti visų Europos regionų dalyvavimą, kadangi jie atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant naują strategiją, ir nepritaria tam, kad persvarstant būsimą ES biudžetą būtų bandoma renacionalizuoti struktūrinius fondus arba pašalinti regioninį matmenį iš sanglaudos politikos;

— atkreipia dėmesį į tai, kad ES sanglaudos politika turi jau nusistovėjusią daugiapakopio valdymo struktūrą struktūrinių fondų programoms įgyvendinti, ir tvirtina, kad naujojoje strategijoje turėtų būti panaudotos dabartinės partnerystės struktūros, skirtos valdymo struktūrų dabartiniams trūkumams šalinti. Akivaizdus valdymo struktūrų suderinimas su ES sanglaudos politikos regioninėmis programomis sudaro kur kas veiksmingesnę galimybę formuoti įvairias politikos sritis;

— ragina ES vadovus svarbiausiu prioritetu pripažinti Europos konkurencingumo ekologinės ekonomikos srityje vystymą, kad ES galėtų imtis pagrindinio vaidmens pertvarkant pasaulio ekonomiką į tvarią ir patikimą ekonomiką. Pirmiausia tai reiškia rodyti pavyzdį, suteikti prioritetą investicijoms į naujas ekologiškas technologijas, mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą, įskaitant atsinaujinančios energijos gamybą, energijos vartojimo efektyvumą, tvarius gamybos ir vartojimo metodus, IKT ir plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą atokiose vietovėse, bei skatinti aplinkos apsaugą ir išsaugojimą. Kad ši darbotvarkė būtų įgyvendinta, Europos universitetams, mokslinių tyrimų centrams ir MVĮ turi tekti pagrindinis vaidmuo [2]. Tam reikalingos Europos ekonomikos struktūrinės permainos, įskaitant makroekonomikos politikos ir aktyvios darbo rinkos politikos koordinavimą, kad būtų galima remti perėjimą prie ekologinės ekonomikos.

[1] Kaip nurodyta pranešime „Klestėjimas be augimo: perėjimas prie tvarios ekonomikos“, kurį parengė Tvarios plėtros komisija, JK, paskelbta 2009 m. kovo mėn. Žr. http://www.sd-commission.org.uk/pages/redefining-prosperity.html

[2] Pavyzdžiu galėtų būti „Wave Hub“ (jūros bangų elektrinių parkas), kuris 2010 m. turi būti pastatytas Kornvalio priekrantės vandenyse. Gavus ERPF finansinę paramą, bus pastatytas pirmasis JK priekrantės įrenginys, skirtas vietoje pademonstruoti, kaip veikia jūros bangų elektrinių parkai. Projektas įgyvendinamas viešojo, privataus ir mokslinių tyrimų sektorių jėgomis.

Pranešėja: Christine Chapman (UK/ESP), Velso nacionalinės asamblėjos narė

I. **POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

REGIONŲ KOMITETAS

Svarbiausios nuostatos

1. pritaria strategijos, kuria po 2010 m. bus pakeista dabartinė Lisabonos strategija, kūrimui, tačiau mano, kad būtina **rasti naują strategijos pusiausvyrą** ir Europos tvaraus vystymosi strategiją susieti su Lisabonos strategija; Komitetas palankiai vertina lapkričio 24 d. paskelbtoje Komisijos konsultacijoje dėl strategijos ateities prisiimtą įsipareigojimą suteikti daugiau įgaliojimų žmonėms įtraukiosiose visuomenėse ir sukurti konkurencingą, sąveikią ir ekologiškesnę visuomenę, tačiau nusivylęs tuo, kad Komisija nepateikia platesnio užmojo ir labiau visa apimančios vizijos, kaip rasti naują strategijos pusiausvyrą ir nukreipti ją tvarios, socialiai teisingos ir darnios visuomenės kūrimo Europoje linkme;

2. pabrėžia, kad dabartinėje Lisabonos strategijoje nepakankamai pripažįstamas esminis vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo visoje ES įgyvendinant ir skleidžiant informaciją apie strategiją vietos lygiu, ir pakartoja Baltojoje knygoje dėl daugiapakopio valdymo pateiktą raginimą padėtį ištaisyti naujojoje strategijoje;

3. atkreipia dėmesį į tai, kad **vietos ir regionų valdžios institucijos dažnai turi abejonių dėl dabartinės Lisabonos strategijos paskirties**. Šią problemą būtų galima išspręsti, jei naujojoje strategijoje būtų nustatyti aiškūs tikslai ir apie juos teikiama informacija žmonėms vietos lygiu;

4. apgailestauja, kad Lisabonos strategijai, kuri buvo parengta kaip įnašas į Ekonominę ir pinigų sąjungą (EPS), iš esmės nepavyko labiau suderinti valstybių narių ekonomikos politiką ar pagerinti bendrą ekonomikos valdymą ES lygiu; todėl ypač apmaudu, kad ištikus dabartinei ekonomikos krizei daugelis valstybių narių patvirtino tokias ekonomikos priemones, kuriomis atsižvelgiama tik į nacionalines aplinkybes ir ignoruojamas reikalavimas derinti veiksmus bendrojoje Europos rinkoje;

5. ragina į naująją strategiją **aiškiai** įrašyti **visa apimantį tikslą** dėl visų Europos Sąjungos piliečių **kokybiško gyvenimo** ir **gerovės**. Užimtumas ir materialinė gerovė yra svarbiausios sudedamosios dalys, tačiau turi būti atsižvelgta į kitus veiksnius, kad susidarytų konkretus gyvenimo kokybės ir gerovės vaizdas, įskaitant išsamesnę informaciją apie visuomenines ir aplinkos sąlygas, kuriomis žmonės gyvena [1];

6. tvirtina, kad šis kokybiškas gyvenimas turi būti pasiektas neperžengiant **baigtinės planetos galimybių ribų** [2] ir vadovaujantis prielaida, kad siekiama sukurti socialiai darnią ir teisingą visuomenę, kurioje visų individų ir grupių vertė ir indėlis būtų optimalūs, o paskatos ir paramos priemonės būtų skirtos skurdo ir socialinės atskirties klausimams spręsti ir tvariai ekonomikai kurti;

7. pabrėžia **esminį lavinimo ir mokymo vaidmenį** ugdant sąmoningumą tvarumo klausimais ir Europos piliečių kūrybiškumą ir verslumą bei atkreipia dėmesį į būtinybę kurti **mokymosi visą gyvenimą kultūrą;**

8. siūlo **naująją strategiją pavadinti kitaip**, kad būtų išvengta painiojimo su Lisabonos strategija ir būtų pabrėžtas naujas strategijos pobūdis. Pavyzdžiui, „**Kokybiškas gyvenimas visiems: Europos tvarios ateities kūrimas pasaulyje**“ arba trumpiau – „**Tvarios Europos strategija**“;

9. ragina parengti **veiksmingesnę komunikacijos strategiją** dalyvaujant vietos ir regionų valdžios institucijoms, kad būtų plačiau informuojama apie naująją strategiją ir propaguojamos jos svarbiausios nuostatos;

Dabartiniai ir nauji iššūkiai

10. teigia, kad **dabartinė finansų, ekonomikos, socialinės sferos ir aplinkosaugos krizė** radikaliai pakeitė sąlygas, kuriomis vyksta diskusija dėl Lisabonos strategijos ateities, o tai reiškia, kad diskusija neturėtų vykti įprastu būdu. Dėl krizės būtina spręsti **neatidėliotinus klausimus**, pirmiausia susijusius su didėjančiu visoje Europoje nedarbu, ypač jaunimo nedarbu, ir įveikti protekcionizmo šmėklą. Krizė išryškino visuotinio ekonomikos modelio struktūrinius trūkumus ir būtinybę kurti naują ir tvarų ekologinį, socialinį ir ekonominį požiūrį bei griežčiau kontroliuoti bankininkystės ir finansų sektorių;

---

[1] Naujosios ekonomikos fondas (http://www.neweconomics.org/gen/) parengė „Nacionalinius gerovės vertinimus“, kurie apibrėžiami veiksniais, kuriais grindžiama asmeninė ir visuomeninė gerovė.

[2] Kaip nurodyta pranešime „Klestėjimas be augimo: perėjimas prie tvarios ekonomikos“, kurį parengė Tvarios plėtros komisija, JK, paskelbta 2009 m. kovo mėn. Žr. http://www.sd-commission.org.uk/pages/redefining-prosperity.html

11. pakartoja nuostatą, kad dar prieš tai, kai Europą ištiko ekonomikos krizė ir kai buvo manoma, kad ekonomikos rodikliai santykinai geri, **visoje Europoje skurdo lygis nuolat buvo aukštas ir didėjo pajamų skirtumai**. Remiantis 2008 m. spalio mėn. Europos Komisijos paskelbtais duomenimis, 16 proc. Europos gyventojų gyvena žemiau skurdo ribos, vienas iš dešimties žmonių gyvena namų ūkyje, kuriame nėra nė vieno dirbančio asmens, ir 19 proc. vaikų gresia skurdas ([1]). Vienas pagrindinių būsimos strategijos tikslų turi būti siekis spręsti skurdo ir didėjančių gerovės skirtumų Europoje klausimą.

12. atkreipia dėmesį į tai, kad Europai tenka daug **ilgalaikių iššūkių**, įskaitant demografinius pokyčius, klimato kaitą, energetinį saugumą, globalizaciją ([2]), teritorinės sanglaudos įgyvendinimą visoje ES, į kuriuos turi būti atsižvelgiama naujojoje strategijoje. Komitetas apgailestauja, kad Komisijos konsultacijų dokumente dėl ES 2020 m. strategijos nebuvo labiau pabrėžtas teritorinės sanglaudos principo vaidmuo; jis ragina Komisiją laikantis Lisabonos sutartyje nustatyto teritorinės sanglaudos principo prisimti įsipareigojimą pateikti teritorinio poveikio vertinimą tais atvejais, kai rengiami teisėkūros pasiūlymai, kuriais daroma įtaka vietos ar regionų valdžios institucijų kompetencijai;

13. nurodo, kad krizės padarinių **įtaka viešiesiems finansams bus juntama dar ilgai** (nes krizė yra socialinė, finansų ir ekonomikos), todėl labai svarbu, kad ištekliai ir finansavimas vietos, regionų, valstybės ir Europos mastu būtų suderinti ir kad būtų užtikrintos tinkamos investicijos dideliems naujosios strategijos tikslams įgyvendinti. Miestai ir regionai galės veiksmingai prisidėti prie Lisabonos sutarties įgyvendinimo, jei Europos Sąjunga ir valstybės narės visiškai laikysis Europos Tarybos vietos savivaldos chartijoje nustatytų principų dėl **vietinės valdžios organų finansinių išteklių** (9 straipsnis);

14. tvirtina, kad siekiant užtikrinti veiksmingą socialinę sanglaudą ir išspręsti ilgalaikes problemas, visose politikos srityse reikia laikytis teritorinio požiūrio ir atsižvelgti į konkrečius vietos ir regionų lygmens ypatumus visoje Europoje. Be to, Bendrijos biudžete reikia numatyti pakankamai išteklių tolygiam Europos Sąjungos teritoriniam vystymuisi remti;

15. siūlo **naujojoje strategijoje pirmenybę teikti** investicijoms į ekologinę ekonomiką, nagrinėti socialinės sanglaudos klausimą ir užtikrinti, kad būtų laikomasi daugiapakopio valdymo principo ir būtų iš naujo apsvarstyta, kaip vertinsime naujosios strategijos poveikį;

([1]) Užimtumo GD informacinis pranešimas/08/625, 2008 m. spalio 16 d., Briuselis. Žr. http://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=637

([2]) Žr. Europos Komisijos pranešimą *Regionai 2020 m.*, kuris buvo paskelbtas 2008 m. gruodžio mėn.

Investavimas į ekologinę ekonomiką

16. ragina **ES klimato kaitos tikslus ir įsipareigojimus** įtraukti į naująją strategiją, kad visoje Europoje būtų sukurta mažą teršalų kiekį išmetanti ekonomika;

17. ragina ES vadovus svarbiausiu prioritetu pripažinti **Europos konkurencingumo ekologinės ekonomikos srityje vystymą**, kad ES galėtų imtis pagrindinio vaidmens pertvarkant pasaulio ekonomiką į tvarią ir patikimą ekonomiką. Pirmiausia tai reiškia rodyti pavyzdį, suteikti prioritetą investicijoms į naujas ekologiškas technologijas, mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą, įskaitant atsinaujinančios energijos gamybą, energijos vartojimo efektyvumą, tvarius gamybos ir vartojimo metodus, IKT ir plačiajuosčio ryšio infrastruktūrą atokiose vietovėse, bei skatinti aplinkos apsaugą ir išsaugojimą. Kad ši darbotvarkė būtų įgyvendinta, Europos universitetams, mokslinių tyrimų centrams ir MVĮ turi tekti pagrindinis vaidmuo ([3]). Tam reikalingos Europos ekonomikos struktūrinės permainos, įskaitant makroekonomikos politikos ir aktyvios darbo rinkos politikos koordinavimą, kad būtų galima remti perėjimą prie ekologinės ekonomikos;

18. ragina parengti **europietišką aplinką tausojančių įgūdžių ir darbo vietų strategiją**, kad būtų sukurta investicijų į įgūdžius ir žinias sistema, padedanti vystyti tvarią ekonomiką. Būsimos ES finansavimo programos, įskaitant mokymosi visą gyvenimą programą ir Europos socialinį fondą, turėtų būti nukreiptos paremti investicijas į aplinką tausojančias darbo vietas ir aplinką tausojančius įgūdžius, reikėtų ypač išskirti naujas, dinamiškas ir novatoriškas MVĮ ([4]);

19. ragina ES patvirtinti **nuoseklią paskatų ir paramos mechanizmų sistemą (geresnis ekologinis reguliavimas)**, kad visoje Europoje būtų vystoma tvari ekonomika;

20. ragina teikti pirmenybę **keitimuisi geriausios praktikos pavyzdžiais** inovacinių metodų srityje, skatinant ES piliečius, įmones ir valdžios institucijas valstybėse narėse propaguoti ekologinę elgseną ir skirti baudas už tvarumo principą pažeidžiančią elgseną;

([3]) Pavyzdžiu galėtų būti „Wave Hub“ (jūros bangų elektrinių parkas), kuris 2010 m. turi būti pastatytas Kornvalio priekrantės vandenyse. Gavus ERPF finansinę paramą, bus pastatytas pirmasis JK priekrantės įrenginys, skirtas vietoje pademonstruoti, kaip veikia jūros bangų elektrinių parkai. Projektas įgyvendinamas viešojo, privačiojo ir mokslinių tyrimų sektorių jėgomis.

([4]) Pavyzdžiai: „Pasinaudoti potencialu – Velsui skirta aplinką tausojančių darbo vietų strategija“, kurią 2009 m. liepos 9 d. paskelbė Velso regiono vyriausybė. „Siekiant ekologiško augimo: Škotijai skirta aplinką tausojančių darbo vietų strategija“, kurią 2005 m. birželio mėn. paskelbė Škotijos vyriausybė.

21. dar kartą pakartoja, kad **aplinką tausojantis požiūris gali sukurti virtualią grandinę, kuri padėtų spręsti** ekonomines ir visuomenines problemas. Pavyzdžiui, neseniai padaryti struktūrinių fondų reglamentų pakeitimai leis paremti energijos vartojimo efektyvumo priemones mažai pajamų gaunančiuose namų ūkiuose;

22. pabrėžia, kokios **svarbios** yra vietos bendruomenių **iniciatyvos iš apačios į viršų** permainoms vietos lygiu įgyvendinti ([1]);

Socialinė sanglauda ir aprėptis

23. pabrėžia **socialinio draudimo ir socialinės apsaugos sistemų**, apsaugančių pažeidžiamiausius visuomenės narius, vertę ir svarbą bei būtinybę išsaugoti tvirtą Europos socialinį modelį ([2]);

24. atsižvelgdamas į Lisabonos sutarties priede pateiktą Protokolą dėl visuotinės svarbos paslaugų, pripažįsta visuotinės svarbos paslaugų, visų pirma visuotinės svarbos socialinių paslaugų, lemiamą vaidmenį – todėl turi būti užtikrintas didesnis jų organizavimo ir finansavimo saugumas – bei vietos lygmeniu piliečiams teikiamų viešųjų paslaugų reikšmę;

25. ragina imtis veiksmų spręsti **vaikų skurdo ir kai kurių šeimų iš kartos į kartą perduodamo skurdo** problemą bei pabrėžia būtinybę toliau siekti Barselonos tikslų dėl vaikų priežiūros paslaugų ([3]);

26. pabrėžia, jog svarbu **tinkamai finansuoti ES lygio sanglaudos politiką ir užtikrinti visų Europos regionų dalyvavimą,** kadangi jie atlieka svarbų vaidmenį įgyvendinant naują strategiją, ir nepritaria tam, kad persvarstant būsimą ES biudžetą būtų bandoma renacionalizuoti struktūrinius fondus arba pašalinti regioninį matmenį iš sanglaudos politikos;

27. kiekvieno ES regiono labui ragina įsipareigoti efektyviau naudoti sukauptas žinias ir geriausios praktikos pavyzdžius įgyvendinant ES struktūrinių fondų programas;

28. ragina ES vadovus pasinaudoti proga, kad 2010 m. paskelbti Europos kovos su skurdu ir socialine atskirtimi metais ir įsipareigoti **pirmenybę teikti socialinei sanglaudai ir socialinei aprėpčiai**, kad būtų sprendžiami didėjančio nedarbo, regionų ekonominės veiklos rodiklių skirtumų, socialinės atskirties, nedarbo ir ekonominio neveiklumo klausimai. RK sutinka su Barca ataskaitoje išdėstyta nuomone, kad ES struktūrinių fondų programos yra pagrindinė priemonė socialinės atskirties problemai spręsti;

29. ragina imtis priemonių spręsti **jaunimo** didėjančio **nedarbo** mastą pirmenybę teikiant investicijoms į švietimą, lavinimą ir įgūdžių ugdymą, įskaitant jaunimo judumą skatinančias programas. Pritariame 2008 m. lapkričio mėn. priimtai Tarybos rekomendacijai dėl jaunųjų savanorių judumo Europoje ir remiame Komisijos pasiūlymą 2011 m. paskelbti Europos savanoriškos veiklos metais;

30. ragina labiau pripažinti **moterų** kaip darbo jėgos ir moterų verslininkių bei novatorių **pagrindinį indėlį**. Kaip paaiškėjo iš Europos Komisijos neseniai paskelbtos ataskaitos, Europa dar turi nemažai nuveikti lyčių lygybės srityje; pirmiausia pabrėžiama nuolatinė problema – vyrų ir moterų darbo užmokesčio skirtumai – ir sunkumai sprendžiant darbo ir šeiminio gyvenimo pusiausvyros ir lyčių stereotipų klausimus ([4]) ([5]), norėtų, kad jau dabar būtų rengiamos rekomendacijos ir numatomos paskatos moterims išsilaikyti darbo rinkoje arba į ją įsitraukti;

31. ragina **labiau pripažinti visų visuomenės narių svarbą ir jų indėlį**. Naujojoje strategijoje turėtų būti pabrėžiama „pilietinės visuomenės“ svarba, pirmiausia trečiojo sektoriaus, globėjų ir savanorių indėlis į kitų visuomenės narių gerovę, nes jų pastangos dažnai būna nepripažįstamos. Be to, naujoji strategija turėtų skatinti **aktyvaus senėjimo** politiką ir kartų iniciatyvas;

32. teigia, kad būsimoji ES sanglaudos politika turėtų remti **vietos vystymo iniciatyvas** ir skirti dėmesį konkrečioms miesto ir kaimo bendruomenėms, susiduriančioms su socialiniais ir ekonominiais sunkumais. Toks požiūris pasiteisino įgyvendinant šias iniciatyvas: EQUAL, LEADER, URBAN ir 1 ir 2 tikslo programas;

([1]) Danijos Tistedo savivaldybė yra pavyzdinė: bendruomenė ėmėsi veiksmų klimato kaitos problemoms spręsti. Rezultatas – visa suvartojama energija ir daugiau nei 80 proc. suvartojamos šilumos pagaminama nenaudojant iškastinio kuro. Žr. www.climate.thisted.dk

([2]) Geriausia diskusija šiuo klausimu išdėstyta „*The Spirit Level: Why More Equal Societies Almost Always Do Better*“, prof. Richard Wilkinson ir Dr. Kate Pickett (Allen Lane, 2009 m. kovo mėn.). Socialinėje programoje raginama sukurti Europos minimalaus darbo užmokesčio sistemą ir taip pat raginama, kad ES įsipareigotų laikytis Tarptautinės darbo organizacijos normų dėl padoraus darbo.

([3]) „… iki 2010 m. suteikti priežiūrą mažiausiai 90 % vaikų nuo trejų metų iki privalomojo mokyklinio amžiaus bei mažiausiai 33 % vaikų iki trejų metų amžiaus.“ Žr. http://www.consilium.europa.eu/ueDocs/cms_Data/docs/pressData/en/ec/71025.pdf

([4]) COM(2009) 77: Moterų ir vyrų lygybė — 2009.

([5]) Pasaulio ekonomikos žurnalas Nr. 164. „*Women Hold Up Half the Sky*“, Goldman Sachs, paskelbta 2007 m., teigiama, kad mažesnė lyčių nelygybė padidintų ekonomikos augimą. Norvegijos vyriausybė nustatė kvotą, kad ne mažiau kaip 40 proc. narių visų privačių bendrovių valdybose būtų moterys. Ji teigia, kad kvotos labai svarbios ekonomine prasme. Pasaulio bankas pranešime spaudai „Pasaulio bankas ir lyčių lygybė“ (2009 m. balandžio mėn.) teigia, kad neįmanoma panaikinti skurdo nepasiekus lyčių lygybės ir ragina sumažinti „netinkamos ekonomikos“, kuri apriboja moterų ekonomines galimybes, mastą.

33. palankiai vertina veiksmus, kuriais užtikrinama, kad valstybės pagalbos taisyklės sudaro sąlygas paremti vietos bendruomenės tvarią gamybą (pvz., teikiant pirmenybę ekologiniams viešiesiems pirkimams, sudarant galimybes naudotis plačiajuosčio ryšio infrastruktūra atokių rajonų ir kaimo bendruomenėms);

Daugiapakopis valdymas

34. pabrėžia būtinybę **vietos ir regionų valdžios institucijas įtraukti** į naujosios strategijos rengimą, įgyvendinimą ir vertinimą;

35. pabrėžia vietos ir regionų valdžios institucijų svarbą imantis vadovaujančio vaidmens **reaguojant į finansų ir ekonomikos krizę vietose**, kad būtų sprendžiamos tiesioginės ir trumpalaikės problemos ([1]);

36. ragina įvairius valdžios lygius **geriau koordinuoti ir tarpusavyje bendradarbiauti** bei siekti tvirtesnio naujosios strategijos regioninio aspekto;

37. ragina ES vadovus **užtikrinti, kad ES būsimos išlaidos** leistų įgyvendinti naujosios strategijos pagrindinius tikslus naudojantis Lisabonos strategijoje numatytu sėkmingu struktūrinių fondų lėšų skyrimu visoms ES biudžete numatytoms sritims;

38. ragina **nacionalines vyriausybes ryžtingiau** įsipareigoti įgyvendinti naujosios strategijos tikslus, įskaitant atitinkamus privalomus tikslus, kad būtų užtikrintas veiksmingas įgyvendinimas vietose;

39. pritaria nuostatai strategiją susieti su **Europos Komisijos ir Europos Parlamento** kadencijos laikotarpiu. Naujojoje strategijoje reikėtų aiškiau apibrėžti Europos Parlamento kaip demokratiškai išrinkto Europos organo, bendradarbiaujančio su Regionų komitetu ir Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetu, vaidmenį;

40. atkreipia dėmesį į tai, kad ES sanglaudos politika turi jau nusistovėjusią **daugiapakopio valdymo struktūrą** struktūrinių fondų programoms įgyvendinti, ir **tvirtina, kad naujojoje strategijoje turėtų būti panaudotos dabartinės partnerystės struktūros**, skirtos valdymo struktūrų dabartiniams trūkumams šalinti. Akivaizdus valdymo struktūrų suderinimas su ES sanglaudos politikos regioninėmis programomis sudaro kur kas veiksmingesnę galimybę formuoti įvairias politikos sritis;

41. siūlo dabartinėms partnerystėms aktyviai **dalyvauti rengiant nacionalines reformų programas (NRP)**, o į struktūrinių fondų programas įtraukti *regionams skirtą skyrių* visa apimantiems NRP tikslams įgyvendinti; reiškia susirūpinimą tuo, kad konsultacijų dokumente nepateikiami konkretūs pasiūlymai kaip pagal ES 2020 m. strategiją vietos ir regionų valdžios institucijos, regionų parlamentai bei asamblėjos bus įtraukiami rengiant ir įgyvendinant strategiją bei NRP;

Strategijos poveikio įvertinimas

42. atkreipia dėmesį į **vis didėjantį nepasitenkinimą, kad BVP** yra pagrindinis rodiklis ekonominės veiklos rezultatams vertinti, ir ragina parengti naujus rodiklius, kurie tinkamiau įvertintų klestėjimą, gerovę ir gyvenimo kokybę Europoje ([2]);

43. ragina rengiant tokias priemones atsižvelgti į **platesnius visuomeninius ir aplinkosaugos iššūkius**, kurie apimtų vaikų skurdo rodiklius, pajamų pasiskirstymą, CO_2 ir kitų išlakų lygį, poveikį bioįvairovei ir kitus aspektus, kurie yra gerovės platesnės apibrėžties dalis ir atspindi subnacionalinio lygio skirtumus visoje Europoje ([3]);

44. ragina **vietos ir regionų valdžios institucijas tiesiogiai dalyvauti nustatant** naujosios strategijos **tikslus ir rodiklius**. 2009 m. sausio mėn. pasirašytas Merų paktas rodo, kaip vietos ir regionų valdžios institucijos gali toliau įgyvendinti pagrindinius politinius uždavinius ir prisiimti ryžtingesnius įsipareigojimus nei nacionalinio ir Europos lygmens valdžia;

([1]) Pavyzdžiui, nuo 2008 m. spalio mėn. Velse jau įvyko šeši ekonomikos klausimams skirti aukščiausio lygio susitikimai, kuriuose dalyvavo visi suinteresuotieji subjektai ir buvo tariamasi dėl atsakomųjų priemonių, susijusių su krize. Velso vyriausybė taip pat panaudojo ESF kartu finansuoti subsidijas darbo užmokesčiui ir subsidijas mokymui, skirtas darbdaviams, priimantiems į darbą darbuotojus, kurie buvo atleisti dėl etatų mažinimo (REACT), arba neatleidusiems darbuotojų, kuriems grėsė atleidimas dėl etatų mažinimo (PROACT). 2009 m. liepos 15 d. Periferinių ir jūrų regionų konferencijoje buvo priimtas manifestas „Po krizės tapsime stipresni: Europos teritorinis paktas“, kuriame pripažįstamos regioninės atsakomosios priemonės, susijusios su krize visoje Europoje, ir raginama surengti specialų Europos Komisijos, valstybių narių ir regionų valdžios institucijų (įskaitant Regionų komiteto) susitikimą, kuriame būtų aptartos ilgalaikės atsakomosios priemonės, skirtos krizei įveikti.

([2]) Įdomu, kad Prancūzijos prezidento Nikolas Sarkozy sudarytai Komisijai dėl ekonominės veiklos rezultatų ir socialinės pažangos įvertinimo pavesta parengti naujus rodiklius, įvertinti ekonominę ir socialinę pažangą, kuri neapsiribotų tik BVP.

([3]) Velso vyriausybės naujoje tvaraus vystymosi strategijoje Viena planeta, vienas Velsas Velsui nustatyti penki aukšto lygio rodikliai, skirti kiekvienai svarbiai strategijos sričiai: i) ekologinis pėdsakas, ii) bioįvairovė, iii) bendroji pridėtinė vertė (prilygsta BVP priemonei), iv) mažas pajamas gaunantys namų ūkiai, v) gerovė.

Įrodymais pagrįstas principas

45. pabrėžia, kad nuomonė paremta RK konsultacijų dėl būsimos strategijos (konsultacijos pradėtos 2009 m. kovo mėn. Prahoje) ir aktyvių tyrimų, vykusių Briuselyje, Velse ir JK, išvadomis. **Lisabonos stebėsenos platforma** pateikė išsamią savalaikę konsultacijų išvadų analizę;

46. mano, jog labai svarbu, kad **RK toliau stebėtų, kaip įgyvendinama naujoji strategija** vietose per savo tinklus, pirmiausia pasitelkdamas Lisabonos stebėsenos platformą.

2009 m. gruodžio 3 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

Regionų komiteto nuomonė. Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms: darbo rinkos ir gebėjimo poreikių numatymas ir derinimas

(2010/C 141/03)

REGIONŲ KOMITETAS

— atkreipia dėmesį į tai, kad politinių (nacionalinių, regionų ir vietos) veikėjų pareiga užtikrinti savo įtaką ir pasirūpinti neigiamų krizės padarinių šalinimu ir teikti visišką pirmenybę galimybėms, kurias suteikia mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomika, bei skatinti šias galimybes taikant peržiūrėtoje Lisabonos strategijoje numatytą integruotą ir tvarų požiūrį,

— pabrėžia, kad dėl užsitęsusios ekonomikos krizės daug darbuotojų ES valstybėse narėse jau prarado darbą. Šia problemą dar labiau paaštrina atsiradusios naujos rinkos ir įmonių perkėlimas į pigios darbo jėgos šalis. Būtina tobulinti visų darbuotojų gebėjimus ir derinti juos su darbo rinkos poreikiais,

— mano, kad aukštos kokybės pagrindinis išsilavinimas yra kompetencijos įgijimo pagrindas ir didina susidomėjimą mokymusi visą gyvenimą. Šiandienos visuomenės, ypač Europos Sąjungoje, vis dažniau tampa žinių visuomenėmis, kuriose didesnė aukštos kvalifikacijos darbuotojų paklausa ir daugiausia darbo vietų bus siūloma paslaugų sektoriuje,

— atkreipia dėmesį į tai, kad dėl klimato kaitos nulemto perėjimo prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos bei tolesnės technologinės plėtros, ypač IRT srityje, reikia – kai kuriais atvejais iš esmės – restruktūrizuoti esamas sritis. Tai reiškia, kad atitinkamai keisis darbo rinka, bet tuo pačiu metu atsiras didelės naujų darbo vietų kūrimo galimybės („ekologiškos darbo vietos“). Šios darbo vietos dažnai yra plataus profilio ir reikalauja įvairių sričių žinių.

Pranešėja: Marianne Fügl (AT/ESP), Traizeno mero pavaduotoja

Pamatinis dokumentas

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui: Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms – Darbo rinkos ir gebėjimų poreikių numatymas ir derinimas.

COM(2008) 868 galutinis

I. **POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

REGIONŲ KOMITETAS

1. palankiai vertina Komisijos įsipareigojimą, pareikštą komunikate „Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms“;

2. nurodo, kad sunkiausia šių dešimtmečių finansų ir ekonomikos krizė jau sukėlė užimtumo ir socialinę krizę, kuri ateityje tik sunkės, todėl būtina numatyti ir sušvelninti jos pasekmes ([1]);

3. atkreipia dėmesį į tai, kad politinių (nacionalinių, regionų ir vietos) veikėjų pareiga užtikrinti savo įtaką ir pasirūpinti neigiamų krizės padarinių šalinimu ir teikti visišką pirmenybę galimybėms, kurias suteikia mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomika, bei skatinti šias galimybes taikant peržiūrėtoje Lisabonos strategijoje numatytą integruotą ir tvarų požiūrį;

4. mano, kad būtina atlikti Europos Sąjungos darbo rinkos vystymosi artimiausiais metais analizę;

Būsimi iššūkiai

5. nurodo, kad Europos Sąjunga ir 27 jos valstybės narės artimiausiais metais patirs daug didelių išbandymų, nes tradicinės struktūros ir pramonės ir informacinės visuomenės darbo kultūra užleidžia vietą naujai žinių ir inovacijų visuomenės praktikai, kurioje pagrindinis vaidmuo tenka sugebėjimui greitai prognozuoti ateities įvykius;

6. pabrėžia, kad dėl užsitęsusios ekonomikos krizės daug darbuotojų ES valstybėse narėse jau prarado darbą. Šia problemą dar labiau paaštrina atsiradusios naujos rinkos ir įmonių perkėlimas į pigios darbo jėgos šalis. Būtina tobulinti visų darbuotojų gebėjimus ir derinti juos su darbo rinkos poreikiais;

7. mano, kad aukštos kokybės pagrindinis išsilavinimas yra kompetencijos įgijimo pagrindas ir didina susidomėjimą mokymusi visą gyvenimą. Šiandienos visuomenės, ypač Europos Sąjungoje, vis dažniau tampa žinių visuomenėmiss, kuriose didesnė aukštos kvalifikacijos darbuotojų paklausa ir daugiausia darbo vietų bus siūloma paslaugų sektoriuje;

8. mano, kad būtina labiau atsižvelgti ir į demografinius pokyčius bei visuomenės senėjimą;

9. atkreipia dėmesį į tai, kad dėl klimato kaitos nulemto perėjimo prie mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų ekonomikos bei tolesnės technologinės plėtros, ypač IRT srityje, reikia – kai kuriais atvejais iš esmės – restruktūrizuoti esamas sritis. Tai reiškia, kad atitinkamai keisis darbo rinka, bet tuo pačiu metu atsiras didelės naujų darbo vietų kūrimo galimybės („ekologiškos darbo vietos“). Šios darbo vietos dažnai yra plataus profilio ir reikalauja įvairių sričių žinių;

10. nurodo, kad visos šios permainos daro poveikį darbuotojams, darbo rinkai ir įmonėms;

11. siūlo imtis ilgalaikių konkrečių priemonių, orientuojantis į glaudžiai koordinuojamą mokslinių tyrimų, švietimo ir inovacijų veiklą (vadinamąjį „žinių trikampį“) ir bendradarbiaujant Europos Sąjungos lygiu keistis patirtimi bei ieškoti atitinkamų sprendimų;

Vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmuo

12. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbus vaidmuo siekiant Komisijos komunikate nurodytų tikslų;

13. palankiai vertina tai, kad komunikate aiškiai pripažįstama kvalifikacijos poreikių ir darbo rinkų įvairovė regionuose. Be to, vietos ir regionų valdžios institucijos yra pagrindiniai pradinio ir vidurinio mokymo paslaugų teikėjai – čia įgytas pagrindinis išsilavinimas yra tolesnės kompetencijos įgijimo pagrindas. Labai dažnai už judumui ir mokymui būtinų pagrindinių sąlygų užtikrinimą, pvz., transporto infrastruktūros, vaikų priežiūros įstaigų ir švietimo įstaigų, atsako vietos ir regionų valdžios institucijos;

([1]) Pagal 2009 m. gegužės 4 d. ES Komisijos pavasario prognozę 2010 m. ES nedarbo lygis išaugs iki 11 proc. Numatoma, kad šiais metais užimtumas sumažės apie 2,5 proc. tiek visoje ES, tiek euro zonos šalyse, o 2010 m. – dar 1,5 proc. Per dvejus metus nebeliks apie 8,5 mln. darbo vietų (2006–2008 m. jų buvo sukurta 9,5 mln.). http://europa.eu/rapid/pressReleasesAction.do?reference=IP/09/693&format=HTML&aged=0&language=DE&guiLanguage=en

14. yra įsitikinęs, kad tarpvalstybinis profesinis judumas taip pat yra būtina sąlyga siekiant užtikrinti didesnę pasirinkimo laisvę ir daugiau ir geresnių darbo vietų;

15. pabrėžia, kad struktūros požiūriu silpniau išsivysčiusiuose regionuose, kaimo regionuose, regionuose, kuriuos gyventojai palieka, ir atokiausiuose regionuose vietos ir regionų valdžios institucijos, glaudžiau bendradarbiaudamos su visomis suinteresuotomis grupėmis regionų lygiu, privalo imtis aktyvesnio vaidmens ir atlikti regioninių darbo rinkų tyrimą bei įvertinti būsimus kokybės reikalavimus. ES, ieškodama atsako į šiuos iššūkius, turi pasitelkti ir vietos ir regionų valdžios institucijų žinias ir patirtį;

16. pritaria tam, kad vietos ir regionų valdžios institucijos galėtų veiksmingiau naudotis Europos socialinio fondo (ESF) lėšomis. Tai leistų užtikrinti, kad reikalingas lėšas jos gaus greitai ir tiesiogiai bei galės geriau koordinuoti jų panaudojimą;

Permainos darbo rinkoje

17. pabrėžia, kad tiek atskirų valstybių narių, tiek ir visos Europos Sąjungos darbo rinkoje vyksta įvairūs pokyčiai;

18. nurodo, kad šiuo metu tik labai nedaug darbuotojų visą gyvenimą dirba tą patį darbą. 2005 m. atlikto tyrimo rezultatai parodė, kad darbuotojai jau yra dirbę vidutiniškai keturiose darbo vietose ([1]). Be to, nemažai darbuotojų nuolat išgyvena darbo ir nedarbo periodus, daugėja neužtikrintų darbo vietų; todėl ragina siekti darbuotojams palankios pusiausvyros tarp pagrindinės būtinybės užtikrinti socialinę apsaugą ir reikalingo darbo rinkos lankstumo (laikantis „darbo rinkos lankstumo ir užimtumo garantijų pusiausvyros“ (angl. *flexicurity*) koncepcijos);

19. mano, kad šiuo metu profesiniam judumui tenka svarbus vaidmuo profesiniame gyvenime, ypač jauni, aukštą profesinę kvalifikaciją turintys darbuotojai yra pasirengę priimti naujus profesinius iššūkius. Žmonės, kurie profesine ir vietos prasme yra lankstūs, laikomi labiau galinčiais prisitaikyti prie naujos situacijos ir taip įgyti naujų gebėjimų;

20. atkreipia dėmesį, kad gyventojų senėjimas labai spartėja, ir iki 2030 m. darbo jėgos potencialas Europos Sąjungoje gali sumažėti beveik 20 milijonų žmonių ([2]). Todėl darbuotojams jau dabar reikia įgyti pakankamų gebėjimų, kurie padėtų jiems ateityje išsilaikyti darbo rinkoje. Būtina užtikrinti ugdymo ir mokymosi galimybes. Be to, reikia sukurti pažangias migracijos valdymo sistemas, kuriomis būtų atsižvelgiama į atskirų asmenų, priimančiųjų ir kilmės šalių poreikius;

21. atkreipia dėmesį į tai, kad ateinantį dešimtmetį dar labiau augs aukštos kvalifikacijos ir lengvai prisitaikančios, turinčios įvairiausius gebėjimus (ne tik techninius, bet ir socialinius bei kultūrinius, pvz., bendravimo, gebėjimo spręsti konfliktus, įgūdžius ir pan.) darbo jėgos paklausa. Reikalavimai žemos ir vidutinės kvalifikacijos darbuotojams vis labiau panašėja – apskritai, auga didesnę kvalifikaciją turinčių darbuotojų poreikis, o žemos kvalifikacijos darbo paklausa mažėja. Tuo pačiu metu aukštos kvalifikacijos darbo užmokesčio lygis kyla, o žemos kvalifikacijos darbuotojams mokami atlyginimai mažėja. Atsiradus tokiai darbų poliarizacijai ir norint išvengti mažai apmokamo darbo sektorių kūrimosi, atlyginimų politika turi būti orientuota į produktyvumą. Reikia siekti, kad atitinkamos kvalifikacijos kėlimo priemonės atvertų žmonėms realias judumo galimybes;

Būsimų gebėjimų numatymas

22. ragina valstybes nares sukurti skaidrias prognozavimo ir numatymo priemones, kurias jos galėtų panaudoti skatindamos kurti naujas, daug žinių reikalaujančias darbo vietas ir plėtoti mokymą atsižvelgiant į darbo rinkoms reikalingus gebėjimus;

23. rekomenduoja pasitelkti kiekybines ir kokybines priemones tokių prognozavimo priemonių patikimumui ir veiksmingumui užtikrinti. Taip būtų galima patikimai numatyti, kokios darbo jėgos arba gebėjimų prireiks darbo rinkoms ateityje;

24. mano, kad norėdami būti pajėgūs konkuruoti darbo rinkoje, darbuotojai visų pirma turi būti lankstūs, gebėti reaguoti į netikėtus pokyčius bei turėti gerus bendravimo įgūdžius ([3]). Tuo pačiu metu reikia sukurti pagrindines sąlygas, užtikrinančias, jog lankstumo reikalavimai nebūtų įgyvendinami vien darbuotojų sąskaita, t. y. įvairių lygmenų viešosios institucijos bei socialiniai partneriai turi kartu spręsti, kaip suderinti socialinio saugumo poreikį ir lankstumo reikalavimus darbo rinkoje. Taip pat reikėtų atsižvelgti į tai, kad ES vidaus rinkoje negalima skatinti mažiausių standartų konkurencijos;

25. ragina stiprinti įmonių, švietimo ir profesinio mokymo įstaigų, vietos ir regionų valdžios institucijų bei asociacijų bendradarbiavimą šioje srityje. Visų pirma būtina skatinti įmonių ir lavinimo bei profesinio mokymo įstaigų bendradarbiavimą, raginant kurti partnerystes, kad būtų galima patenkinti gebėjimų poreikį vidutinės trukmės laikotarpiu. Be to, pasitelkiant kokybinius perspektyvinius tyrimus būtų galima sukaupti svarbią informaciją apie tai, ko darbdaviai tikisi iš studentų ir absolventų;

([1]) Eurobarometro apklausa 64.1 dėl geografinio ir profesinio judumo – 2005 m. rugsėjis.

([2]) Europos Taryba, Užimtumo komiteto ir Socialinės apsaugos komiteto bendra nuomonė dėl aktyvaus senėjimo 9269/07, 2007 m. gegužė.

([3]) Origins and Consequences of Changes in Labour Market Skill Needs. Considerations from a European Perspective (Pasikeitusių reikalavimų kompetencijai darbo rinkoje priežastys ir pasekmės. Svarstymai atsižvelgiant į Europos interesus.) Analitinė Europos švietimo ekonomikos ekspertų tinklo (EENEE) ataskaita, parengta Europos Komisijai, www.education-economics.org, p. 25.

26. pritaria Komisijos požiūriui, kad papildoma informacija apie situaciją ES valstybėse narėse yra būtina sąlyga ieškant tinkamų politinių atsakymų į iššūkius;

27. prašo Europos Komisijos tęsti ir stiprinti bendradarbiavimą su Europos profesinio mokymo plėtros centru (CEDEFOP) ir pasinaudoti jo atliktų tyrimų rezultatais siekiant kuo greičiau nustatyti darbo rinkos naujų įgūdžių poreikius ir parengti su tuo susijusias išsamias prognozes;

28. atkreipia dėmesį į tai, kad renkant ir panaudojant informaciją būtina atsižvelgti į regioninius skirtumus. Tik tokiu būdu įmanoma imtis konkrečių – atskiriems ES valstybių narių regionams pritaikytų – priemonių;

Ugdymo ir mokymo sistemų svarba

29. pažymi, kad būtina užtikrinti, jog ateities darbo rinkoje darbuotojai turės reikalingų įgūdžių. Todėl darbuotojų lavinimas ir profesinis mokymas yra labai svarbūs. Universitetai ir kitos švietimo ir profesinio mokymo įstaigos darbo vietoje reikalingų e. įgūdžių lavinimui turi teikti tiek pat svarbos, kiek ir bendrajam ugdymui;

30. atkreipia dėmesį, kad reikėtų sukurti ir įgyvendinti strategiją ir politiką, kurios padėtų stiprinti visą gyvenimą trunkantį mokymąsi ir derinti lankstumo ir užimtumo garantijas darbo rinkoje;

31. pabrėžia, kad būtina išlaikyti šiuo metu egzistuojančias darbo vietas ir į jas investuoti. Dėl šios priežasties įmonės privalo sudaryti darbuotojams galimybes dalyvauti įmonės vidaus lavinimo ir mokymo programose. Mokymas didina produktyvumą ir skatina ekonomikos augimą. Šiuo klausimu, Europos Sąjunga ir valstybės narės, derindamos savo veiksmus, turėtų imtis priemonių kurti paskatas įmonėms ir remti tolesnį mokymąsi;

32. mano, kad Bolonijos ir Kopenhagos procesai paspartino pažangą Europos švietimo srityje. Kadangi ateityje Europos Sąjungos darbo rinkai reikės įvairios kvalifikacijos darbuotojų ir siekiant užtikrinti profesinių darbuotojų judumą, labai svarbu, kad įgytos žinios atskirose valstybėse narėse būtų geriau pripažįstamas;

33. atkreipia dėmesį į tai, kad iki 2020 m. aukštojo išsilavinimo reikalaujančių darbo vietų procentinė dalis turėtų padidėti nuo 25,1 proc. iki 31,3 proc. [1]. Kita vertus, reikia stengtis, kad mažinti aukštą kvalifikaciją turinčių darbuotojų perteklių. Todėl – kartu su būtinu kvalifikacijų kėlimu – reikia laiku nustatyti darbo rinkai reikalingus gebėjimus, kad būtų galima sukurti pakankamai šių aukštos kvalifikacijos reikalaujančių darbo vietų, kad būtų užtikrinta pasiūlos ir paklausos pusiausvyra;

34. mano, kad Europos kvalifikacijų sistemos įgyvendinimas turėtų padidinti kvalifikacijų skaidrumą ir sudaryti palankesnes galimybes mokytis toliau bei skatinti darbuotojų lankstumą ir judumą. Šiuo atveju judumas suprantamas ne tik kaip perėjimas dirbti į kitą įmonę, bet visų pirma kaip judumas pačioje įmonėje;

35. primena, kad reikia rasti galimybę pripažinti ir ne ES piliečių bei migrantų įgytą išsilavinimą, kad nebūtų prarasti jų turimi arba savo šalyse įgyti gebėjimai. Šiuo atveju labai svarbus vaidmuo tenka bendradarbiavimui tarptautiniu lygiu (pvz., su migrantų kilmės šalimis užkertant kelią „protų nutekėjimui“);

36. ragina jau nuo ankstyvos vaikystės ugdyti gebėjimus, nes būtent pirminio mokymo metu formuojasi įprotis mokytis visą gyvenimą. Būtent šiuo gyvenimo laikotarpiu vaikai greičiausiai ir lengviausiai įgyja naujus gebėjimus;

37. mano, kad bendradarbiaujant ugdymo ir profesinio mokymo paslaugų teikėjams ir įmonėms būtų galima geriau derinti reikiamos kvalifikacijos ir gebėjimų bei siūlomų darbo vietų atitiktį, parengiant ir visoje ES įgyvendinant e. įgūdžių programą, kurią būtų galima pritaikyti prie vietos ir regionų lygmens ir kuri tenkintų skirtingus poreikius ir sąlygas. Stažuotėse ir informacinių dienų metu įgyjama papildomų gebėjimų ir galima susipažinti su darbo pasauliu;

38. mano, kad būtų tikslinga parengti Europos Sąjungos stažuočių chartiją. Tai suteiktų jaunimui daugiau teisių, susijusių su darbo patirties įgijimu ir jos pripažinimu, ir leistų lengviau pradėti darbinę veiklą;

Socialinė sanglauda

39. yra įsitikęs, kad reikėtų apskritai skirti daugiau dėmesio darbo kokybei, taip pat ir ES lygiu. Šiuo atveju reikėtų priminti, kad nuo 2008 m. tinkamų darbo sąlygų kūrimas yra vienas JT Tūkstantmečio vystymosi tikslų;

40. pabrėžia, kad siekiant Europos Sąjungos pakilimo vien ekonomikos augimo ir darbo vietų kūrimo nepakanka. Turi būti parengtos papildomos priemonės, kurios skatintų socialinę sanglaudą;

[1] COM(2008) 868 galutinis, p. 9.

41. primena, kad visiems, kurie dėl savo interesų bei fizinių ir protinių gabumų neatitinka aukštos kvalifikacijos darbo rinkos reikalavimų, būtina užtikrinti galimybes patekti į darbo rinką vykdant reikiamas paramos ir pagalbos įsidarbinant programas ir, jei būtina, pakankamas pajamas arba minimalias pajamas valstybėse narėse, kuriose taikomi atitinkami teisės aktai;

42. ragina skatinti lygiateisį moterų ir vyrų dalyvavimą darbo rinkoje šalinant visas tam trukdančias kliūtis; ypač svarbu pašalinti vis dar pasitaikančius darbo užmokesčio skirtumus, susijusius su lytimi;

43. primena, kad senėjant visuomenei galima tikėtis darbo jėgos paklausos, o tuo pačiu ir galimybių kurti darbo vietas priežiūros ir socialinio darbo sektoriuje, todėl svarbu užtikrinti tinkamas mokymo priemones ir glaudų bendradarbiavimą Europos Sąjungos lygiu, kad Europos Sąjungoje būtų pašalintas galimas paklausos ir pasiūlos disbalansas;

44. siūlo atsižvelgti į tai, kad bus ir kitokių darbų, kurie nebus paklausūs, tačiau juos galės atlikti senyvi žmonės, todėl būtina skatinti juos kuo ilgiau dalyvauti darbo rinkoje nustačius lankstų darbo grafiką, atsižvelgiant į jų galimybes ir sveikatą atitinkantį darbą;

45. mano, kad vietos ir regionų valdžios institucijų bei įmonių ir lavinimo ir profesinio mokymo įstaigų bendradarbiavimas jau suteikė galimybę įgyvendinti sėkmingai veikiančius tęstinio mokymo, profesinės patirties pripažinimo, įgūdžių tobulinimo ir darbo vietų kūrimo modelius. Reikėtų rinkti ir skelbti duomenis apie tokius „geriausios praktikos“ modelius. Be to, turi būti investuota nemažai lėšų, kad tokiais „geriausios praktikos“ modeliais būtų galima pasinaudoti rengiant koncepcijas, mokymo turinį bei dėstymo ir profesinio mokymo bei mokymosi metodus, kuriuos pasitelkiant nedidelėmis papildomomis vietos valdžios institucijų išlaidomis būtų galima ugdyti darbo vietai reikalingus įgūdžius (ieškant sprendimų galima plačiai pasinaudoti IRT);

46. pažymi, kad norint sėkmingai išgyventi kintant darbo rinkos sąlygoms, reikės iš dalies pakeisti dabartines finansines priemones (ESF, ERPF) pakeitimų.

2009 m. gruodžio 3 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

Regionų komiteto nuomonė. Regionų požiūris į žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą. žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymas ES švietimo politikoje

(2010/C 141/04)

REGIONŲ KOMITETAS

— pažymi, jog daugeliu atvejų vietos ir regionų valdžios institucijoms yra pavesta pradėti mokyti naudotis žiniasklaidos priemonėmis visuose formaliojo švietimo lygiuose. Todėl reikėtų tinkamos procedūros, kuri leistų padėti vietos ir regionų valdžios institucijoms skatinti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo projektus,

— pabrėžia, kad žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumas turėtų būti įtrauktas į strateginiu planu grindžiamą naują ES bendradarbiavimo švietimo srityje etapą,

— pažymi, kad reikia aiškiai apibrėžti ir atskirai įvardyti visas pagrindines žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo sudėtines dalis, kadangi kiekvienai jų vystyti būtina atskira strategija, dalyviai ir ištekliai,

— nori pabrėžti, jog reikėtų ir vartotojams aiškinti, ką reiškia naudotis žiniasklaidos priemonėmis. Be to, labai svarbu, kad ir žiniasklaida rodytų didesnę pagarbą vartotojų teisėms.

Pranešėjas: András Szalay (HU/LDAE), Vesprėmo miesto tarybos narys

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

1. Regionų komitetas palankiai vertina tai, kad Europos Komisija ne tik iškėlė žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo svarbos klausimą, bet ir nurodė pagrindinius šios politikos principus ir tikslus, išplaukiančius iš žiniasklaidos priemonių raštingumo apibrėžties ([1]). Komisija taip pat atsižvelgė į 2008 m. spalio 8–9 d. RK plenarinėje sesijoje priimtą nuomonę ([2]).

2. Regionų komitetas viliasi, kad Europos Komisija toliau dės pastangas nuosekliai plėtoti 2007 m. pradėtą žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo politiką. Jis ragina Komisiją pasinaudoti RK nuomonės pastabomis ir atsižvelgti į subsidiarumo principą bei vietos ir regionų valdžios institucijų kompetencijos ypatumus. RK taip pat prašo Komisijos toliau rengti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo veiksmų planą bendradarbiaujant su kitomis ES institucijomis, UNESCO ir vietos ir regionų valdžios institucijomis. Siekiant šių tikslų, būtina atsižvelgti į tai, kad:

a) kultūros politikos, aktyvaus ES piliečių dalyvavimo ir naudotojų informavimo požiūriu šio ypatingos svarbos politinio tikslo turi siekti visos susijusios šalys, nes žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumui įgyvendinti būtina, kad skatinant naujoves švietimo srityje dalyvautų visi regionai ir valstybės narės;

b) pagal EB sutartį švietimo ir mokymo politika priklauso išskirtinai valstybių narių kompetencija, tuo tarpu Europos Sąjunga, prireikus, padeda gerinti įvairias nacionalines sistemas kurdama papildomas Bendrijos priemones ir sudarydama sąlygas keistis informacija bei gerąja praktika. Tai pabrėžiama ir 2008 m. Komisijos komunikate „Atnaujintas Europos bendradarbiavimo švietimo ir mokymo srityje strateginis planas“ ([3]);

c) švietimo ir mokymo strateginio plano dokumente ([4]) žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumas laikomas viena skaitmeninio raštingumo šakų, tačiau su šiuo teiginiu būtų galima nesutikti, kadangi žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumas gali atlikti lemiamą vaidmenį įgyvendinant daugelį dokumente iškeltų tikslų ir prioritetų (pavyzdžiui, gebėjimo skaityti, mokėjimo mokytis, aktyvaus pilietiškumo, kultūrų dialogo skatinimo ir mokymosi visą gyvenimą);

d) neatidėliotini strateginio plano ([5]) prioritetai:

— įvairiose srityse ugdyti svarbiausius bendruosius gebėjimus,

— parengti priemones, kurios padėtų sukurti institucinę aplinką, skatinančią kūrybiškumą ir naujoves, pagrįstas kritiškai vertinamomis ir protingai naudojamomis naujomis informacinėmis ir ryšių technologijomis (IRT), ir kurios leistų pagerinti mokytojų rengimo kokybę,

— kurti institucijų ir švietimo bei mokymo įstaigų, mokslinių tyrimų institutų, kultūros veikėjų ir kūrybinę veiklą vykdančių subjektų partnerystę.

Šie prioritetai labai glaudžiai siejasi su svarstymais dėl žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo įgūdžių ugdymo;

e) daugeliu atvejų vietos ir regionų valdžios institucijoms yra pavesta pradėti mokyti naudotis žiniasklaidos priemonėmis visuose formaliojo švietimo lygiuose. Todėl reikėtų tinkamos procedūros, kuri leistų padėti vietos ir regionų valdžios institucijoms skatinti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo projektus, programas ir sudaryti susitarimus, įskaitant įvairias privataus ir viešojo sektoriaus dalyvių, kultūros ir mokymo įstaigų ir profesionalių turinio kūrėjų partnerystes, ir visa tai susieti su formaliuoju ir neformaliuoju švietimu griežtai laikantis teisės aktų nuostatų.

3. Todėl Regionų komitetas taip pat prašo žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą, kaip devintąjį pagrindinį gebėjimą, įtraukti į Europos orientacinius metmenis, išdėstytus Rekomendacijoje 2006/962/EB. Iš tiesų, šiam tikslui nereikėtų didelių papildomų Bendrijos išteklių, tačiau tai labai padėtų už formalųjį švietimą atsakingoms valstybių narių ir regionų institucijoms priimti sprendimus, kurie leistų įtraukti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymą į mokymo programas.

([1]) Šiuo klausimu Komisija rėmėsi Europos Parlamento rezoliucija dėl žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo skaitmeniniame pasaulyje, priimta 2008 m. gruodžio 16 d., 2008/2129(INI).
([2]) Regionų komiteto nuomonė dėl Komisijos komunikato „Europinis požiūris į žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą skaitmeninėje aplinkoje“ (CdR 94/2008 fin).
([3]) COM(2008) 865 galutinis.
([4]) COM(2008) 865 galutinis.
([5]) COM(2008) 865 galutinis.

4. Europos Komisija turėtų aiškiai skirti mokymąsi internetu (e. mokymąsi) ir žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymą, t. y. laikytis kritiško požiūrio į internetą – internetinės aplinkos žiniasklaidos priemonę. Reikėtų patikslinti, kad e. mokymasis nėra laikomas žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymu, o įgūdžiai IRT srityje bei skaitmeninis raštingumas ir žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumas – skirtingi dalykai. Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumas turi sudaryti sąlygas žmonėms tapti aktyviais visuomenės dalyviais ir išsaugoti vietos bei regionų kultūrinę įvairovę ir tapatybę (pasiūlyti naujas galimybes reikšti savo nuomonę, suteikti viešąją erdvę atokiose vietovėse gyvenantiems žmonėms ir mažumoms).

Pagrindinės prielaidos

5. RK norėtų atkreipti dėmesį, kad žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo įgūdžių ugdymas derinant su mokymo naudotis žiniasklaidos priemonėmis metodais mokyklose ir už jos ribų labai svarbus Europos ateičiai. Be to, derinant šiuos du aspektus taip pat reikėtų skatinti mokytis naudotis naujosiomis informacinėmis ir ryšių technologijomis, kurios labai svarbios socialinei ir profesinei integracijai.

6. Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo įgūdžių ugdymas – vienas esminių nepilnamečių, jaunimo ir žmogaus orumo apsaugos žiniasklaidoje aspektų. Jis padeda išmokti sąmoningai naudoti žiniasklaidos priemones ir skatina kuriant žiniasklaidos turinį vadovautis bendro reguliavimo ir savireguliavimo principais ([1]). Tačiau žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo įgūdžių stiprinimas gali tik papildyti šioje srityje nacionaliniu ir tarptautiniu lygiu vykdomą kontrolę ir su žiniasklaidos priemonėmis susijusią teisinę nepilnamečių apsaugą. Be to, šie įgūdžiai atveria piliečiams galimybę diskutuoti dėl visų visuomenės dalyvių atsakomybės ir ugdo aktyvius, žiniasklaidos priemonių naudojimo įgūdžių turinčius piliečius. Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumas taip pat labai svarbus Europos politinei kultūrai ir aktyviam ES piliečių dalyvavimui, todėl į žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo politiką turi būti kreipiamas dėmesys visose valstybėse narėse ir visuose administraciniuose ir politiniuose lygmenyse.

7. Žiniasklaidos priemonių apsuptyje gyvenančio jaunimo švietimui būtinos kokybiškai naujos strategijos, kuriose taip pat būtų atsižvelgiama į žiniasklaidos ir mokyklų atliekamą kultūrinį ir socialinį vaidmenį skleidžiant informaciją ir vertybes. Apibrėžiant pedagogo vaidmenį taip pat reikėtų pripažinti faktą, kad besimokantieji yra nesąmoningai socializuojami pasaulyje, kuriame žiniasklaida pasirengusi greitai pateikti paruoštus ir dažnai primityvius atsakymus į jaunimui iškylančius klausimus. Bendrųjų įgūdžių ugdymas taip pat turi apimti žiniasklaidos turinio aiškinimą, kadangi kritiško požiūrio formavimas visų pirma siejamas su nuo pat ankstyvos vaikystės pažįstamais žiniasklaidos pateikiamais modeliais, kurie nesąmoningai veikia mūsų pasaulio suvokimą.

8. Taikant atvirojo koordinavimo metodą naujiems švietimo ir mokymo rodikliams nustatyti ir naujoms vertybėms apibrėžti reikėtų:

a) tikrinant gebėjimą skaityti ir suprasti tekstą reikėtų įvertinti ir gebėjimus, susijusius su žiniasklaidos turiniu, kadangi šiuolaikinėje elektroninėje ir skaitmeninėje aplinkoje šis turinys kuriamas derinant teksto, vaizdo ir kino priemones;

b) nustatant kūrybiškumo ir naujovių skatinimo vertinimo kriterijus, atsižvelgti į tai, kad projektai, kuriais siekiama ugdyti kūrybiškumą kuriant turinį, yra pagrindinis būdas spręsti problemą ir sukuria kolektyvinio darbo galimybę.

9. Viena pagrindinių pernelyg lėto žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo priežasčių – Europos švietimo politikoje neaiškiai apibrėžtos žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ir skaitmeninio raštingumo sąsajos. IRT naudojimas mokymo praktikoje tapo vienu iš būdų užtikrinti skaitmeninę prieigą ir skatinti lygias galimybes. Šiuo metu jaunimas labai lengvai įgyja žinių, būtinų naudotis kompiuterine įranga. Tuo tarpu mokytojai šių įgūdžių turi nepakankamai, kad galėtų mokyti kritiškai analizuoti žiniasklaidos turinį, kuris prieinamas skaitmenine forma, ir ugdyti kūrybiškumą, t. y. skirti dėmesio dviem pagrindiniams žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo aspektams.

10. Todėl reikėtų nedelsiant dar kartą pergalvoti skaitmeninio raštingumo ir žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo sąsajas, kad dėl šių įgūdžių neskyrimo nenukentėtų švietimo sistema. Be skaitmeninių gebėjimų, reikėtų ugdyti didesnį jaunimo gebėjimą kritiškai vertinti ir geriau suprasti žiniasklaidos turinį, kad jie išmoktų įvertinti saugumui keliamą pavojų ir geriau suvoktų su privatumo teise ir manipuliavimo duomenimis susijusias problemas.

11. Konsultacijose dėl švietimo ir mokymo politikos, susijusiose su žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumu, labai svarbūs šie aspektai:

— skaidresnė ekspertų grupių ir už parengiamąjį darbą, pasiūlymų rengimą ir sprendimų priėmimą Europos Komisijos generaliniuose direktoratuose atsakingų grupių vykdoma veikla,

([1]) Šiuo klausimu RK norėtų nurodyti dvi savo nuomones CdR 67/2004 fin. Europos audiovizualinės politikos reguliavimo ateitis ir CdR 172/2007 Europos kultūros globalizuotame pasaulyje darbotvarkė.

— žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo mokymo politika turėtų būti rengiama gerai supratus tikrąją padėtį ir atsižvelgiant į regionų požiūrį,

— priimtos rekomendacijos ir veiksmų planai turi būti naudingi įvairiems (ir turintiems skirtingų polinkių) suinteresuotiesiems subjektams, prisidedantiems prie žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo įgūdžių lavinimo (t. y. vyriausybės, valdžios institucijos, teritoriniai administraciniai vienetai, turinio kūrėjai, mokslininkai, kultūros ir švietimo įstaigos, NVO ir pilietinės visuomenės organizacijos). Rengiant rekomendacijas ir veiksmų planus turėtų būti planuojami ir tam būtini ištekliai.

12. Žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumas turėtų būti įtrauktas į strateginiu planu grindžiamą naują ES bendradarbiavimo švietimo srityje etapą.

Pastabos

13. Regionų komitetas pritaria Europos Parlamento rezoliucijai, kurioje pabrėžiama, kad žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumas yra būtinas gebėjimas visiems piliečiams, gyvenantiems informacijos ir ryšių visuomenėje [1], ir mano, kad siektinas tikslas – sukurti žiniasklaidos priemones mokančią naudoti visuomenę, o būdas šiam tikslui pasiekti – žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymas. Todėl primena, kad visiems Europos piliečiams, visų pirma patiriantiems problemų dėl geografinio atskyrimo arba atokumo, būtina užtikrinti vienodas galimybes naudotis internetu.

14. Reikia aiškiai apibrėžti ir atskirai įvardyti visas pagrindines žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo sudėtines dalis, kadangi kiekvienai jų vystyti būtina atskira strategija, dalyviai ir ištekliai. Todėl šiuo metu labai svarbu:

— piliečiams užtikrinti technologinę prieigą (visų pirma, plačiajuosčio ryšio paslaugas, elektronines atvaizdavimo sistemas ir tekstų rengimo programinę įrangą) ir prieigą prie Europos, nacionalinio ir vietos garsinio ir vaizdinio paveldo. Bendras istorijos ir kultūros paveldas turi būti prieinamas gimtąja kalba vadovaujantis 2006 m. Rygos deklaracija dėl e. įtraukties ir atsižvelgiant į RK šiuo klausimu pateiktas rekomendacijas [2],

— stiprinti žiniasklaidos turinio atrankos įgūdžius, gebėjimą kryptingai parinkti informaciją, ją susisteminti, visų pirma internete, kai nėra įgaliotų ir kontroliuojamų svetainės administratorių (pavyzdžiui, leidyklos, redakcijos, kritikai), ypač tais atvejais, kai informacijos, žiniasklaidos ir komercinių tekstų negalima patikrinti,

— išmokti kritiškai vertinti žiniasklaidos sektorius ir jų produktus, ypatingą dėmesį skiriant vykdomiems mokslniams tyrimams ir metodų, kurie padeda ugdyti garsinio, vaizdinio ir nelinijinio turinio supratimą, taikymui; susieti disciplinas – ekonomiką, antropologiją, sociologiją, psichologiją – su žiniasklaida atsižvelgiant į jos veikimo metodus ir socialinį vaidmenį bei spręsti žiniasklaidos reguliavimo požiūriu svarbius klausimus,

— ugdyti aktyvų ir kūrybišką būtinų techninių ir praktinių įgūdžių, priemonių ir žinių naudojimą, visų pirma praktiškai įgyvendinant projektus. Labai svarbu skirti dėmesį žiniasklaidos garso ir vaizdo priemonėms ir garsinio ir vaizdinio turinio kūrimui, pateikimui ir sklaidai naudojant skaitmenines technologijas,

— skatinti dalyvauti viešajame vietos gyvenime, visų pirma informuoti apie privatumo apsaugą, asmens teises asmens duomenų tvarkymo atveju ir visuomenės interesus,

— didinti piliečių sąmoningumą, kad naudodamiesi žiniasklaidos produktais atsižvelgtų į autorių teisių, privatumo ir žiniasklaidos teisinius aspektus, ir informuoti apie baudžiamąją ir civilinę atsakomybę už padarytus nusižengimus,

— gerinti piliečių gebėjimus atsargiai elgtis su savo asmeniniais duomenimis internete ir informuoti, visų pirma, vaikus ir jaunimą, apie įvairius naujose žiniasklaidos priemonėse slypinčių pavojų šaltinius.

15. Regionų komitetas, neabejodamas Europos Komisijos minėtų sričių (komercinių pranešimų, garsinių ir vaizdinių kūrinių ir interneto) svarba kalbant apie gerąją praktiką, mano, kad teminiai prioritetai turėtų būti įtraukti į būsimas rekomendacijas, kadangi priešingu atveju žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymas apsiribos tik minėtomis trimis sritimis.

16. Tikimasi, kad gebėjimų sumaniai ieškoti informacijos, kritiškai vertinti ir kūrybiškai naudoti turinį ugdymas padės žiniasklaidos erdvėje užtikrinti nepilnamečių ir jaunimo apsaugą bei pagarbą žmogaus orumui, todėl valdžios institucijos, priimdamos teisės nuostatas, šiems žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo klausimams turėtų teikti pirmenybę.

17. Be to, reikėtų mokyti ir vartotojus naudotis žiniasklaidos priemonėmis. Taip pat labai svarbu, kad ir žiniasklaida rodytų didesnę pagarbą vartotojų teisėms.

[1] 2008/2129(INI).
[2] RK nuomonės: E. įtrauktis CdR 5/2008 fin. ir i2010 – Europos informacinė visuomenė augimui ir užimtumui skatinti CdR 252/2005 fin.

18. Regionų komitetas norėtų pabrėžti, jog mokymo kritiškai vertinti žiniasklaidos priemones nepakaks, kad būtų užkirstas kelias su turinio teikimu susijusiai įvairaus pobūdžio žalai (pavyzdžiui, beprasmis smurtas žiniasklaidoje, vartotojų teisių pažeidimas teikiant žiniasklaidos paslaugas, autentiškumo ir galiojimo problemos, manipuliavimas ir pan.). Be to, žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymas neturi lemiamos (nebent labai mažą) reikšmės tokioms sritims, kaip žiniasklaidos konvergencija, prieiga prie skaitmeninių archyvų ir jų sąsajos, autorių teisių reforma ir jų reglamentavimas, arba net elektroninė vyriausybė [1]. Žiniasklaidos naudojimo raštingumo ugdymas apima šias sritis, jų kontekstą ir padeda ugdyti naudotojų, suvokiančių viešoje erdvėje ir žiniasklaidoje platinamą turinį, pilietiškumą. Todėl nepakanka ugdyti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo – būtinas ir reguliavimas reikiamu lygmeniu deramai atsižvelgiant į vietos ir regionų valdžios institucijų kompetenciją ir patirtį.

19. Būsimose rekomendacijose ir veiksmų planuose reikėtų numatyti pagrindinių žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo įgūdžių ugdymo programas, kurios būtų susietos su valstybių narių švietimo ir mokymo sistemomis (taip pat ir žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo požiūriu) ir kuriose būtų atsižvelgta į skirtingas šalių švietimo ir kultūros tradicijas, esminius regioninėse sistemose taikomų mokymo metodų skirtumus ir galimybes siekti masto ekonomijos.

20. Rengiant rekomendacijas ir veiksmų planus labai svarbu atsižvelgti į geriausios praktikos pavyzdžius. Regionų komitetas norėtų atkreipti dėmesį į savo nuomonę [2], kurioje teigiamai vertinamos Komisijos pastangos panaudoti patirtį, sukauptą įgyvendinant vietos ir regionų programas, susijusias su žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumu visoje Europoje, kuriant platformas dialogui, rengiant susitikimus ir steigiant geriausios praktikos mainų tinklus.

21. Vis dėlto Komitetas reiškia susirūpinimą šiais klausimais:

— kadangi šiuo metu ES nevyksta žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo stebėsena, nėra garantijų, kad bus remiamasi gerąja žiniasklaidos priemonių naudojimo praktika,

— nėra numatytas geriausios praktikos vertinimas pagal pagrindinius žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo įgūdžius,

— neišspręstas išsamaus kritiško požiūrio į įgyvendinimo veiksmingumą klausimas,

— nesukurta duomenų bazė, kuri leistų plėtoti, pritaikyti ir panaudoti geriausią praktiką plačiu mastu.

Todėl reikėtų sukurti tinkamą organizacinę ir profesionalią infrastruktūrą. Pavyzdžiui, sukurti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo centrus sekant MEDIA programos pavyzdžiu (pagal šią programą buvo sukurti informacijos centrai) arba išplėsti veikiančių centrų veiklos sritį, taip pat stiprinti ar plėsti Europos Komisijos įsteigtos žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ekspertų grupės konsultacinę funkciją.

22. Laikydamasi subsidiarumo principo ir atsižvelgdama į valstybių narių savarankiškumą, Europos Komisija, prireikus, gali joms padėti rengti jų nacionalines žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo strategijas skiriant reikiamą dėmesį pagrindiniams žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo įgūdžiams. Kuriant nacionalines strategijas, reikėtų pagal galimybes užtikrinti, kad rengimo procese dalyvaus už žiniasklaidos reguliavimą atsakingos institucijos, švietimo politikos sprendimus priimantys dalyviai, vietos ir regionų valdžios institucijų, pilietinės visuomenės atstovai, turinio kūrėjai, naujovių žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo srityje diegėjai ir kt.

23. Padėtis valstybėse narėse ir regionuose labai skiriasi, todėl žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo rekomendacijos ir veiksmų planai turi būti parengti taip, kad juos būtų galima perkelti į vietos socialinį ir ekonominį modelį. Todėl būtina surinkti išsamią informaciją apie padėtį valstybėse narėse ar netgi regionuose, visų pirma dėmesį skiriant vietos valdžios institucijų, institucijų finansavimo struktūrų ir žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą ugdančių pedagogų motyvacijai ir veiklai.

24. Žiniasklaidos aplinkoje pokyčiai vyksta labai sparčiai, todėl reikia nuolat vykdyti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo tyrimus ir vertinimus, kuriuose dalyvautų už audiovizualinio sektoriaus bei elektroninių ryšių reguliavimą atsakingos įvairių valstybių narių valdžios institucijos ir būtų skatinamas jų bendradarbiavimas siekiant ugdyti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumą.

25. Regionų komitetas ragina Europos Komisiją sudaryti sąlygas vietos ir regionų valdžios administracinėms struktūroms kurti regioninius tyrimų ir informacijos skyrius, kuriems būtų pavesta nagrinėti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo klausimus.

26. Vietos ir regionų valdžios institucijos yra pagrindinės žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo dalyvės, kadangi jos yra arčiausiai piliečių, atsako už daugelio švietimo įstaigų veiklą, jų žinioje yra žiniasklaidos priemonės ir kitos kultūros įstaigos (bibliotekos, kultūros centrai ir pan.), jos valdo Europos ir kitus plėtros fondus. Todėl būtų naudinga vietos ir regionų valdžios institucijoms pradėti informavimo kampanijas remiantis ES rekomendacijomis ir geriausia praktika ir sudaryti didesnes bendradarbiavimo galimybes žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo srityje Europos regionuose ir tarptautinėje erdvėje.

[1] Žr. RK nuomonę „i2010. Skaitmeninės bibliotekos“, CdR 32/2006 fin.
[2] CdR 94/2008 fin.

27. Reikėtų skatinti vietos ir regionų valdžios institucijas remti su žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymu susijusius projektus ir susitarimus ir pirmiausia siekti šių tikslų:

a) skubi padėties analizė:

įvertinti realiąją žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo padėtį, atsižvelgti į jau vykdomą bendradarbiavimą ir partnerystę;

b) tinklo kūrimas, dalyvių įtraukimas:

sujungti visus atitinkamoje teritorijoje veikiančius dalyvius: žiniasklaidos pramonę (kino, televizijos, spaudos, radijo atstovus, interneto turinio teikėjus ir kūrėjus), žiniasklaidos organizacijas, švietimo sistemos atstovus, reguliavimo institucijas, kultūros ir mokslinių tyrimų institutus, visuomenines organizacijas;

c) oficialesnis įteisinimas:

kurti viešąsias paslaugas ir tarnybas žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumui skatinti;

d) orientavimas ir informavimas:

rengti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo kampanijas, remti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo centrus, kurie veiktų regionų lygiu ir nustatytų geriausią praktiką, ją skleistų ir informuotų piliečius;

e) aktyvus dalyvavimas, atstovavimas vietos lygiu:

paskatos, sklaidos politika, priemonių suteikimas, įgūdžių ugdymas ir žiniasklaidos platformų sukūrimas, sudarantis galimybę plačiajai visuomenei kurti žiniasklaidos turinį, ypatingą dėmesį skiriant nepalankioje padėtyje esančioms socialinėms grupėms, mažumoms ir neįgaliesiems;

f) bendradarbiavimas:

dalyvauti ES nacionaliniuose ir regioniniuose bendradarbiavimo tinkluose;

g) dialogas:

įgyvendinti valdžios institucijų iniciatyvas, kuriomis siekiama skatinti pilietinės visuomenės organizacijų dalyvavimą, pradėti bendras diskusijas žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymo klausimais;

h) regionų švietimo politika, mokymo reglamentavimas:

vietos ir regionų valdžios institucijos turi vykdyti veiksmus, kuriais siekiama įtraukti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo ugdymą į visus formaliojo švietimo lygius, skatinti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo discipliną įtraukti į pedagogų rengimo programas, taip pat kaip atskirą dėstomąjį dalyką į mokyklų ir mokymosi visą gyvenimą programas;

i) partnerysčių steigimas ir rėmimas:

švietimo ir formaliojo bei neformaliojo mokymo srityse kurti turinio kūrėjų ir švietimo bei mokslo įstaigų partnerystę žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumui ugdyti (pavyzdžiui, vietos žiniasklaidos priemonių, įmonių ir švietimo bei mokslo įstaigų bendradarbiavimo projektus, organizuoti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo kampanijas ir renginius), tačiau atidžiai stebėti žiniasklaidos dalyvavimo pobūdį, jos materialinius interesus, taip pat stebėti, ar yra griežtai laikomasi teisės aktų steigiant šias partnerystes.

28. Regionų komitetas ragina Komisiją imtis priemonių mokymo politikos įgyvendinimui finansuoti, remti bandomuosius projektus ir skatinti mokslinius tyrimus žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo srityje, kadangi šios iniciatyvoms įgyvendinti galėtų būti skiriamas finansavimas pagal šiuo metu įgyvendinamas programas (pavyzdžiui, *Comenius* regioninio bendradarbiavimo projektai) arba būsimoms iniciatyvoms numatytas finansavimas. Nustatytiems tikslams pasiekti iš pat pradžių reikia numatyti atitinkamus ir įvairius išteklius, todėl RK pritaria Europos Parlamentui ([1]) ir mano, kad žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo paprogramė turėtų būti aiškiai ir tikslingai įtraukta į kitas Europos Sąjungos paramos programas, kaip antai *Comenius*, švietimas ir mokymasis visą gyvenimą, *eTwinning* partnerystė, *Safer Internet* ir Europos socialinio fondo programa.

29. Regionų komitetas ypač teigiamai vertina tai, kad Europos Komisija, žvelgdama į ilgalaikę perspektyvą, pradėjo rengti žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo rodiklius. Komitetas taip pat tikisi, kad žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumo rodikliai nebus paremti tik žiniasklaidos priemonių naudojimo būdus ir trukmę atspindinčiais skaičiais, kadangi žiniasklaidos priemonių naudojimo raštingumui įvertinti būtina remtis asmens gebėjimų įvertinimo metodais (nors suprantama, kad į tokį metodą žiūrima nepatikliai, kadangi sunku pritaikyti kiekybinius rodiklius, t. y. kiekybiškai įvertinti kūrybiškumą ir gebėjimą kritiškai vertinti turinį).

Briuselis, 2009 m. gruodžio 3 d.

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

([1]) 2008/2129(INI).

Regionų komiteto nuomonė. E. mokslui skirta irt infrastruktūra. Europos irt mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros, inovacijų, būsimų ir kuriamų technologijų mokslinių tyrimų strategija

(2010/C 141/05)

REGIONŲ KOMITETAS

— ragina Europos Komisiją ir valstybes nares imtis visų būtinų priemonių, kad būtų užtikrintas visapusiškas ir veiksmingas vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas įgyvendinant su Europos mokslinių tyrimų erdve (EMTE) susijusias iniciatyvas;

— mano, kad Europos masto IRT projektai – nuo mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros iki jų diegimo – gali duoti didelės socialinės ir ekonominės naudos su tais projektais susijusiems miestams ir regionams;

— ragina Komisiją ir valstybių narių vyriausybes aktyviai skatinti vietos ir regionų valdžios institucijas dalyvauti įvairiuose mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros procesų etapuose, taip pat naudoti IRT naujoves viešajame sektoriuje, būtent viešinant geriausią europinę praktiką ir teikiant patarimus bei metodologines rekomendacijas;

— primygtinai pabrėžia, kad jeigu norime gauti naudos iš IRT, paslaugų sektorius yra ypač svarbus, nes tokie sektoriai kaip didmeninė ir mažmeninė prekyba, finansinės ir verslo paslaugos bene daugiausiai investuoja į IRT.

Pranešėjas: Liudvikas Žukauskas (LT/ELP), Skuodo rajono savivaldybės taryba

Pamatiniai dokumentai

COM(2009) 108 galutinis

COM(2009) 116 galutinis

COM(2009) 184 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. atkreipia dėmesį, kad informacijos ir ryšių technologijos (IRT), kurios yra visiems atviros informacinės visuomenės pagrindas, turėtų tenkinti visų visuomenės narių, įskaitant tuos, kuriems gresia socialinė atskirtis, poreikius. Atsižvelgdamas į tai, Regionų komitetas nuolat ragina investuoti į mokslinius tyrimus siekiant užtikrinti ekonomikos augimą ir skatinti naujų įmonių steigimą ir mano, kad IRT naudojimas diegiant inovacijas padėtų spręsti labai svarbias socialines ir ekonomines problemas;

2. ragina Europos Komisiją ir valstybes nares imtis visų priemonių, kad būtų užtikrintas visapusiškas ir veiksmingas vietos ir regionų valdžios institucijų dalyvavimas įgyvendinant su Europos mokslinių tyrimų erdve (EMTE) susijusias iniciatyvas. IRT mokslinių tyrimų srityje ypač svarbią vietą užima regionai. Regionų valdžios institucijos yra svarbūs regioninės mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijos įgyvendinimo subjektai; jos dažnai vadovauja mokslinių tyrimų institutams; universitetai ir mokslinių tyrimų institutai yra įsikūrę jų teritorijose; jos skatina kurti naujovėms diegti palankias sąlygas. Be to, daugelis regionų administracinės valdžios institucijų turi pripažintą įstatymų leidybos galią ir disponuoja savo pačių moksliniams tyrimams skirtu biudžetu;

3. norėtų pabrėžti, kad Regionų komitetas e. įtraukties skatinimą laiko svarbiu atnaujintos Lisabonos strategijos tikslu, būtent siekį sukurti visus piliečius apimančią, regioniniu ir socialiniu požiūriu teisingą informacinę visuomenę, naudojančią IRT konkurencingumui didinti ir viešosioms paslaugoms gerinti;

4. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra vienos iš tų subjektų, kuriems skirti i2010 strategijos e. įtraukties iniciatyvos pasiūlymai. Jos galėtų tapti ir šios iniciatyvos įgyvendinimo varomąja jėga. E. įtrauktis vietos ir regionų lygmeniu gali pagerinti piliečių gyvenimo ir socialinės bei ekonominės veiklos kokybę, paskatinti veiksmingesnes regionines ir labiau žmonėms pritaikytas viešąsias paslaugas bei vietos verslą. Todėl vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų bendradarbiauti įtraukdamos visas visuomenės kartas į IRT iniciatyvas, kuriomis siekiama palengvinti ir padaryti jų gyvenimą patogesnį. Yra keletas būdų, kaip regionai ir miestai gali užtikrinti visišką šio potencialo išnaudojimą;

Europos IRT mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros bei naujovių diegimo strategija. Daugiau pastangų – COM(2009) 116 galutinis

5. palankiai vertina faktą, kad šiame komunikate pripažįstama, jog pirmiausia valstybės narės ir regionai skatina glaudesnį IRT inovacijų naudotojų ir gamintojų bendradarbiavimą įvairiais vyriausybių ir administracijų lygiais, kuris sudarytų sąlygas nustatyti bendrus viešųjų paslaugų poreikius, kuriuos patenkinti gali padėti IRT ([1]). RK jau yra išreiškęs savo nuomonę ([2]), kad vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų plačiai bendradarbiauti siekdamos padidinti viešojo administravimo institucijų sąveikumą ir valstybės tarnybos veiksmingumą;

6. pritaria Komisijos išvadai, kad pastangų, kuriomis siekiama paskatinti inovacijų rinkų atsiradimą ir pasiekti sąveikumą ir bendrus standartus, rezultatai priklauso nuo nuolatinės nacionalinių, regionų ir vietos valdžios institucijų paramos ir dalyvavimo ir kad šias pastangas reikėtų papildyti veiksmais regionų ir vietos lygmeniu ([3]);

7. pritaria Komisijos siekiui supaprastinti procedūras ir sumažinti administracinę naštą, kad naujoves diegiančios bendrovės, o ypač vietos MVĮ, noriau dalyvautų vietos, nacionalinio ir ES lygmens veikloje;

8. mano, kad Europos masto IRT projektai – nuo mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros iki jų diegimo – gali duoti didelės socialinės ir ekonominės naudos su tais projektais susijusiems miestams ir regionams. Regionų komitetas ne kartą yra pabrėžęs, kad įgyvendinant ES tvaraus vystymosi strategiją IRT vaidina svarbų vaidmenį;

9. pabrėžia IRT svarbą vystant didelę pridėtinę vertę turinčius ekonomikos sektorius ir todėl primygtinai siūlo, kad būtų išnaudotas visas Europos potencialas vystant IRT viešajame ir privačiame sektoriuose ir kad IRT būtų naudojamasi kaip priemone vietos ir regionų valdžios institucijų teikiamoms paslaugoms pagerinti sveikatos, švietimo, darbo vietų kūrimo, viešosios tvarkos, saugumo ir socialinių paslaugų srityse. ES remiama vietos ir regionų valdžios institucijų ir IRT srityje dirbančių MVĮ viešojo ir privataus sektorių partnerystė teikiant viešąsias IRT paslaugas gali būti puikus kertinis akmuo ugdant vietos gebėjimus ir skleidžiant žinias ES mastu;

([1]) COM(2009) 116 galutinis.
([2]) CdR 10/2009 fin.
([3]) COM(2009) 116 galutinis.

10. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijos gali imtis ir imasi iniciatyvos didinti energijos vartojimo efektyvumą pasinaudojant IRT ir vaidina lyderio vaidmenį nustatant, kokios yra IRT galimybės vietose keistis geriausia praktika technologijų srityje, ieškant projektų partnerių ir skiriant finansavimą;

11. ragina Komisiją ir valstybių narių vyriausybes aktyviai skatinti vietos ir regionų valdžios institucijas dalyvauti įvairiuose mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros procesų etapuose, taip pat naudoti IRT naujoves viešajame sektoriuje, būtent viešinant geriausią europinę praktiką ir teikiant patarimus bei metodologines rekomendacijas;

12. primygtinai pabrėžia, kad jeigu norime gauti naudos iš IRT, paslaugų sektorius yra ypač svarbus, nes tokie sektoriai kaip didmeninė ir mažmeninė prekyba, finansinės ir verslo paslaugos bene daugiausiai investuoja į IRT ([1]);

13. atkreipia dėmesį, kad per pastarąjį dešimtmetį IRT tapo svarbiausia technologijų rūšimi, pajėgia pertvarkyti ekonominę ir socialinę veiklą ir tokiu būdu prisidėti prie tvaraus vystymosi ir konkurencingumo didinimo. Tačiau IRT sričiai sustiprinti skirta politika pati savaime neužtikrins geresnių ekonominės veiklos rezultatų ir ([2]) negali būti įgyvendinta jeigu šio proceso aktyviai nerems ir jame nedalyvaus vietos ir regionų valdžios institucijos;

14. pabrėžia, kad norint vystyti IRT ir efektyviai jas naudoti, socialiniai partneriai, vietos ir regionų valdžios institucijos bei vyriausybės turėtų dirbti drauge stengdamosi užtikrinti nepertraukiamą darbuotojų kvalifikacijos kėlimo, organizacinių reformų, IRT ir produktyvumo ciklą. Ypač svarbios yra politinės priemonės, skirtos didinti elementarų raštingumą IRT srityje, ugdyti aukšto lygio IRT įgūdžius, rengti informacinių technologijų specialistus, skatinti mokymąsi visą gyvenimą IRT srityje ir stiprinti vadybos ir tinklaveikos gebėjimus, kurių reikia norint veiksmingai naudotis IRT ([3]), o visos šios priemonės iš esmės ir priklauso vietos ir regionų valdžios institucijų kompetencijai;

15. visiškai pritaria, kad mokslininkų judumas yra labai svarbus veiksnys, nes tik tokiu atveju darbas IRT mokslinių tyrimų srityje taps veiksmingesnis ir dauguma atvejų patrauklesnis, todėl Komitetas pabrėžia, kad:

— visuomenėje, pirmiausia tarp jaunimo, reikia skatinti domėjimąsi moksliniais tyrimais ir inovacijomis. Valstybės narės turėtų siekti pritaikyti nacionalinius mokymo planus taip, kad moksleiviai būtų supažindinami su IRT galimybėmis mokslo ir mokslinių tyrimų srityse pradedant ankstyvosiomis mokyklinėmis programomis. Vietos ir regionų valdžios institucijos, kaip valdžios pakopa, atsakinga už švietimo organizavimą, turėtų būti sudėtinė šio proceso dalis, į jį įjungdama vietos ekspertus ir šiai sričiai skirtas Europos paramos priemones. Komisija turėtų ieškoti galimybių sukurti tinkamą paramos mechanizmą,

16. pabrėžia, jog taip pat būtina pritraukti aukščiausios kvalifikacijos ne Europos šalių mokslininkus, todėl ypač svarbios yra ES judumo programos, pavyzdžiui, Marie Curie programa ir priemonės, kurių buvo imtasi kai kuriuose regionuose įgyvendinant mokslininkų grįžimui skirtas programas ([4]);

17. primena EMTE ekspertų grupės išvadas ([5]) dėl vis didesnės nacionalinių ir regioninių suinteresuotųjų subjektų reikšmės kuriant naujas svarbias Europos iniciatyvas, pvz., ERA-NET, Eurostar, Europos technologijų institutą, Bendras technologijų iniciatyvas arba Europos inovacijų grupes;

18. teigia, kad visi dalyviai ES, valstybės narės ir regionai turėtų ištirti visas galimas priemones jau vykdomos politikos ir taikomų bendradarbiavimo priemonių papildomumui pasiekti ir kurti mechanizmus, kurie užtikrintų kuo didesnę vykdomų koordinavimo programų paramą IRT moksliniams tyrimams ([6]). Konkrečiau, kaip jau yra nurodęs ankstesnėse nuomonėse ([7]), Regionų komitetas ragina koordinuoti Septintosios bendrosios programos, struktūrinių fondų ir konkurencingumo bei inovacijų pagrindų programos (CIP) naudojimą, kadangi tai itin svarbu siekiant ES konkurencingumo ir bendros sanglaudos, mokslinių tyrimų, aukštojo mokslo bei inovacijų politikos sinergijos nacionaliniu ir regionų lygmenimis;

19. norėtų pabrėžti, kad pagrindinių ES priemonių (Septintosios bendrosios programos, struktūrinių fondų ir CIP) koordinavimas priklauso ne tik nuo politinių tikslų, jis taip pat yra iššūkis politikos nuoseklumui. Norint užtikrinti politikos nuoseklumą daugeliu lygmenų vykdomose ir daugelį suinteresuotųjų subjektų apimančiose programose, reikia veiksmingos daugiapakopio valdymo sistemos ([8]);

([1]) „The Economic Impact of ICT Measurement, Evidence and Implications“ („Ekonominis IRT poveikis. Vertinimas, faktai ir poveikis“), http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/browseit/9204051E.PDF

([2]) „The Economic Impact of ICT Measurement, Evidence and Implications“ („Ekonominis IRT poveikis. Vertinimas, faktai ir poveikis“), http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/browseit/9204051E.PDF

([3]) „The Economic Impact of ICT Measurement, Evidence and Implications“ („Ekonominis IRT poveikis. Vertinimas, faktai ir poveikis“), http://browse.oecdbookshop.org/oecd/pdfs/browseit/9204051E.PDF

([4]) CdR 83/2007 fin.

([5]) EMTE ekspertų grupės ataskaita „Atvirumas pasauliui – tarptautinis bendradarbiavimas mokslo ir technologijų srityje.“

([6]) CdR 283/2008 fin.

([7]) CdR 263/2007 fin.

([8]) CdR 263/2007 fin.

20. atkreipia dėmesį, kad regionams labai svarbu optimaliai pasinaudoti Septintosios bendrosios programos koordinavimo priemonėmis. Tai padėtų regionams siekti, kad jų mokslinių tyrimų ir inovacijų sistemos būtų kompetentingos ir konkurencingos Europos ar tarptautiniu mastu. Tam reikia sustiprinti regionų mokslinių tyrimų institutų, universitetų, MVĮ ir kitų susijusių subjektų tinklaveiką; kurti inovacijų grupes, regionų technologijų platformas bei jungtinius tyrimų centrus, padėti jiems prisijungti prie bendrai vykdomų ES mokslinių tyrimų ir inovacijų projektų bei darbotvarkių, pvz., ERA-Net ir Europos technologijų platformų [1];

21. palankiai vertina galimybę ryžtingiau pripažinti vietos valdžios institucijų vaidmenį remiant IRT tyrimus. Regionuose ir miestuose galima sudaryti geresnes sąlygas naujiems produktams patekti į rinką, o naujoves bei mokslinius tyrimus skatinti vykdant ikikomercinius pirkimus;

22. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms gali prireikti naujų, IRT besiremiančių sprendimų, ir tam reikės sukurti naujas Europos mokslinių tyrimų sričiai būtinas rinkas. Be to, moksliniams tyrimams ir technologijų plėtrai skiriamas lėšas regionai ir miestai gali nukreipti į tam tikras didelio poveikio sritis. Suvienijus esamų ir naujų vietos pramonės įmonių bei inovacijų grupių pastangas bus lengviau spręsti ekonominio nuosmukio problemas ir nepakankamo mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros finansavimo klausimus.

23. norėtų pabrėžti, kad apskritai trūksta koordinavimo tarp atskirų sričių, pavyzdžiui, švietimo, inovacijų, mokslinių tyrimų, investicijų ir naujoviškų IRT sprendimų rinkodaros srityse. Šia prasme naudotojų poreikiais grindžiamos naujovės galėtų būti labai svarbi priemonė, kuri vis dažniau taikoma šiai problemai spręsti Europos miestuose ir regionuose ir kuri pasitvirtino esanti pagrindinė investicijų į mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą ir naujovių patekimo į rinką priemonė; todėl šiame komunikate ši koncepcija turėtų būti labiau akcentuojama;

24. pabrėžia, kad labai svarbu mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą glaudžiai susieti su pramonine veikla, ir todėl ragina valstybes nares bei Komisiją dėti visas pastangas skatinant kuo skubiau imti taikyti mokslinių tyrimų rezultatus kasdienėje komercinėje ir viešojoje praktikoje;

Plečiamos IRT ribos. Europos ateities ir kuriamų technologijų mokslinių tyrimų strategija – COM(2009) 184 galutinis

25. pabrėžia, kad pastangos padidinti mokslinių tyrimų ir inovacijų potencialą siekiant išplėsti IRT ribas, bus vaisingos tik tuomet, jei bus įtraukti miestai ir regionų valdžios institucijos. Būdamas fiziškai arti, šis lygmuo yra pagrindinis žinių ir inovacijų Europoje katalizatorius. Vis daugiau Europos regionų mokslinius tyrimus ir inovacijas priskiria svarbiausiai valstybės finansavimo sričiai [2];

26. atkreipia dėmesį, kad įgyvendindami savo mokslinių tyrimų politiką ir pasitelkdami IRT remiančias programavimo, struktūrines ir įstatymų leidybos priemones, ateityje regionai įneš svarų indėlį kuriant pridėtinę vertę mokslinių tyrimų srityje ir gyvybingą Europos mokslinių tyrimų erdvę [3];

27. pabrėžia, kad kalbant apie strategiją, atsiranda vis naujų tinklaveikos ir inovacijų grupių iniciatyvų, jos vis labiau remiamos skatinant kurti pasaulinės klasės „mazgus“, kurie sujungtų pasaulines inovacijų grandines, todėl vis svarbesni tampa vienos ar keleto valstybių regionų saitai ir bendradarbiavimas [4];

28. norėtų atkreipti dėmesį, kad miestai ir regionai, įgyvendindami savo inovacijų diegimo politiką, kurdami technologijų centrus, verslo inkubatorius, mokslo parkus ir pasinaudodami rizikos kapitalu, yra labai svarbūs kuriant novatorišką aplinką [5];

29. palankiai vertina Komisijos pasiūlytą strategiją nustatyti ir pradėti įgyvendinti dvi ar tris drąsias pavyzdines AKT mokslinių tyrimų iniciatyvas, kurios pritrauktų daugiau įvairių sričių mokslo bendruomenės, bendromis pastangomis sieksiančios pamatinių atradimų IRT srityje;

30. pripažįsta, kad bendras programavimas, jeigu jo gera struktūra ir jis gerai administruojamas, galėtų tapti mechanizmu, kuris AKT mokslinių tyrimų skatinimui būtų ne mažiau svarbus nei ES bendroji programa. Siekiant visapusiškai išnaudoti šį potencialą RK dar kartą norėtų priminti vis didėjantį būtinumą geriau koordinuoti valstybės ir privatų mokslinių tyrimų finansavimą [6];

31. pabrėžia, kad ES ir valstybės narės turėtų išnaudoti visas galimybes racionalizuoti ir užtikrinti daugybės jau turimų tarptautinių politinių priemonių ir bendradarbiavimo mechanizmų sinergiją juos pritaikant Europos mokslinių tyrimų erdvei [7];

32. dar kartą norėtų pakartoti, kad ERA-NET projektai, kurie skirti regionų ir Europos mokslinių tyrimų programų koordinavimui, buvo naudingi, taigi turėtų būti vystomi toliau [8]. Šių projektų sėkmę lėmė tai, kad į jų veiklą įtraukiama daug įvairių suinteresuotųjų subjektų, įskaitant vietos ir regionų valdžios institucijas.

---

[1] CdR 263/2007 fin.

[2] CdR 263/2007 fin.

[3] CdR 83/2007 fin.

[4] OECD, „Science, Technology and Industry Outlook 2008 Highlights“ („Mokslo, technologijų ir pramonės apžvalga. 2008 m. akcentai“).

[5] CdR 83/2007 fin.

[6] CdR 83/2007 fin.

[7] EMTE ekspertų grupės ataskaita „Optimising research programmes and priorities“ („Mokslinių tyrimų programų ir prioritetų optimizavimas“), žr. priedą.

[8] CdR 83/2007 fin.

33. ragina dėti papildomas pastangas ir užtikrinti Europos technologijų platformų atvirumą ir skaidrumą, kad jose galėtų dalyvauti kiti suinteresuotieji subjektai, nepriklausantys pramonės ir mokslinių tyrimų bendruomenei, pavyzdžiui, vietos ir regionų valdžios institucijos, pilietinės visuomenės organizacijos ir MVĮ ([1]).

E. mokslui skirta IRT infrastruktūra. COM(2009) 108 galutinis

34. mano, kad regionai ir vietos valdžios institucijos atlieka labai svarbų vaidmenį Europos mokslinių tyrimų erdvėje (EMTE), kadangi atstovauja vietos interesams, priartina šios srities politiką prie Europos piliečių ir gerai žino minėtoje erdvėje veikiančių subjektų kasdienius poreikius. Todėl Regionų komitetas tvirtina, kad EMTE stiprinti ir plėsti skirtose iniciatyvose regionams reikėtų skirti strateginį vaidmenį, visų pirma tose iniciatyvose, kurios susijusios su tvirtos mokslinių tyrimų infrastruktūros sukūrimu novatoriškoje aplinkoje ir bendradarbiavimu mokslinių tyrimų srityje ([2]);

35. dar kartą primena RK pasiūlymus Komisijai ir valstybėms narėms remti vietos ir regionų valdžios institucijas, kurios kreipiasi pagalbos, siekdamos sukurti ir įgyvendinti modernią mokslinių tyrimų infrastruktūrą:

— užtikrinti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos aktyviau dalyvautų rengiant mokslinių tyrimų infrastruktūrai skirtą Europos strateginio mokslinių tyrimų infrastruktūros forumo (ESFRI) ([3]) veiksmų planą, ypač teikiant pirmenybę jau patvirtintiems 35 svarbiausiems europiniams projektams;

— atsižvelgti į vietos ir regionų valdžios institucijų svarbą ir jų dalyvavimą EMTI, ir

— užtikrinti, kad vietos ir regionų valdžios institucijos tikrai ir veiksmingai dalyvautų EMTI valdyme ([4]);

36. pabrėžia regionų ir vietos valdžios institucijų svarbą skatinant bendras mokslinių tyrimų programas, taip pat ir tas, kuriose dalyvauja trečiosios šalys partnerės, nes šios institucijos geriau žino konkrečią vietos mokslinių tyrimų ir technologijų bei ekonomikos padėtį ir todėl supranta, kada strategiškai svarbioms sritims yra būtina bendradarbiauti ([5]).

37. mano, kad kuriant Europos mokslinių tyrimų erdvę labai svarbu išspręsti Europos veiksmų plano, kuris šiuo metu apima 35 Europai labai svarbius artimiausių 10–20 metų ([6]) projektus, įgyvendinimo ir finansavimo klausimą;

38. ne kartą ragino, kad įgyvendinant Europos veiksmų planą pirmenybė būtų teikiama kompetencijos kriterijui, ir siūlė naujosioms valstybėms narėms aktyviai dalyvauti šioje iniciatyvoje ([7]);

39. pritaria EMTE ekspertų grupės rekomendacijoms ([8]), kad ESFRI turėtų patobulinti savo metodiką, skirtą vertinti visos Europos mokslinių tyrimų didelės apimties infrastruktūrą, pirmiausia procedūrų skaidrumo ir suinteresuotų subjektų dalyvavimo požiūriais;

40. atkreipia dėmesį, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turėtų visapusiškai dalyvauti ESFRI veiksmų plano įgyvendinimo ir persvarstymo procese, pirmiausia nustatant projektų svarbą ir koordinuojant ESFRI veiksmų planą ir panašią veiklą nacionaliniu ir regionų lygmenimis, pasinaudojant ir fizinio, ir virtualaus pobūdžio infrastruktūra;

41. pabrėžia, kad apie e. mokslo teikiamas galimybes būtina informuoti kuo platesnį visuomenės ratą, taip pat galimybę kurti ir propaguoti viešąsias duomenų bazes, skirtas geriausiai e. mokslo praktikai, pavyzdžiams ir sėkmingiems sprendimams, užtikrinant, kad atitinkama informacija būtų skelbiama visomis oficialiomis ES kalbomis.

2009 m. gruodžio 3 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

([1]) Europos Komisija, 2007 m. kovo mėn.: Trečioji padėties ataskaita („Third status report“), skirta Europos technologijų platformoms, 4.1 skyrius.
([2]) CdR 283/2008 fin.
([3]) Europos mokslinių tyrimų infrastruktūros strategijų forumas, http://cordis.europa.eu/esfri/home.html
([4]) CdR 283/2008 fin.
([5]) CdR 283/2008 fin.
([6]) http://www.riportal.eu
([7]) CdR 263/2007 fin; CdR 83/2007 fin.
([8]) EMTE ekspertų grupės ataskaita „Pasaulinio lygio mokslinių tyrimų infrastruktūros kūrimas EMTE“.

Regionų komiteto nuomonė. Universitetų ir įmonių dialogas

(2010/C 141/06)

REGIONŲ KOMITETAS

— dar kartą pabrėžia, kad šiuo metu, kai ES stengiasi sumažinti dabartinio ekonomikos nuosmukio poveikį ir atnaujinti augimą, labai svarbu sudaryti sąlygas dialogui tarp svarbiausių švietimo ir ekonomikos suinteresuotųjų subjektų atsižvelgiant į didžiulę švietimo ir mokymo sistemų reikšmę Lisabonos strategijai ir atnaujintai Socialinei darbotvarkei,

— pabrėžia universitetų ir įmonių dialogo reikšmę visais valdymo lygmenimis, kadangi tai yra svarbi priemonė siekiant visiškai išnaudoti regionų ekonominio ir socialinio vystymo potencialą,

— pabrėžia, kad visoje Europos Sąjungoje vietos ir regionų valdžios institucijoms suteikti pagrindiniai įgaliojimai švietimo ir mokymo politikos srityse ir dar kartą primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra pagrindinės dalyvės plėtojant regionų mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijas, kadangi dažniausiai jos administruoja mokslinių tyrimų institutus ir remia novatorišką aplinką,

— pabrėžia, kad būtina didesnį dėmesį skirti aukštojo mokslo reikšmei vietos ir regionų vystymui ir aukštojo mokslo įstaigų bei vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimo skatinimui įtraukiant ir vietos ir regionų ekonominės ir socialinės veiklos vykdytojus.

Pranešėjas: Mohammad MASOOD (UK/ELP) Bradfordo miesto tarybos narys

Pamatinis dokumentas

Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui bei Regionų komitetui Naujoji universitetų modernizavimo partnerystė. ES forumas „Universitetų ir įmonių dialogas“

COM(2009) 158 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. džiaugiasi idėjų, kurios dažnai yra glaudžiai susijusios su vietos ir regionų valdžios institucijų lygmens iniciatyvomis, gausa ir iki šiol vykusių svarstymų dėl universitetų ir įmonių dialogo kokybe;

2. pabrėžia universitetų ir įmonių dialogo reikšmę visais valdymo lygmenimis, kadangi tai yra svarbi priemonė siekiant visiškai išnaudoti regionų ekonominio ir socialinio vystymo potencialą;

3. pripažįsta žinių trikampio – mokslinių tyrimų, švietimo ir inovacijų – sąveikos svarbą, kadangi tai leidžia plėtoti naujovių diegimo gebėjimus ir didinti absolventų įsidarbinimo galimybes Europoje;

4. pripažįsta perėjimą nuo technologijų perkėlimo keičiantis žiniomis prie dalijimosi žiniomis ir atvirų inovacijų sistemų bei būtinybę išsamiau tirti socialinius procesus ir elgseną, kuriais grindžiamos šios naujos sistemos;

5. pabrėžia, kad Europos Sąjungoje vietos ir regionų valdžios institucijoms suteikti pagrindiniais įgaliojimai švietimo ir mokymo politikos srityse;

6. primena, kad vietos ir regionų valdžios institucijos yra pagrindinės dalyvės plėtojant regionų mokslinių tyrimų ir inovacijų strategijas, kadangi dažniausiai jos administruoja mokslinių tyrimų institutus ir remia novatorišką aplinką;

7. pabrėžia, kad rengiant politiką ir įgyvendinant programą reikėtų pasitelkti vietoje esančius demokratiškai išrinktus atstovus. Taikant vietos žinias ir pasitelkiant demokratinį atskaitingumą pagerės universitetų, verslo ir vietos valdžios institucijų partnerystės valdymo mechanizmai. Tai sudarys sąlygas nustatyti prioritetus ir atskaitingumą vietos lygmeniu, o tai tiesiogiai siejasi su subsidiarumo principu;

8. pažymi, kad dėl to vietos ir regionų valdžios institucijos yra vienos pagrindinių suinteresuotųjų subjektų formuojant politiką ir imantis iniciatyvų, skirtų stiprinti ir, ypač, plėsti Europos mokslinių tyrimų erdvę, visų pirma, jos tikslą sukurti stiprias mokslinių tyrimų ir akademines institucijas, dirbančias novatoriškoje aplinkoje;

9. palankiai vertina tai, kad pastarąjį dešimtmetį daugelis Europos universitetų regionų ekonominį vystymą formaliai įtraukė į savo misijos deklaracijas. Regionų plėtros agentūros taip pat įtraukia į savo regionų ekonomikos strategijas veiklos kryptis, kurios remia universitetų ir pramonės partnerystę;

10. pabrėžia, kad politikos sričių tarpusavio sąveikos būdai yra nepaprastai svarbūs regionams ir dažnai reikalauja vertikalaus administracinių lygmenų (Europos, nacionalinio, regionų) koordinavimo ir horizontalaus regionų koordinavimo, kad būtų išvengta dubliavimosi ir dalijamasi patirtimi;

11. pabrėžia, kad siekiant paremti universitetų ir įmonių dialogą, būtina derinti naujas ir jau pateiktas iniciatyvas bei programas, pvz., Europos mokslinių tyrimų erdvės (ERA), Europos technologijų instituto (EIT) ir Mokymosi visą gyvenimą programas;

12. pripažįsta, kad universitetų ir įmonių bendradarbiavimui įtakos turi specifinės regionų sąlygos, plėtros agentūrų galimybės remti universitetų ir įmonių bendradarbiavimą regionų lygiu, verslo branduolių vaidmuo plėtojant universitetų ir įmonių tinklus, verslo investicijų į mokslinius tyrimus ir vystymą regione mastas;

Bendrosios pastabos

13. pabrėžia, kad būtina didesnį dėmesį skirti aukštojo mokslo reikšmei vietos ir regionų vystyme ir aukštojo mokslo įstaigų bei vietos ir regionų valdžios institucijų bendradarbiavimo skatinimui įtraukiant ir vietos ir regionų ekonominės ir socialinės veiklos vykdytojus;

14. remia universitetų ir privataus sektoriaus bendradarbiavimą ir pritaria, kad universitetai turi būti laikomi inovacijų regionuose varomąja jėga;

15. ragina universitetus ieškoti naujų valstybės institucijų ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo būdų pvz., pasitelkiant viešojo ir privataus sektoriaus naujovių fondus, kadangi jie turi priemonių galinčių padėti padidinti judumą visose srityse;

16. remia glaudų visos Europos įmonių, universitetų ir mokslinių tyrimų institutų bendradarbiavimą įtraukiant politinius veikėjus ir administraciją vietos, regionų ir nacionaliniu lygmenimis;

17. laikosi nuomonės, kad bendradarbiavimo lygis vis dar skiriasi tarp valstybių, universitetų ir akademinių disciplinų nors ES programomis ir siekiama užmegzti partnerystes tarp įmonių ir universitetų, paprastai daugiausia dėmesio skiriant partnerystėms konkrečiose srityse, pvz., mokslinių tyrimų ar studentų judumo;

18. mano, kad tokio bendradarbiavimo poveikis abiejų sektorių valdymui ir organizacinei kultūrai yra ribotas, kadangi nedaugelis universitetų turi bendradarbiavimo su įmonėmis strategiją, o ją turintieji susitelkę vos keliose valstybėse narėse;

19. reiškia susirūpinimą dėl to, kad daugelyje šalių galioja teisinės ir finansinės taisyklės, visiškai neskatinančios universitetų bendradarbiauti su įmonėmis ar netgi trukdančios tokiai veiklai;

20. rekomenduoja įvesti atitinkamus veiklos rezultatų nustatymo rodiklius, kurie padėtų įvertinti dabartinį universitetų ir įmonių dialogą. Vertinant visus rezultatus būtina įtraukti tiek kokybės, tiek kiekybės rodiklius. Reikėtų atkreipti dėmesį į tai, kaip šių rodiklių parinkimas gali paveikti naudotojų grupių elgseną;

21. ragina universitetus atlyginti už universitetų ir įmonių dialogą. Akademinei bendruomenei būtų tam tikras išbandymas pripažinti šią veiklą nustatant skyrimo į aukštesnes pareigas kriterijus. Nors dauguma universitetų teigia, kad pripažįsta universitetų ir įmonių dialogo reikšmę, nedaugelis turi aiškių ir skaidrių būdų šį dialogą palyginti su mokslinių tyrimų ir mokymo veikla bei tinkamai už tai atlyginti;

22. pripažįsta, kad verslumas ir gebėjimų gerinimas pasitelkiant mokymąsi visą gyvenimą yra pagrindinės aukštojo mokslo užduotys;

23. palankiai vertina tai, kad kai kurie regionai finansuodami mokslinius tyrimus ir naujoves stengiasi sudaryti palankias sąlygas privataus sektoriaus dalyvavimui, universitetams ir aukštosioms mokykloms suteikdami didesnę autonomiją;

24. siūlo, kad nauji valstybės institucijų ir privataus sektoriaus bendradarbiavimo būdai, pvz., pasitelkiant bendrus viešojo ir privataus sektoriaus naujovių fondus, būtų novatoriški tvaraus valstybės lėšų naudojimo ir užtikrinimo pavyzdžiai;

25. sutinka, kad sanglaudos politika atlieka ypatingą vaidmenį remiant novatorišką veiklą regionuose; todėl Europos regioninės plėtros fondas (ERPF) taip pat gali būti naudinga priemonė verslo inkubatoriams ir mokslo parkams (infrastruktūra ir susiję dalykai) finansuoti. Branduoliai yra itin naudingi MVĮ, nes sudaro sąlygas, skatinančias ryšius su universitetais ir didelėmis įmonėmis bei leidžia jiems patekti į tarptautinius prekybos tinklus;

26. pripažįsta, kad MVĮ taip pat atlieka gyvybiškai svarbų vaidmenį kuriant darbo vietas ir diegiant inovacijas bei skatina MVĮ dalyvauti universitetų ir įmonių dialoge bei plėtojant novatoriškas ir tikslines iniciatyvas, skirtas šiam dialogui palaikyti;

27. remia aukštųjų mokyklų ir mokslinių tyrimų institutų tarptautinį bendradarbiavimą su neuniversitetiniais pramonės ir prekybos, valdymo, kultūros ir kitų visuomeninio gyvenimo sričių partneriais;

28. be to, pripažįsta, kad organizacijos ir kiti subjektai, kurie tarpininkauja tarp universitetų ir įmonių, gali turėti didelę reikšmę užmezgant tarpusavio ryšius, todėl reikia tai pabrėžti ir juos labiau remti;

Gerosios praktikos pavyzdžiai

29. palankiai vertina tai, kad Europoje yra gausu universitetų ir įmonių bendradarbiavimo pavyzdžių;

30. reiškia susirūpinimą, kad nedaug gerosios praktikos pavyzdžių yra naujosiose valstybėse narėse;

31. palankiai vertina Komisijos ketinimą pradėti tyrimą, kurio metu bus sudarytas esamos gerosios praktikos pavyzdžių sąrašas; prašo Komisijos sudarant šį sąrašą atsižvelgti į vietos ir regionų valdžios institucijų poreikius;

Vietos ir regionų valdžios institucijų turimos priemonės

32. skatina steigti pagrindinių suinteresuotųjų subjektų partnerystės struktūras iš vietos ir regionų valdžios institucijų, įmonių, bendruomenės ir aukštojo mokslo įstaigų atstovų siekiant daugiau dėmesio skirti dialogui, visų pirma organizuojant apskrituosius stalus ir seminarus, steigiant mokslo parkus technologijų perdavimui, organizuojant mokslo, kultūros renginius ar studentų muges;

33. pritaria aukštojo mokslo įstaigų išteklių sutelkimui rengiant ir įgyvendinant regionų ir miestų ekonomikos, socialines, kultūros ir aplinkos vystymąsias strategijas;

34. ragina aukštojo mokslo įstaigas bendrai investuoti į programas, kurios duoda konkrečios naudos regiono įmonėms ir bendruomenei, kartu skatina įmones, kuriančias tinklus tarp įvairių žinių, mokslinių tyrimų, plėtros bei inovacijų centrų, propaguojančias keitimosi žiniomis forumus ir skatinančias steigti inovacijomis pasižyminčių regionų tinklus, finansuoti aukštųjų mokyklų stipendijų dėstytojams fondus;

35. aukštojo mokslo įstaigoms rekomenduoja naudoti išteklius regionų reikalams tvariai, sudarant daugiametį planą;

36. pageidautų, kad Septintoji bendroji mokslinių tyrimų, technologinės plėtros ir demonstracinės veiklos programa, struktūriniai fondai, Konkurencingumo ir inovacijų bendroji programa bei Europos žemės ūkio fondas kaimo plėtrai būtų naudojami suderintai, nes tai (kaip jau buvo teigiama ankstesnėse RK nuomonėse) yra būtina ES konkurencingumui ir sanglaudos, mokslinių tyrimų, aukštojo mokslo ir inovacijų politikos sinergijai nacionaliniu ir regionų lygmeniu;

37. pasisako už platų inovacijų sąvokos aiškinimą, kuri apimtų socialinius ir humanitarinius mokslus bei veiksmingą jų sąveiką su savo miesto ir regionų ar vietovės kultūra;

Išvada

38. dar kartą pabrėžia, kad šiuo metu, kai ES stengiasi sumažinti dabartinio ekonomikos nuosmukio poveikį ir atnaujinti augimą, labai svarbu sudaryti sąlygas dialogui tarp svarbiausių švietimo ir ekonomikos suinteresuotųjų subjektų atsižvelgiant į didžiulę švietimo ir mokymo sistemų reikšmę Lisabonos strategijai ir atnaujintai Socialinei darbotvarkei;

39. palankiai vertina Komisijos iniciatyvą išsiaiškinti, kaip būtų galima panaudoti struktūrinius fondus remiant šios srities regionines iniciatyvas;

40. pripažįsta įmonių ir kitų švietimo sričių – ypač vidurinių mokyklų ir profesinio mokymo įstaigų – bendradarbiavimo potencialą ir Europos programų teikiamas galimybes šį bendradarbiavimą stiprinti;

41. primena, kad būtina, jog susiję viešojo sektoriaus atstovai, įskaitant vietos ir regionų valdžios institucijas, aktyviau dalyvautų kitame ES forumo „Universitetų ir įmonių dialogas“ etape;

42. mano, kad ES forume „Universitetų ir įmonių dialogas“ reikėtų daugiau dėmesio skirti bendradarbiavimui aukštojo mokslo srityje;

43. ragina vietos ir regionų valdžios institucijas remti įmonių ir universitetų bendradarbiavimą ir universitetus laikyti inovacijų regionuose varomąja jėga;

44. ragina tęsti ES forumą „Universitetų ir įmonių dialogas“ rengiant plenarinius posėdžius, teminius seminarus internete ir aktyviau įtraukti atitinkamus viešojo sektoriaus atstovus, įskaitant regionų valdžios institucijas, bei galbūt dalyvius iš ES nepriklausančių šalių;

45. rekomenduoja universitetams tinkamai reaguoti į iniciatyvą „Nauji gebėjimai naujoms darbo vietoms“ ir ekonomikos nuosmukį bei aptarti partneryščių regionų plėtrai, partneryščių su MVĮ, mokymo metodų diferencijavimo, kokybės užtikrinimo ir akreditavimo galimybes;

46. Komisijai rekomenduoja išnagrinėti būdus, kaip būtų galima remti naujas strateginės įmonių ir universitetų partnerystės formas pasitelkiant atitinkamas ES programas.

2009 m. gruodžio 4 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

Regionų komiteto nuomonė. Darnusis ateities transportas. Siekis sukurti integruotą, technologiškai pažangią ir vartotojams patogią transporto sistemą

(2010/C 141/07)

REGIONŲ KOMITETAS

— pabrėžia, kad kelias darniojo transporto link nėra vien tik transporto paslaugų apribojimas; nesvarbu, kiek keleivių ar prekių vežama, svarbu, kaip tai vyksta. Transporto naudotojų įpročiai, kurie nėra orientuoti į darnumą, bus įveikti tik pradėjus taikyti tinkamą kainų politiką transporto sektoriuje. Todėl svarbu rasti teisingą ir skaidrią formulę, pagal kurią bus paskirstomos transporto išlaidos visoms transporto rūšims,

— pabrėžia, kad didinant transporto sistemos darnumą turi būti sprendžiama transporto spūsčių problema. Padidinus vien tik transporto tinklų pajėgumus dar ne viskas bus padaryta, kadangi didesnių transporto tinklų poveikis aplinkai nesunkiai pasiekia nepageidautiną mastą, todėl būtina stiprinti tvarių transporto sistemų konkurencingumą,

— nurodo, kad vietos ir regionų valdžios institucijos aiškiai suinteresuotos remti kelių transporto alternatyvas, ypač ten, kur tinkluose atsiranda kliūčių, visų pirma pažeidžiamuose regionuose ir atšiaurių klimato sąlygų vietovėse, kur kelių transportas sukelia sudėtingas problemas, pavyzdžiui, triukšmą, automobilių išmetamąsias dujas, spūstis, vėlavimą, greitą kelių nusidėvėjimą, ir dėl to atitinkamoms vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka didelių išlaidų kelių tinklo remontui našta,

— pabrėžia, kad miestų, priemiesčių ir regionų transporto tinklai sudaro svarbią transporto tinklų ir pasaulinių tiekimo grandinių dalį, ir dėl to jiems reikia teikti pirmenybę,

— reikalauja, kad į Transporto baltąją knygą būtų įtraukta tvirta politinė nuostata dėl kitos ES biudžeto peržiūros, kad būsimi ES transporto finansiniai asignavimai atitiktų ES nurodytus tikslus ir atvirkščiai.

Pranešėjas: Väino HALLIKMÄGI (EE/LDAE), Piarnu miesto tarybos narys, Estija

Pamatinis dokumentas

Komisijos komunikatas „Darnusis ateities transportas. Siekis sukurti integruotą, technologiškai pažangią ir vartotojams patogią transporto sistemą“

COM(2009) 279 galutinis

I. **POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

REGIONŲ KOMITETAS

Įžanga

1. pritaria Europos Komisijos komunikatui dėl darniojo ateities transporto, tai pirmas žingsnis persvarstant artimiausių dešimtmečių ES transporto politiką;

2. pritaria Komisijos požiūriui, kad transporto politika turėtų būti pagrįsta ilgalaike darnaus žmonių ir prekių judumo vizija. Pagrindinė sąlyga parengti transporto politiką, atitinkančią šią viziją, yra tinkamas tendencijų, turinčių poveikį transporto sektoriui, įvertinimas;

3. laikosi nuomonės, kad būsimi transporto tinklai turi užtikrinti, kad visi ES regionai būtų lengvai pasiekiami, o tai yra viena iš svarbiausių ES teritorinės sanglaudos prielaidų. Ši aplinkybė yra nepaprastai svarbi gilinant socialinę ir ekonominę integraciją bei užtikrinant tvarų vystymąsi. Transporto politikos įgyvendinimas reikalauja iš valstybių narių tvirtesnės politinės valios ir paramos tvarioms ir naujoviškoms transporto strategijoms;

Politinės rekomendacijos

4. mano, kad pataisytoje Baltojoje knygoje dėl ateities transporto politikos būtina daug sistemingiau ir išsamiau nei iki šiol išanalizuoti išorės veiksnius, tendencijas pačiame transporto sektoriuje, jų pasekmes ir tarpusavio sąveiką. Be to, reikia aptarti klimato kaitos ir ekonominių pokyčių padarinius transporto sektoriaus vystymuisi ir jam įtaką darančius veiksnius;

5. laikosi nuomones, kad strateginis vystymosi dokumentas turi būti papildytas jame pateiktų politinių sprendimų ir planuojamų priemonių socialinių, ekonominių ir ekologinių padarinių (lyginamąja) analize. Idealiu atveju tyrimo rezultatai bus perkeliami į valstybių narių ir regionų lygmenį, kad būtų atliktas galimų bendros transporto politikos poveikio skirtumų įvertinimas. Svarbu apsvarstyti visus transporto politikos konceptualius požiūrius, kurie yra svarbūs diskusijoms dėl transporto ateities;

6. mano, kad formuojant Europos transporto politiką svarbu suteikti galimybes atskirų valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijoms daryti įtaką vykstant strateginių planų rengimo ir sprendimų priėmimo procesui, kad būtų užtikrintos reguliavimo ir planavimo sąlygos, leidžiančios įgyvendinti iniciatyvas ir priemones transporto srityje; sprendimus priimantys asmenys vietos ir regionų lygiu gali geriausiai įvertinti kokios pastangos reikalingos, kad būtų išspręsti transporto klausimai vietovėse ir regionuose. Todėl būtina laikytis subsidiarumo principo, ES ir valstybės narės turi remti vietos ir regionų valdžios institucijas;

7. pabrėžia, kad, vystant transporto infrastruktūrą, reikia nustatyti prioritetus pasirenkant tinklus arba projektus. Siekiant greičiau išplėsti prioritetines infrastruktūras, būtina užtikrinti politinę ir finansinę centrinių ES institucijų ir nacionalinės valdžios paramą;

8. pabrėžia, kad vystant transeuropinį transporto tinklą, kai ligšiolinį į projektus orientuotą požiūrį (30 prioritetinių projektų) pakeitė požiūris, kuriuo remiantis bendras tinklas ir Transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) pagrindinis tinklas nagrinėjami atskirai, būtina atkreipti dėmesį į tai, kad ES atokiems regionams, pasienio regionams ir sunkių gamtinių sąlygų regionams ir toliau bus skiriama pakankamai dėmesio ir paramos gerinant ES centrinės dalies ir jos kaimyninių valstybių transporto jungtis. Todėl siekiant užtikrinti tiek vidinę, tiek ir išorinę Europos teritorinę sanglaudą reikia dar papildomai atsižvelgti, pavyzdžiui, į prioritetines Europos transporto politikos jungtis arba sąsajas, tarp jų į finansavimo mechanizmus. Reikia sukurti taisykles, kuriose aiškiau nei iki šiol būtų nurodyta, kokiais principais remiantis ir kokiu būdu buvo sukurti TEN-T tinklai, prireikus jas pakeisti ir papildyti; pradėti prioritetiniai TEN-T transporto tinklų projektai bet kokiomis aplinkybėmis turi būti užbaigti. Tačiau naudingus papildymus ir pratęsimus, užtikrinančius jungtis su tinklu, taip pat reikėtų įtraukti į TEN-T pagrindinį tinklą. Beje, valstybes nares reikia skatinti geriau koordinuoti savo veiksmus, kad būtų išvengta planavimo ir darbų vykdymo neatitikimo, ir prioritetą teikti tarptautinėms kelio atkarpoms;

9. atkreipia dėmesį į tai, kad Europos ekonomikos veikimui krovininis transportas yra nepaprastai svarbus. Kita vertus, Europos transporto sistemą vis labiau apsunkina spūstys, kurios atsiranda visų pirma dėl netolygaus transporto rūšių pasiskirstymo (esant šiandieninėms rinkos sąlygoms kelių transportas turi pernelyg daug konkurencinių pranašumų), nepakankamai išvystytos infrastruktūros ir transporto rūšių sąveikos trūkumo. Regionų komitetas mano, kad, siekiant geresnės specifinių transporto infrastruktūrų integracijos, reikia teikti didesnę svarbą sprendimų, priimamų dėl TEN-T transporto tinklų, ir klausimų, susijusių su mobilumu mieste, koordinavimui ir jų nuoseklumo užtikrinimui, taip pat geriau ir nuosekliau koordinuoti finansavimo, skiriamo iš Europos regioninės plėtros fondo ir Sanglaudos fondo, prioritetų nustatymą;

10. pabrėžia, kad miestai yra svarbi ir neatsiejama transporto tinklų dalis. Miestai yra susisiekimo mazgai, kur persipina įvairios transporto rūšys ir kur paprastai prasideda ir baigiasi transporto keliai. Todėl miesto transportui reikia skirti tokį patį dėmesį kaip ir transporto tinklams;

11. prašo dar labiau supaprastinti ES finansavimo procedūras ir mano, kad nuoseklumas tarp nacionalinių ir ES finansavimo programų yra būtinas;

12. reikalauja, kad į Transporto baltąją knygą būtų įtraukta tvirta politinė nuostata dėl kitos ES biudžeto peržiūros, kad būsimi ES transporto finansiniai asignavimai atitiktų ES nurodytus tikslus ir atvirkščiai;

Geležinkelių, jūrų ir vidaus vandenų transportas

13. mano, kad geležinkelio rinkos susiskaldymas yra didelė problema; taip pat reikia pašalinti dabartinės infrastruktūros pralaidumo kliūtis, ypač susidarančias tarptautiniuose kelių ruožuose arba dėl gamtinių priežasčių. Norint sukurti veikiantį visos Europos geležinkelio tinklą, teikiantį aukštos kokybės paslaugas, turint omenyje ne tik vežimo trukmę ir patikimumą, bet ir vežimo pajėgumus, būtina rasti tvarų ir veiksmingą sprendimo būdą, leidžiantį veiksmingiau perkelti krovinių vežimą nuo kelių transporto prie geležinkelio;

14. pripažįsta, kad atskirose valstybėse narėse galiojantys skirtingi infrastruktūros standartai, pavyzdžiui, skirtingas geležinkelio vėžės plotis, skirtingos elektros ir saugumo sistemos, dar labiau didina transporto sektoriaus susiskaldymą. Siekiant suderinti technines sąlygas ir įrengimus būtina derinti techninius standartus ir būtinai investuoti į infrastruktūrą. Taip pat reikia suderinti skirtingas nacionalines taisykles dėl traukinių mašinistų mokymo bei saugumo ir krovinių vežimo standartus ir įvesti bendrą transporto valdymo kalbą tarptautiniam transportui, ypač transportui iš trečiųjų šalių, kaip aviacijos sektoriuje. Tuo siekiama sustiprinti konkurencingumą lyginant su kelių transportu. Pernelyg apkrautuose geležinkelio ruožuose turėtų būti sudarytos sąlygos bendrai naudojamose geležinkelio trasose, netrukdant vienas kitam, vykdyti keleivių ir krovinių vežimą arba nutiesti naujas geležinkelio trasas ir atskirti keleivių ir krovinių vežimą, jeigu tai techniškai įmanoma ir ekonomiškai pagrįsta;

15. mano, kad papildoma krovininiam transportui skirta infrastruktūra turi jungti su miestų centrais, tačiau negalima leisti, kad dėl to padidėtų eismas miesto centruose ir susidarytų spūstys;

16. laikosi požiūrio, kad, norint ekonomiškai susieti atokius regionus su Europos centrine dalimi, būtina prie svarbių pramonės objektų kurti uostus, turinčius tinkamas įvairiarūšio transporto jungtis. Regionų komitetas mano, kad būtina užtikrinti įvairiarūšio transporto jungtis su regionais, kuriuose jūrų transportas vaidina pagrindinį vaidmenį;

17. pabrėžia, kad būtina plėsti jūrų ir vidaus vandenų laivybą, galinčią atlikti svarbiausią vaidmenį mažinant klimato kaitos padarinius. Be to, tokios programos kaip dabar įgyvendinama programa „Jūrų greitkeliai“ turėtų būti gerokai išplėstos, nes jos padeda siekti ES transporto ir teritorinės sanglaudos tikslų. Jūrų ir vidaus vandenų transportas taip pat galėtų padėti tenkinti didėjančią keleivių ir krovinių vežimo paklausą; kartu būtina nuolat mažinti neigiamus laivybos, uostų ir logistikos centrų padarinius aplinkai; RK apgailestauja, kad tarptautiniam jūrų transportui vis dar netaikomi Kioto protokolo mechanizmai ir šiltnamio efektą sukeliančių dujų išmetimo mažinimo grafikas. Tačiau tam, kad nesumažėtų Europos jūrų pramonės konkurencingumas, Europos Sąjunga turėtų užtikrinti, kad privalomos taisyklės būtų nustatomos tik tarptautiniu lygiu. Be to, reikėtų įvertinti, koks būtų poveikis įvedus uostų mokesčius, nustatomus pagal laivų daromą žalą aplinkai;

18. įsitikinęs, kad įvairiarūšio transporto mazgų vystymas privalo būti įtrauktas į bendrą transporto politiką kaip vienas iš prioritetų. Perkeliant vis daugiau krovinių geležinkeliui kartu reikia užtikrinti, kad būtų įgyvendinti aplinkos ir saugumo reikalavimai, o neigiamas poveikis keleivių vežimui būtų kuo mažesnis;

Oro transportas

19. mano, kad vystant oro transportą reikia numatyti, kaip planavimo metu, taikant techninius ir teritorijų planavimo sprendimus, mažinti aplinkai žalą darančius veiksnius: triukšmą ir oro taršą. Tačiau į bilieto kainą įskaičiuojant su žala aplinkai susijusias sąnaudas negalima pamiršti, kad oro transportas ne visiems regionams yra vienodai svarbus, atokiems Europos regionams jis taip pat užtikrina gerą susisiekimą. Kalbant apie oro uostų infrastruktūros plėtrą, kad būtų užtikrinta skrydžių sauga ir patenkinti keleivių poreikiai, visų pirma vidutinio dydžio miestai ir salų regionai negali išsiversti be ES paramos;

20. mano, kad būtina užtikrinti sąžiningą oro uostų konkurenciją, tam reikia taikyti bendras oro uostų mokesčių apskaičiavimo ir nustatymo taisykles;

Transporto sąnaudos ir investicijos

21. pabrėžia, kad investicijas būtina geriau koordinuoti. Pavyzdžiui, TEN-T finansavimas ir toliau turėtų būti skiriamas rinka grindžiamiems geležinkelių projektams skatinti, o regioninė pagalba turėtų būti labiau orientuota į ekologiškas transporto rūšis - tai padėtų didinti teritorinę sanglaudą Europos Sąjungoje;

22. atkreipia dėmesį į svarbią aplinkybę, kad darnaus ir tvaraus įvairių transporto rūšių naudojimo sąlyga – įskaičiuoti į transporto išlaidas išorės sąnaudas (aplinkos tarša, eismo įvykių žala, laiko sąnaudos) ir plačiai taikyti principą „naudotojas moka“. Kartu būtina tokiu būdu surinktas lėšas investuoti į ekologiškesnes transporto priemones ir taip užtikrinti didesnį ekologiškų transporto priemonių skaičių ir bendrą visų transporto priemonių efektyvumo ir sąveikos didinimą. Be to, nuostatose, kurios paremtos tokiais apskaičiavimais, reikia atsižvelgti, kiek jie finansiškai naudingi atitinkamai socialinei ir ekonominei teritorijai. Priešingu atveju ekonomikos sektoriai ir įmonės, kurios priklauso nuo transporto jungčių, praras konkurencingumą tiek nacionaliniu, tiek Europos mastu;

23. pabrėžia, kad svarbiu ir pagrindiniu tikslu dėl teisingo išlaidų pasidalijimo negali kilti pavojus. Tuo atveju, jei didžioji investicijų dalis į transporto infrastruktūrą bus paremta principu „naudotojas moka“, pavienių regionų ekonominėse ir socialinėse struktūrose galėtų įvykti tam tikrų pokyčių. Valstybėms narėms, svarstančioms apie su transporto paslaugomis susijusių mokesčių įvedimą arba pritaikymą pagal šiuolaikinius teisingo išlaidų pasidalijimo principus, rekomenduojama taip pat įvertinti tokios priemonės ekonomines, ekologines ir socialines pasekmes. Tai leistų, kilus pripažintai būtinybei ir strateginiais sumetimais, parengti vidutinės trukmės ir ilgalaikes priemones, pavyzdžiui, tikslinės;

24. primena RK nuomones dėl žaliosios knygos (CdR 236/2007) ir dėl mobilumo mieste veiksmų plano (CdR 417/2008). Šie 2009 m. rugsėjo mėn. Komisijos paskelbti dokumentai yra atsakas į Regionų komiteto ir Europos Parlamento kartu išreikštus lūkesčius;

Miesto transportas

25. atkreipia dėmesį į tai, kad miesto transporto vystymas yra nepaprastai svarbus, kadangi miestai yra neatsiejamos transporto tinklų sudėtinės dalys ir įvairių transporto rūšių mazgai. Kalbant apie miesto transportą, didžiausias iššūkis yra sudaryti tinkamas prioritetines eismo sąlygas viešajam transportui ir tokiu būdu padidinti jo svarbą keleivių vežimui, pertvarkyti miesto eismo sąlygas taip, kad kuo mažiau transporto plūstų į miestų centrus, išplėsti pėsčiųjų ir dviratininkų tinklą ir padidinti elektra varomų transporto priemonių bei ekologiškų transporto rūšių skaičių;

26. rekomenduoja miestams imtis griežtesnių priemonių, kad būtų sumažinti neigiami miesto transporto poveikis aplinkai ir būtų remiamos sveikesnės transporto rūšys. ES svarbu laikytis subsidiarumo principo, kad atsakingoms vietos ir regionų valdžios institucijoms būtų sudarytos visos galimybės atlikti tai, už ką jos atsako;

27. mano, kad būtina ES transporto politiką orientuoti taip, kad būtų skatinamas bendrų vietos transporto sistemų, skirtų miestų centrams, priemiesčiams ir kaimo vietovėms, vystymas bei bėginių transporto priemonių sistemų – geležinkelių, regioninių traukinių ir tramvajų – susiejimas į naujo pobūdžio regioninių traukinių sistemą;

28. pabrėžia nuolatinio keitimosi geriausia praktika vystant ir naudojant miesto transportą svarbą sprendžiant šiuos klausimus: *park-and-ride* (statyti automobilį priemiesčio stovėjimo aikštelėje ir toliau važiuoti viešuoju transportu), *park-and-walk* (statyti automobilį stovėjimo aikštelėje ir toliau eiti pėsčiomis), elektra varomų transporto priemonių vystymas, lengvojo transporto tinklo plėtra, pažymėtų viešojo transporto juostų įrengimas, įvairiarūšiai terminalai miesto prieigose, bendro automobilių naudojimo paslaugos, transporto vartotojų įpročių keitimas taikant reguliavimo priemones (švietimas, darbas su visuomene) ir apribojimai (rinkliavos už spūstis, rinkliavos už automobilių statymą). ES turėtų kurti ir toliau tobulinti paramos bendradarbiavimo projektams, kurie yra skirti bendram sprendimų rengimui ir esamos patirties perdavimui, mechanizmus;

Technikos pažanga

29. mano, kad vystant įvairiarūšį viešąjį transportą pirmenybę būtina teikti elektroninėms bilietų sistemoms, nes jos leidžia tiksliai apskaičiuoti nuvažiuoto maršruto kainą ir planuoti maršrutus, atitinkančius keleivių poreikius, ir viešojo transporto naudotojams yra patogesnės. Naujų informacinių technologijų naudojimas turi remti pažangių įvairiarūšių transporto sistemų kūrimą ir ES turėtų padėti jas plačiau taikyti;

30. laikosi nuomonės, kad technologijų vystymui yra svarbu remti tarp regionų ir įvairių regioninių lygmenų vykstantį keitimąsi technologijomis: finansuojant techninių sprendimų kūrimą reikėtų remtis ne tik didmiesčiams pritaikytomis technologijomis. Priešingai, vystymas ir finansavimas turėtų būti taip sutvarkyti, kad didžioji lėšų dalis būtų naudojama tinkamų ir tvarių sprendimų tobulinimui vidutinio dydžio ir mažuose miestuose bei jų apylinkėse;

31. pabrėžia, kad, norint mažinti transporto sektoriaus priklausomybę nuo naftos, reikia rasti galimybių nustatyti diferencijuotą akcizo dydį iš kitų žaliavų gaminamiems degalams ir prireikus netgi nustatyti jį mažesnį nei žemutinė ES sutarta riba;

32. atkreipia dėmesį į tai, kad kontrolės ir priežiūros mechanizmų derinimas ir stiprinimas atlieka svarbiausią vaidmenį didinant transporto saugą. Derinant saugos reikalavimus, būtina atsižvelgti į vietos gamtines sąlygas, kelių rūšis, kultūros tradicijas ir kt. Būtina sąlyga integruoti nelaimingų eismo įvykių duomenų bankus yra bent jau dalinis nacionaliniuose duomenų bankuose naudojamų kodų standartizavimas;

33. mano, kad transporto kontrolės srityje turi būti sudarytos sąlygos parengti ir įdiegti visuotinius bendrus sprendimus, paremtus informacinėmis technologijomis ir pasauline vietos nustatymo sistema. Svarbiausias ES uždavinys – ne tik skatinti mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą, bet ir nustatyti bendruosius standartus, leidžiančius valstybėse narėse visapusiškai kontroliuoti tarptautinius transporto srautus;

Transporto naudotojų elgsenos ugdymas

34. pabrėžia, kad svarbiausias saugios ir aplinką tausojančios transporto naudotojų elgsenos ugdymo vaidmuo tenka švietimo institucijoms. Turi būti sukurtos sąlygos įtraukti transporto naudotojų elgsenos ugdymą į visų šalių švietimo įstaigų programas. Švietimo srityje ES galėtų paskatinti atlikti praktinius tyrimus, kuriais remiantis būtų parengtos bendros mokomosios rekomendacijos, pateikiamos kaip mokymo medžiaga ir moduliai vaikų darželiams ir mokykloms;

Sąsaja su kaimyninėmis šalimis, tarpvalstybinė veikla

35. mano, kad sukurti transporto jungtis su kaimyninėmis šalimis yra ypač svarbu. Todėl reikia, kad ES centrinės institucijos, valstybių narių vyriausybės ir trečiųjų šalių vyriausybės bendrai investuoti į pasienio įrangą (terminalai, keliai, tiltai), kad vežant tiek keleivius, tiek krovinius būtų galima sieną kirsti greitai ir nedarant žalos aplinkai. Lygiai taip pat svarbu siekti pažangos derinant sienos kirtimo ir muitinės procedūras bei gilinant bendradarbiavimą šioje srityje;

36. mano, kad transporto politika turėtų padėti atokiausius regionus integruoti į jų geografinę aplinką teikiant paramą naujoms ekologiškoms jūrų ir oro transporto paslaugoms, kurios leistų minėtus regionus susieti su jų regiono šalimis tuo pačiu skatinant įvairiarūšiškumą;

37. mano, kad ES valstybės narės ir institucijos, tarptautinėse organizacijose ir vesdamos derybas transporto klausimais su trečiosiomis šalimis, turėtų siekti, kad valstybių narių visų transporto rūšių įmonėms būtų užtikrintos sąžiningos konkurencijos sąlygos degalų akcizų, uostų ir oro uostų mokesčių, geležinkelio mokesčių, įvairių aplinkos reikalavimų ir pan. atžvilgiu. Šie klausimai ypač svarbūs ekonomikai valstybėse, esančiose prie ES išorės sienų. Būtina atsižvelgti į skirtingas konkurencijos sąlygas įskaičiuojant išorės sąnaudas į transporto išlaidas;

Išvados ir rekomendacijos

38. pabrėžia, kad laisvas asmenų judėjimas yra pagrindinė Europos Sąjungos piliečių teisė ir pagrindinis principas. Lygiai taip pat laisvo prekių judėjimo principas yra vienas iš vidaus rinkos kertinių akmenų. Kelias darniojo transporto link nėra vien tik transporto paslaugų apribojimas;

39. pabrėžia, kad nesvarbu, kiek keleivių ar prekių vežama, svarbu, kaip tai vyksta. Transporto naudotojų įpročiai, kurie nėra orientuoti į darnumą, bus įveikti tik pradėjus taikyti tinkamą kainų politiką transporto sektoriuje. Todėl svarbu rasti teisingą ir skaidrią formulę, pagal kurią bus paskirstomos transporto išlaidos visoms transporto rūšims;

40. pabrėžia, kad didinant transporto sistemos darnumą turi būti sprendžiama transporto spūsčių problema. Valstybės narės turėtų įsipareigoti investuoti į ekologišką infrastruktūrą, kad būtų pašalintos kliūtys. Tuo pat metu padidinus vien tik transporto tinklų pajėgumus dar ne viskas bus padaryta, kadangi didesnių transporto tinklų poveikis aplinkai nesunkiai pasiekia nepageidautiną mastą, todėl būtina stiprinti tvarių transporto sistemų konkurencingumą;

41. nurodo, kad vietos ir regionų valdžios institucijos aiškiai suinteresuotos remti kelių transporto alternatyvas, ypač ten, kur tinkluose atsiranda kliūčių, visų pirma pažeidžiamuose regionuose ir atšiaurių klimato sąlygų vietovėse, kur kelių transportas sukelia sudėtingas problemas, pavyzdžiui, triukšmą, automobilių išmetamąsias dujas, spūstis, vėlavimą, greitą kelių nusidėvėjimą, ir dėl to atitinkamoms vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka didelių išlaidų kelių tinklo remontui našta;

42. mano, kad laivybos ir geležinkelio transporto srityje būtina didinti konkurencingumą. Norint sukurti veiksmingą visos Europos geležinkelio tinklą, teikiantį aukštos kokybės paslaugas, turint omenyje vežimo trukmę ir patikimumą, taip pat atsižvelgiant į vežimo pajėgumus, reikia sumažinti Europos geležinkelio rinkos susiskaldymą. Kartu būtina kurti vieningą jūrų transporto erdvę, o investicijas į uostus ir jų tinklus laikyti prioritetinėmis;

43. pabrėžia, kad regionų vystymui miestų ir regionų transporto struktūra daro didžiausią įtaką. Miestų, priemiesčių ir regionų transporto tinklai sudaro svarbią transporto tinklų ir pasaulinių tiekimo grandinių dalį, ir dėl to jiems reikia teikti pirmenybę;

44. mano, kad būsimi transporto tinklai privalo užtikrinti gerą susisiekimą su visais Europos regionais. Kartu reikėtų pasikonsultuoti su vietos ir regionų valdžios institucijomis ir kitomis suinteresuotosiomis vietos ir regionų lygmens šalimis dėl visų iniciatyvų, galinčių turėti įtakos Europos transporto tinklams atsižvelgiant į tai, kokį vaidmenį valdžios institucija arba suinteresuotoji šalis atlieka įgyvendinant atitinkamas priemones transporto srityje ir sudarant transporto iniciatyvų įgyvendinimui būtinas reguliavimo ir planavimo sąlygas.

2009 m. gruodžio 4 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

Regionų komitetas nuomonė. Žalioji knyga. Bendrosios žuvininkystės politikos reforma ir darni akvakultūros ateitis

(2010/C 141/08)

REGIONŲ KOMITETAS

— sutinka, kad reikia struktūruoti bendrosios žuvininkystės politikos sprendimų priėmimo procesą perduodant valstybėms narėms, regionams ir pačiam sektoriui reguliuoti ir (arba) valdyti tam tikrą žuvininkystės veiklą pagal ES teisės aktus,

— imantis reikiamų atsargumo priemonių rekomenduoja atidžiau išanalizuoti perleidžiamų žvejybos teisių įvedimo privalumus ir trūkumus tiek kolektyvinių, tiek individualių žvejybos teisių požiūriu. Laikosi nuomonės, kad būtų verta pamąstyti apie individualias administruojamas kvotas, tuo tarpu individualios perleidžiamos kvotos yra pavojingos sektoriaus pusiausvyrai,

— pritaria iniciatyvai nustatyti atskirą žvejybos režimą valdyti smulkiąją žvejybą ir vėžiagyvių žvejybą, palankiai vertina pasiūlymą tokio pobūdžio veiklai užtikrinti galimybę ir toliau gauti valstybės finansinę paramą bei sudaryti sąlygas regionų lygiu priimti konkrečius sprendimus dėl laivyno. Apibrėžiant verslinės ar smulkios priekrantės žuvininkystės sąvoką reikėtų remtis ne vien tik laivų ilgiu, bet ir atsižvelgti į kitus, papildomus kriterijus,

— rekomenduoja kiekvienai žvejybos zonai parinkti žuvininkystės valdymo sistemą, kuri jai tiktų geriausiai, atsižvelgiant į zonos pobūdį, žvejojamų žuvų rūšį ir naudojamo laivyno tipą. Ragina skubiai tolia nagrinėti kvotomis pagrįstą valdymo sistemą,

— rekomenduoja, kad reguliuojant valstybės pagalbos teikimą būtų taikoma panaši tvarka kaip BŽŪP, t. y. taikyti kompleksinio pagalbos susiejimo koncepciją,

— mano, kad ES turi sudaryti palankesnes sąlygas didinti akvakultūros sektoriaus konkurencingumą, parengti gaires 2010 m., kuriose būtų nustatytos akvakultūros augimo ribos kiekvienam konkrečiam regionui, skatinti ekologišką žuvininkystę ir remti Europos akvakultūros technologijų ir inovacijų platformą (angl. EATIP). Pabrėžia jūrų erdvės planavimo, gyvūnų sveikatos gerinimui skirtų programų, ženklinimo standartų ir administracinio paprastinimo procedūrų svarbą akvakultūros sektoriui.

Pranešėjas: Ramón Luis Valcárcel Siso (ES/ELP), Mursijos regiono autonominės bendruomenės pirmininkas

Pamatiniai dokumentai:

Bendrosios žuvininkystės politikos reforma (žalioji knyga)

COM(2009) 163 galutinis

Komisijos komunikatas Tarybai ir Europos Parlamentui „Darnios akvakultūros ateities kūrimas“

COM(2009) 162 galutinis

I. **POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

REGIONŲ KOMITETAS

ĮŽANGA

1. mano, kad Komisijos turima Europos žuvininkystės vizija iki 2020 m. yra reali ir norėtų visapusiškai prisidėti prie diskusijos apie tai, kokių reformų reikėtų imtis šiai vizijai įgyvendinti, kad kuo mažiau nukentėtų darbo vietos ir kuo mažiau būtų iškreipta rinka. Bendrosios žuvininkystės politikos peržiūra ir reforma suteikia unikalią progą ne tik ištaisyti praeityje buvusius trūkumus, bet ir suteikti pasitikėjimo ir garantijų ateičiai. Visapusiškai įtraukus žvejų bendruomenes bus geriau tvarkomi žuvų ištekliai, laivyno darbas labiau atitiks turimus resursus, žvejyba bus geriau reguliuojama, o ekonominė nauda suteiks laukiamo ilgalaikio saugumo;

2. laikosi nuomonės, kad daugelyje Europos regionų žuvininkystė yra pragyvenimo ir nuo žuvininkystės labai priklausomos perdirbimo pramonės apsirūpinimo žaliavomis šaltinis. Nepaisant to, kad bendroji žuvininkystės politika (BŽP) įgyvendinama seniai ir vis yra pertvarkoma, nepavyko įveikti vis didėjančių šio sektoriaus, susiduriančio su keletu rimtų uždavinių, problemų: tai išteklių pereikvojimas, žvejybos pajėgumų neatitikimas esamiems ištekliams ir socialiniams, ekonominiams bei aplinkos tvarumo tikslams, būtinybė pereiti prie kitų laivuose vartojamos energijos šaltinių, pavojinga daugelio rūšių žuvų išteklių padėtis ir didelė priklausomybė nuo subsidijų, dėl kurios šio sektoriaus ekonominė padėtis tapo labai nestabili. Be to, žuvininkystės partnerystės susitarimai su besivystančiomis šalimis dažnai pastarosioms kelia nepakankamo apsirūpinimo maistu grėsmę, prisideda prie išteklių pereikvojimo ir trukdo vietos žuvininkystės pramonės vystymuisi;

3. mano, kad nustatant naująją BŽP turi būti pasirinktas globalesnis požiūris, atitinkantis jūrų ir aplinkos apsaugos politiką ir numatantis naujas priemones, leidžiančias nedidelėmis sąnaudomis išspręsti pernelyg įsisenėjusią laivynų perteklinio pajėgumo problemą. Todėl reikia sukurti politinį pagrindą vidutinės trukmės ir ilgalaikiams sprendimams priimti, decentralizuoti tam tikrus aspektus ir nustatyti aiškius tikslus. Be to, reikia tobulinti sektoriaus valdymą, nustatyti mechanizmus, kurie leistų užtikrinti geresnį teisės aktų įgyvendinimą ir skatinti sektorių prisiimti didesnius įsipareigojimus bei atsakomybę valdant ir vystant BŽP priemones;

4. laikosi nuomonės, kad akvakultūros sektorius yra pajėgus tiekti sveikus, saugius, tvarius, aukštos kokybės produktus, kuriuos privaloma gaminti griežtai laikantis aplinkosaugos reikalavimų. Be to, ši veikla – vienas užimtumą stabilizuojančių veiksnių daugelyje Europos regionų, kurie yra daugiau ar mažiau priklausomi nuo žuvininkystės. ES ėmėsi įgyvendinti žuvininkystės skatinimo iniciatyvas taikydama finansines struktūrinio pobūdžio priemones (ŽOFP, EŽF), taip pat parėmė strategijas, kurių tikslas – tvarus žuvininkystės vystymas, ir padėjo jas įgyvendinti. Padaryta didelė pažanga, tačiau ES akvakultūros sektoriaus augimas yra gerokai mažesnis už pasaulio vidurkį ir šiuo metu jam iškilo uždavinys integruoti akvakultūrą į jūrų ir aplinkos apsaugos politiką, taikyti ekologiškus metodus, skatinti sektoriaus konkurencingumą ir integruotą priekrančių zonų valdymą, tobulinti sektoriaus valdymą ir užtikrinti gyvūnų sveikatos apsaugos ir gerovės garantijas, kaip tai pavyko padaryti kitose gyvulininkystės srityse, kartu užtikrinant griežtą vartotojų apsaugą;

5. yra įsitikinęs, kad pasaulio gyventojų skaičiaus didėjimas, būsimi ES plėtros etapai, vidaus ir jūrų vandenų tarša, jos poveikis pakarančių ekosistemoms bei klimato kaita yra veiksniai, į kuriuos būtina atsižvelgti nustatant vidutinės trukmės laikotarpio BŽP, kadangi dėl jų kis žuvininkystės ir akvakultūros sektorių produkcijos valdymo tendencijos;

BENDROSIOS ŽUVININKYSTĖS POLITIKOS REFORMA (ŽALIOJI KNYGA)

Bendrosios pastabos

6. džiaugiasi savalaike Komisijos iniciatyva pateikti žaliąją knygą dėl Bendrosios žuvininkystės politikos reformos (COM(2009) 163 galutinis), kuria pradedama konsultacijų procedūra, tuo pačiu pritaria Komisijos savikritikai dėl nepavykusių įgyvendinti kai kurių BŽP aspektų, jos pasiūlymams iki 2012 m. patobulinti dabartinę BŽP ir jos mintims apie naujos BŽP taikymą po 2013 m.;

7. pripažįsta, kad nepavyko išspręsti laivynų pajėgumų neatitikimo klausimo, kuris ypač akivaizdus kai kuriuose sektoriuose, ir reiškia pritarimą ketinimui sukurti mechanizmus, kurie leistų Europos žvejybos laivynų pajėgumą suderinti su turimų išteklių apimtimis ir tvaresniu socialiniu ir ekonominiu požiūriu, tačiau šiems mechanizmams turėtų būti skirti optimalaus dydžio viešieji finansiniai ištekliai; Komitetas mano, kad tai yra esminis veiksnys norint visiškai įgyvendinti kitus BŽP aspektus;

8. pabrėžia, kad vietos ir regionų valdžios institucijoms tenka svarbiausias vaidmuo, nes be jų neįmanoma sėkmingai įgyvendinti BŽP; ypač siūlo stiprinti regioninių patariamųjų tarybų vaidmenį;

9. pabrėžia, kad norint BŽP veiksmingai susieti su ES Integruota jūrų politika (IJP), vietos ir regionų žuvininkystės valdymo institucijos privalo būti pasirengusios prisiimti įsipareigojimus ir padėti tai padaryti;

10. pritaria valstybių narių priekrančių apsaugos tarnybų glaudesnio bendradarbiavimo skatinimui ir sprendimui parengti priemones, kurios leistų įdiegti labiau integruotą kontrolės sistemą;

11. rekomenduoja atidžiau išanalizuoti perleidžiamų žvejybos teisių įvedimo, imantis reikiamų atsargumo priemonių, privalumus ir trūkumus tiek kolektyvinių, tiek individualių žvejybos teisių požiūriu;

12. pritaria, kad priemonės ir įsipareigojimai pagal BŽP, kurie bus taikomi ateityje siekiant išvengti arba sušvelninti ekonomines ir socialines žvejybos galimybių sumažinimo pasekmes, visuomet privalo derėti su ilgalaikiu ekologiniu tvarumu;

13. ragina išsaugoti ir netgi plėsti dabartines saugomas žvejybos teritorijas;

14. sutinka, kad reikia struktūruoti BŽP sprendimų priėmimo procesą tam tikrais atvejais pasirenkant komitologijos procedūrą ir perduodant valstybėms narėms, regionams ir pačiam sektoriui reguliuoti ir (arba) valdyti tam tikrą žuvininkystės veiklą pagal ES teisės aktus. Todėl reikalauja taikyti valdymo sistemą atsižvelgiant į priekrantės liniją, upės žiotis ir žūklavietę (ekosistemomis pagrįstas požiūris);

15. pritaria Komisijos nuomonei, kad sektorius turėtų prisiimti didesnę atsakomybę už BŽP įgyvendinimą. Galimybė naudotis žuvų ištekliais turi būti suteikiama tik tiems žvejams, kurie tinkamai vykdo savo įsipareigojimus. Reikia neužmiršti, kad šie ištekliai yra valstybės nuosavybė ir kad didžiąją jų valdymo sąnaudų dalį padengia mokesčių mokėtojai;

16. pritaria, kad reikia ugdyti taisyklių laikymosi kultūrą. Jei valstybės narės nesilaiko išteklių kontrolės ir apsaugos įsipareigojimų, reikia apriboti jų galimybes gauti ES finansavimą;

17. palankiai vertina pasiūlymą diegti duomenų rinkimo realiuoju laiku sistemas, kurios leistų kaupti techninę nuolat atnaujinamą informaciją apie sugavimus;

18. ragina Komisiją vykdant BŽP reformą atsižvelgti į konkrečius atokiausių regionų poreikius, turint omenyje jų struktūrines ir socialines bei ekonomines sąlygas, ir šią reformą derinti su Europos strategija atokiausiems regionams;

19. ragina Komisiją prisiimti pasaulinio lyderio vaidmenį plėtojant sistemas, kurios padėtų žuvininkystės ir jūrų priekrančių politiką derinti su klimato kaita;

Pastabos dėl iniciatyvos

Atskiras žvejybos režimas siekiant apsaugoti nedidelius priekrančių laivynus

20. pritaria iniciatyvai nustatyti atskirą žvejybos režimą valdyti smulkiąją žvejybą ir vėžiagyvių žvejybą, kurios yra neatskiriama daugelio Europos regionų kultūrinio identiteto dalis ir įdarbina nemažai labai mažoms įmonėms priklausančių darbuotojų. Komitetas palankiai vertina pasiūlymą tokio pobūdžio veiklai užtikrinti galimybę ir toliau gauti valstybės finansinę paramą;

21. visiškai pritaria Komisijos ketinimui laikantis ekosistemomis pagrįsto požiūrio ir vadovaujantis ES taisyklėmis ir bendraisiais principais sudaryti sąlygas regionų lygiu priimti konkrečius sprendimus dėl minėto laivyno;

22. mano, kad bendruomenės dalyvavimas vietos partnerystės struktūrose leistų maksimaliai išnaudoti vietinį indėlį nustatant konkrečios vietovės potencialą ir trūkumus bei užtikrinant vietos sąlygas atitinkantį įgyvendinimą;

23. rekomenduoja atidžiau išanalizuoti verslinės ar smulkios priekrantės žuvininkystės sąvoką, kad ją apibrėžiant būtų remiamasi ne vien tik laivų ilgiu, bet ir atsižvelgiama į kitus, papildomus kriterijus, pavyzdžiui, šios veiklos ekonominį ir socialinį ryšį su savivaldybėmis, žvejybos operacijų trukmę, sugavimų tipą, įtraukimą arba neįtraukimą į konkretų žvejybos planą ir kt.;

24. mano, kad „mėlynųjų dėžių“ priežiūros sąnaudos pernelyg didelės mažiems laivams, skirtiems smulkiajai priekrantės žvejybai, todėl Komisija turėtų leistų taikyti mažiau kainuojančias alternatyvias sistemas;

25. pabrėžia, kad šis nepramoninio pobūdžio laivynas tiesiogiai susiduria su globalizuotos rinkos sukeliamais rinkos iškraipymais. Todėl reikėtų dar kartą apsvarstyti galimybę skirti pagalbą naujų laivų statybai, suderintai su prisitaikymo programomis ir vykdomai dedant didesnes pastangas diegti patobulintas technologijas, kad būtų sukurtas konkurencingas laivynas, atitinkantis kiekvieno laivo žvejybos pajėgumus ir užtikrinantis žvejų saugumą, turint omenyje sunkumus, su kuriais susiduriama pakeliui į žūklavietes; be to, būtų labai naudinga įvesti reikalavimą ženklinant išskirti šio laivyno produktus nurodant jų kilmę, kad vartotojui būtų lengviau suprasti;

26. ragina Komisiją skatinti tinkamą jūrų sektoriuje dirbančių asmenų mokymą, padedant jiems įgyti verslo vadybos, jūrininkystės, aplinkosaugos ir tinkamos higienos praktikos žinių, kadangi tokios žinios padeda išsaugoti regionų, kuriuose vyrauja žuvininkystė, žmogiškuosius išteklius ir kartu sudaro sąlygas plėtoti veiklą kituose pilietinės visuomenės požiūriu svarbiuose sektoriuose, pavyzdžiui, kovos su jūrų teršimu arba gelbėjimo jūroje paslaugų sektoriuose;

27. ragina Komisiją propaguoti kompleksinę infrastruktūros vystymo ir gerinimo iniciatyvą salų ir atokiuose regionuose, kurie priklauso nuo smulkios priekrančių žvejybos;

Kaip kuo geriau išnaudoti žuvininkystės išteklius

28. pritaria tikslui, kurį užsibrėžė Pasaulio aukščiausiojo lygio susitikimo dėl tvaraus vystymosi dalyviai: valstybės narės pritarė didžiausio tausojamąją žvejybą užtikrinančio sužvejotų žuvų kiekio principui, kurį jos įsipareigojo įgyvendinti iki 2015 m. Šis tikslas turi tapti pagrindiniu BŽP principu. Taip pat palankiai vertina žuvų išmetimo į jūrą praktikos nutraukimo politiką; siūlo įvertinti pramoninės žvejybos, naudojamos ūkiuose auginamų žuvų pašarų gamybai, poveikį ekosistemai;

29. siūlo valstybėms narėms suteikti įgaliojimus geriau reguliuoti laivybą specialiose saugomose teritorijose siekiant atkurti ir išlaikyti gerą saugomos teritorijos būklę;

30. ragina rimčiau pasvarstyti apie kvotomis pagrįstą valdymo sistemą, kuri remiasi žvejų turimais patikrinamais dokumentais;

31. džiaugiasi Komisijos iniciatyva, kurios tikslas – pakeisti žvejybos valdymo sistemą nustatant dienų, kuriomis laivas gali žvejoti jūroje, skaičiaus apribojimus arba taikyti esamą vienos rūšies žuvų sugavimų kiekio ribojimo sistemą;

32. rekomenduoja kiekvienai žvejybos zonai parinkti žuvininkystės valdymo sistemą, kuri jai tiktų geriausiai, atsižvelgiant į zonos pobūdį, žvejojamų žuvų rūšį ir naudojamo laivyno tipą. Šios sistemos pagrindiniu vienetu reikėtų laikyti žvejybos zoną kartu su joje žvejojamomis rūšimis, išskyrus migruojančias rūšis;

33. primena, kad tam tikroms problemoms spręsti būtina sukurti atskiriems žvejams bei žvejų asociacijoms, veikiančioms bendro valdymo principu, skirtas paskatas, kurios taptų svaria priežastimi plėtoti atsakingą žvejybą;

34. siūlo sukurti išorės įstaigos kontroliuojamą „žuvininkystės meistriškumo sertifikatą“, kuriuo, kaip ir jūrų politikos atveju, būtų sudaryta galimybė užtikrinti, kad žvejyba vyksta vadovaujantis taisyklėmis, įpareigojančiomis griežtai laikytis teisės aktų;

35. mano, kad reikia plėtoti vienodą žvejybos taisyklių laikymosi ir šios veiklos kontrolės sistemą sukuriant ISO standartus, pavyzdžiui standartą ISO 17020;

36. rekomenduoja žvejybos valdyme atsižvelgti į didėjančią sportinės ir pramoginės žūklės svarbą. Žvejybinės veiklos įvairinimas plėtojant žūklės turizmą turėtų tapti papildoma galimybe žvejams, turintiems kapitono licenciją, leidžiančią užsiimti tokia veikla, ir sudaryti sąlygas pritraukti darbuotojų bei sumažinti žvejybos pastangas;

Sąlyginis stabilumas ir teisė į priekrantės žuvininkystę

37. pabrėžia, kad taikant plačiau, negu mokslininkų rekomenduojama, sąlyginio stabilumo principą daugeliu atvejų padidėjo bendri leidžiami sugauti kiekiai, padaugėjo išmetamų žuvų ir sumažėjo galimybių racionaliai naudoti žuvininkystės išteklius;

38. pritaria Komisijos nuomonei, kad sąlyginio stabilumo principas nepadeda užtikrinti, kad žvejybos teisėmis naudojamasi kuo veiksmingiau ir efektyviau. Skiriasi valstybėms narėms suteikiamos kvotos, nacionalinių laivynų poreikiai ir realus minėtų kvotų panaudojimas, todėl rekomenduoja persvarstyti sąlyginio stabilumo principą ir atsižvelgiant į turimas žvejybos teises pakoreguoti kvotas, kurių pageidauja nacionaliniai laivynai;

39. laikosi nuomonės, kad perleidžiamų žvejybos teisių klausimu būtų verta pamąstyti apie individualias administruojamas kvotas (angl. IAQ), tuo tarpu individualios perleidžiamos kvotos (angl. ITQ) yra pavojingos sektoriaus pusiausvyrai. Pagrindinis jų tikslas – sutelkti sugavimų pajėgumus keliose didžiausiose įmonėse ir paspartinti smulkių žvejų išnykimą. Beje, būtų paradoksalu galvoti apie smulkios žvejybos laivyno diferencijuotą valdymo sistemą žvejybos teises paliekant vien tik rinkos taisyklėms;

40. pritaria iniciatyvai toliau taikyti žvejybos galimybių apribojimus 12 jūrmylių zonoje;

Prekyba ir rinkos

41. pritaria pasiūlymui užtikrinti, kad visi žuvininkystės produktai, tiekiami į ES rinką, įskaitant importuojamus produktus, būtų iš tausiai valdomų žvejybos įmonių, kadangi tokiu būdu Europos Sąjungos rinkoje būtų sudarytos vienodos sąlygos; siūlo, kad prieš suteikiant žvejybos leidimą būtų atliekamas preliminarus poveikio aplinkai įvertinimas;

42. rekomenduoja remti iniciatyvas, kuriomis siekiama suteikti žuvininkystės produktų kilmės garantijas, skatinant šviežių produktų ženklinimą, kuriuo būtų užtikrintas minėtų produktų atsekamumas ir patvirtinta jų kilmė;

43. mano, kad tiek sugavimo, tiek prekybos etapuose reikia skatinti taikyti žuvininkystės meistriškumo sertifikatus, kurie vartotojams garantuotų, kad ištekliai griežtai saugomi;

44. sutinka, kad gamintojų organizacijoms reikia suteikti svaresnį vaidmenį valdant žuvininkystę;

45. ragina skatinti nuolatinį mokymąsi ir ištirti gamintojų organizacijų poreikius šioje srityje, kadangi tai lemiamas veiksnys gerinant žuvininkystės rinkas;

Bendrosios žuvininkystės politikos integravimas į įvairias jūrų politikos sritis

46. pritaria Komisijos nuomonei, kad būtina sukurti integruotą jūrų politiką, kuri būtų pagrindinė priemonė, užtikrinanti pažangą sprendžiant jūrų klausimus, tiesiogiai susijusius su kitų sektorių politika, visų pirma BŽP, siekiant tvariai plėtoti priekrantės regionus ir ypatingą dėmesį skiriant tvariai žuvininkystei ateityje bei prisitaikymui prie klimato kaitos;

47. mano, kad laikantis teritorinės sanglaudos principo priekrantės regionų bendruomenių išlikimas ateityje priklausys nuo veiklos įvairinimo ir ekonominio pagrindo tvarumo. Sukūrus šį pagrindą, būtų užtikrinta galimybių įvairovė, kuri ateityje sulaikytų gabius žmones, o ne verstų juos ieškoti geresnio gyvenimo didesniuose miestuose;

48. rekomenduoja, kad įgyvendinant integruotą jūrų politiką žuvininkystės sektorius dalyvautų planuojant ir plėtojant kitas veiklos rūšis, galinčias tapti papildomomis šio sektoriaus veiklos rūšimis, pavyzdžiui, žvejybinį turizmą (sportinės žūklė arba banginių stebėjimas), kovą su tarša, gelbėjimą ar dugno valymą;

49. ragina Komisiją bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis ir regionais parengti geografinę informacinę sistemą (GIS), kuri sudarytų sąlygas priekrantes naudoti įvairiems tikslams;

50. mano, kad vietos priekrantės regionų partnerystės, kurias įgyvendina vietos valdžios institucijos ir atitinkami suinteresuotieji subjektai, gali būti nepaprastai svarbios užtikrinant kompleksinio priekrantės zonų valdymo efektyvumą ir jo kryptį „iš apačios į viršų“;

51. ragina Komisiją paskatinti įvesti daugiafunkcines visoje ES teritorijoje galiojančias žvejybos kapitonų licencijas, kurios sudarytų sąlygas su žuvininkyste susijusios veiklos įvairinimui ir būtų tinkamos kitokiai profesinei veiklai;

Žinių pagrindas formuojant politiką

52. palankiai vertina iniciatyvas, kuriomis siekiama gerinti mokslininkų, atsakingų politikų ir suinteresuotųjų subjektų, visų pirma Žuvininkystės ir akvakultūros patariamojo komiteto arba regioninių patariamųjų tarybų, bendradarbiavimą;

53. pabrėžia, kad sprendimų priėmimo procesai turi būti grindžiami tvirtais ir patikimais duomenimis ir žiniomis. Pritaria Komisijos iniciatyvoms šioje srityje;

54. rekomenduoja steigti žiniomis pagrįstą žuvininkystės branduolį, kuriuo remiantis būtų sukurta dinamiška, skaidri ir vieša struktūra, galinti kartu tapti ir žinių apie ES žuvininkystę skleidimo priemone;

Struktūrinė politika ir valstybės finansinė parama

55. sutinka, kad struktūrinė politika padarė nepageidaujamą šalutinį poveikį žuvininkystės sektoriui ir atskirais atvejais pagilino struktūrines problemas užuot jas išsprendusi. Taip pat pritaria nuomonei, kad vykdant reformą reikia spręsti sektoriaus struktūrinių trūkumų klausimą, kartu taikant apsaugos priemones, kad būtų išvengta nepageidautinų arba su BŽP nesuderinamų pasekmių;

56. rekomenduoja, kad reguliuojant valstybės pagalbos teikimą būtų taikoma panaši tvarka kaip BŽŪP, t. y. taikyti kompleksinio pagalbos susiejimo koncepciją. Norint gauti finansinę paramą reikėtų siekti tikslų, nustatytų kompleksiniu paramos susiejimu. Tuo pačiu būdu būtų apibrėžtos baudos ir grąžinamosios išmokos;

57. rekomenduoja diegti selektyvesnius ir labiau aplinką tausojančius žvejybos metodus. Vis dėlto imantis atitinkamų veiksmų būtina atsižvelgti į regionų ypatumus;

Išorės matmuo

58. laikosi nuomonės, kad pagrindinis su BŽP išorės matmeniu susijęs tikslas turėtų būti nediskriminavimu ir abipuse nauda pagrįstų ekonominių santykių ir bendradarbiavimo su trečiosiomis šalimis užmezgimas;

59. pritaria Komisijos teiginiui, kad tolesnis Bendrijos laivyno išlaikymas tarptautiniu mastu prarado svarbą;

60. džiaugiasi Komisijos sprendimu atsisakyti principo „mokėk, žvejok ir vežkis“ ir pereiti prie visapusiškesniu požiūriu paremtų žuvininkystės partnerystės susitarimų, kurie skatina bendradarbiavimą, valdymą bei užtikrina Bendrijos investicijų už ES ribų teisinį tikrumą. Nereikia atsisakyti žuvininkystės susitarimų su ES nepriklausančiomis šalimis, kadangi jie yra priemonė, padedanti žuvininkystės sektoriui prisitaikyti, ir paverčianti akvakultūrą, investicijas ir bendradarbiavimą vystomosiomis priemonėmis;

61. džiaugiasi pasiūlymu apsvarstyti galimybes įvesti naujas regioninio bendradarbiavimo formas, kadangi šiuo metu regionų integracija yra skatinama kaip viena iš vystomųjų priemonių;

62. pabrėžia, kad regioninės žuvininkystės valdymo organizacijos yra puiki sektoriaus valdymo priemonė, ir prašo suteikti daugiau galimybių jose atstovauti ir priimti sprendimus, kad būtų galima atitikti tam tikrus kriterijus, pavyzdžiui, gyventojų arba ES šalių skaičiaus;

63. laikosi nuomonės, kad būtina sudaryti tarptautinius susitarimus dėl žvejybos valdymo ir kontrolės Vidužemio jūroje, Baltijos jūroje ir kituose jūrų regionuose, kuriuose be ES šalių dar yra ir trečiųjų šalių teritoriniai vandenys. Šie susitarimai leistų subalansuotai naudoti didele biologine įvairove pasižyminčios ir kartu labai pažeidžiamos ekosistemos išteklius;

64. pritaria, kad būtų parengtos priemonės, kurios leistų įdiegti kompleksiškesnę stebėjimo sistemą, apjungiančią jau naudojamas, visų pirma Vidužemio jūros regione, kontrolės ir stebėsenos sistemas. Tuo tikslu ragina Komisiją inicijuoti pirmą bandomąjį projektą šioje zonoje, numatant vėliau jį išplėsti ir vykdyti visoje ES;

65. ragina plėtoti geresnį valstybių narių ir kaimyninių ES nepriklausančių valstybių kranto apsaugos tarnybų bendradarbiavimą;

KOMUNIKATAS „DARNIOS AKVAKULTŪROS ATEITIES KŪRIMAS“

Bendrosios pastabos

66. teigiamai vertina Komisijos komunikatą „Darnios akvakultūros ateities kūrimas“ (COM(2009) 162 galutinis), kuris suteikia naują postūmį Europos akvakultūros darnaus vystymo strategijai (COM(2002) 511 galutinis) ir padės įveikti iššūkius, visų pirma susijusius su gamybos aplinkosauginiu tvarumu, ir produktų kokybe bei sauga, stengiantis suvaldyti galimą didelį šios veiklos augimą;

67. laikosi nuomonės, kad ES akvakultūra padeda aprūpinti žuvininkystės produktais Europos rinką, kurioje dėl žuvų gavybos apimčių mažėjimo ir paklausos didėjimo pastebimas vis didėjantis šių produktų trūkumas;

68. supranta, kad akvakultūra tam tikruose regionuose atlieka svarbų socialinį ir ekonominį vaidmenį, kadangi šis sektorius sukuria maždaug 65 000 darbo vietų, o jo apyvarta viršija 3 milijardus eurų;

69. pritaria tolesniam akvakultūros skatinimui ir džiaugiasi Komisijos, Tarybos ir Europos Parlamento iniciatyvomis, kuriomis siekiama sudaryti palankias sąlygas akvakultūros sektoriaus augimui pasitelkiant BŽP;

70. pritaria Komisijos nuomonei, kad tolesnį akvakultūros augimą visų pirma stabdo plėtrai būtinos erdvės stoka, leidimų gavimo sunkumai, sektoriaus, kuriam vis dar trūksta organizuotumo, susiskaidymas ir daugybė apribojimų lėšoms gauti, taip pat ir griežti ES teisės aktai, kurie varžo Europos gamintojų pajėgumus konkuruoti su Azijos arba Pietų Amerikos gamintojais;

71. palankiai vertina ES finansines pastangas, dedamas vykdant struktūrinę politiką, kuria siekiama skatinti darnų akvakultūros vystymą, ir žuvininkystės sektoriui siūlo taikyti „kompleksinio paramos susiejimo principą“, nustatantį konkrečius kriterijus, pavyzdžiui, aplinkosaugos, maisto saugos, gyvūnų gerovės, ir pan., kurių netenkinant valstybės pagalba būtų ribojama ir (arba) draudžiama;

Pastabos dėl iniciatyvos

Akvakultūros sektoriaus ateities kūrimas

72. pritaria idėjai, kad ES turi imtis priemonių, kad šis sektorius konkurencingai vystytųsi ir padėtų patenkinti didėjančią žuvies paklausą, kadangi nebepakanka laukinių žuvų išteklių;

73. palaiko idėją, kad ES būtų mėlynosios revoliucijos lydere, tiek žuvies gamybos, tiek technologijų ir inovacijų srityse, o Europos lygiu būtų sukurtos sertifikavimo įstaigos, kurios užtikrintų aukštą ES akvakultūros gamybos kokybę; laikosi nuomonės, kad ES turėtų pirmauti vystant ekologiškus žuvivaisos metodus ir plėtoti akvakultūrą tik tose vietose, kur ji gali būti vykdoma ekologiškai tvariu būdu ir kur galima užtikrinti, kad jūros aplinka bus išsaugota ateities kartoms;

74. džiaugiasi Komisijos ketinimu sukurti tinkamą akvakultūros vystymo politikos ir veiksmų sistemą, kuri padėtų panaikinti kliūtis, susidarančias dėl nacionalinių teisės aktų, visų pirma dėl akvakultūros sistemų kūrimo priekrantės teritorijose tomis pačiomis sąlygomis kaip ir plėtojant kitas veiklos rūšis bei leidimų išdavimo tvarkos, ir sudarytų palankias sąlygas šio strateginio sektoriaus pažangai;

75. ragina Komisiją kartu su valstybėmis narėmis parengti gaires 2010 m., kuriose būtų nustatytos ES akvakultūros augimo ribos kiekvienam konkrečiam regionui, ir skatinti pagal integruotą jūrų politiką teikti technines akvakultūros vystymo zonų ir joms būtinos uostų infrastruktūros ataskaitas;

76. ragina sudaryti geresnes draudimo galimybes, kurios pagerintų šio dažnai nestabilaus sektoriaus darbuotojų ekonominę padėtį, o ne ją pablogintų;

Akvakultūros produkcijos konkurencingumo skatinimas

77. mano, kad tikslinga sukurti Europos akvakultūros technologijų ir inovacijų platformą (angl. EATIP), kuri padėtų ES akvakultūros sektoriui išsaugoti pasaulinio lyderio poziciją ir nubrėžtų strategines šio sektoriaus mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros gaires, skatinančias ieškoti tvarių žvejybos ir akvakultūros metodų;

78. prašo remti EATIP kaip forumą, skatinantį mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą stengiantis rasti tvarius žvejybos ir akvakultūros metodus ir jungtis į tinklą, vienijantį įvairias nacionalines akvakultūros, žuvininkystės ir okeanografijos platformas, kurios laikydamosi principo „iš apačios į viršų“ supažindintų su mokslinių tyrimų ir technologijų plėtros problemomis, o pagal principą „iš viršaus į apačią“ skleistų informaciją apie inovacijas ir naujausias technologijas;

79. pabrėžia, kad jūrų erdvės planavimas yra labai svarbus siekiant nustatyti akvakultūros plėtojimo zonas ir gaires. Tinkamas šių zonų planavimas leis numatyti akvakultūros augimą, įvertinti jos gamybos potencialą, išvengti konfliktų su kitais priekrantės zonų arba žemyninių zonų naudotojais ir skatinti nuo šio pobūdžio veiklos labiausiai priklausomų vietovių ir jose vykdomos veiklos sinergiją siekiant užtikrinti aplinkos, socialinį, ekonominį ir rinkos darnumą;

80. pritaria kokybės ir išsamaus ženklinimo standartų nustatymui ir taikymui Europos erdvėje bei tarptautiniam bendradarbiavimui ženklinimo ir sertifikavimo srityse;

81. sutinka, jog reikia plėtoti tarptautinį ES akvakultūros matmenį ir parengti medžiagą ligų kontrolės planams, kurie užtikrins zootechniniu požiūriu saugią produkciją;

82. ragina dėti finansines pastangas, kurios atitiktų ES akvakultūrai iškylančių problemų mastą ir su šia veikla siejamus lūkesčius;

83. ragina išnagrinėti jūrų ir žuvininkystės specialistų mokymo programas ir įvertinti poreikius vidutinės trukmės laikotarpiu. Atsižvelgdamas į tai ragina, plėtojant laisvą darbuotojų judėjimą ES, parengti gaires valstybėms narėms, kurios leistų pagerinti su šiuo sektoriumi susijusį mokymą ir supažindintų europiečius su akvakultūra;

Darnaus akvakultūros augimo sąlygų sukūrimas

84. pritaria ES ryžtui užtikrinti, kad akvakultūros veikla derėtų su aplinkos apsaugos principais ir taip būtų sudaromos sąlygos gaminti kokybišką, sveiką ir saugų maistą taikant priemones gamybos zonoms apsaugoti ir vadovaujantis Vandens pagrindų direktyva 2000/60/EB, kuri skatina valstybes nares gerinti vandens aplinką ir nustato konkrečius terminus, bei atsižvelgiant į integruotą jūrų politiką. Taip pat reikia imtis priemonių, kurios leistų kontroliuoti paleidimų eigą;

85. mano, kad akvakultūros produkcijos darniam augimui užtikrinti būtinos investicijos į gyvūnų sveikatą ir gerovę, nauji akvakultūrai skirti veterinariniai vaistai ir aukštos kokybės bei aplinką tausojantys pašarai žuvims;

86. prašo ištirti, kaip valstybėse narėse įgyvendinama Direktyva 88/2006 dėl gyvūnų sveikatos reikalavimų, taikomų akvakultūros gyvūnams, ir sukurti geografinę informacinę sistemą apie vandens gyvūnų ligas pasaulyje;

87. ragina parengti teisės aktą dėl akvakultūros įmonių registro, kuris valstybių administracijoms suteiktų naujausios informacijos apie akvakultūros gamybą, leidžiamą organizmų veisimą, jų kilmę ir populiacijų tankį bei vykdomas sveikatinimo programas;

88. laikosi nuomonės, kad būtina parengti modelius, kaip teikti protokolus dėl prašymų ir leidimų išleisti mailių, ligų deklaracijų, pranešimų apie ištrūkusias žuvis, informacijos apie produkciją, aplinkosauginės stebėsenos planų vertinimo, žuvų judėjimo keliais ir laivais kontrolės bei informacijos apie jų sveikatą dokumentų, kaip tai daroma kitų rūšių gyvūnų atveju;

89. ragina skirti didesnį finansavimą aplinkosauginei kontrolei akvakultūros ūkiuose, gyvūnų sveikatos gerinimui skirtų programų įgyvendinimui, akvakultūros metodų pritaikymui gyvūnų gerovės reikalavimams, veterinarinių vaistų moksliniams tyrimams ir žaliavų pakaitalų naudojimui žuvų pašarų gamybai;

90. pritaria tikslui užtikrinti vartotojų sveikatą ir pripažinti iš akvakultūros produktų pagaminto maisto naudą sveikatai;

Sektoriaus įvaizdžio ir valdymo gerinimas

91. palankiai vertina akvakultūros sektoriaus valdymo rėmimo iniciatyvą, kuri leistų pagerinti šio sektoriaus įvaizdį ir sukurti visoje ES vienodas sąlygas, kurios padėtų jo darniam vystymui. Tuo tikslu Komisijai siūlo parengti akvakultūros ir žuvininkystės sektorių valdymo gerinimo vadovą;

92. laiko tinkamu pasiūlymą dėl ES teisės aktų subalansuoto taikymo siekiant supažindinti su esamomis priemonėmis ir užtikrinti pagalbą jas įgyvendinant bei plėtoti administracinio paprastinimo procedūras ir procedūras, skirtas administravimo naštai mažinti;

93. pritaria Komisijos pastabai dėl būtinybės vykdyti tinkamą akvakultūros sektoriaus veiklos stebėseną naudojantis patikimais statistiniais duomenimis, pasaulio lygiu suderintais rodikliais ir vieša rinkos kainų informacine baze;

94. siūlo Komisijai Bendrijos žuvininkystės kontrolės agentūroje sukurti skyrių, kuriam būtų pavesta vertinti ir kontroliuoti akvakultūros produkciją;

95. dar kartą pabrėžia, kad siekiant užtikrinti aukšto lygio valdymą, ypač svarbus vaidmuo tenka profesionalumo didinimui ir mokymui;

96. galėtų tapti forumu ir užtikrinti, kad visuomenė aktyviai dalyvautų ir būtų informuota apie klausimus, susijusius su akvakultūra, ir taip su Komisija prisidėtų prie akvakultūros sektoriaus valdymo gerinimo.

2009 m. gruodžio 4 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

Regionų komiteto nuomonė savo iniciatyva. ES miškų politika atsižvelgiant į 20/20/20 tikslus

(2010/C 141/09)

REGIONŲ KOMITETAS

— palankiai vertina ES veiksmus ir politines iniciatyvas, kuriomis valstybės narės įpareigojamos suderinti savo nacionalinę miškininkystės politiką su ES tikslais,

— atkreipia dėmesį į tai, kad miškininkystės ir medienos sektorius turi didelį potencialą pasiekti 2020 m. ES keliamus tikslus, ir mano, kad turėtų būti toliau tiriamos galimybės pajamas iš prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos naudoti šioms ir kitoms iniciatyvoms remti,

— pabrėžia, kad svarbu skatinti daugiafunkcę miškininkystę,

— teigiamai vertina ES miškų kirtimo ir nykimo mažinimo iniciatyvas. Komitetas taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad žabai ir lapai, kuriems tenka beveik 90 proc. visų mikroelementų, kuriuos augalai įsisavina medžiagų asimiliacijos ir miško masės susidarymo metu, yra visos ES pagaminamos biomasės dalis. Tai gali sukelti buveinių nykimą,

— visiškai pritaria visoms iniciatyvoms naudoti medieną ir kitus miškininkystės produktus, pagamintus tvariai valdomuose miškuose. Visų pirma jie turėtų būti skirti energijai ir žaliavoms gaminti. Ragina skirtingais sprendimų priėmimo lygmenimis išnagrinėti galimybę nustatyti datą, nuo kurios visoje ES teritorijoje būtų įvestas privalomas sertifikavimas,

— rekomenduoja remti regionus, kurie įgyvendina tvarią miškininkystės politiką, švelninančią klimato kaitos padarinius, ir taiko įmonėms įvairias paskatas: mokesčių sumažinimą, subsidijas inovacijoms diegti, lengvatinius miškininkystės produkcijos prekybos susitarimus, techninę ir technologinę pagalbą ir aplinkos apsaugos subsidijas.

Pranešėjas: Adam Banaszak (PL/STE-AE), Kujavijos Pamario vaivadijos tarybos narys

I. **POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

REGIONŲ KOMITETAS

Pagrindinės rekomendacijos

1. mano, kad miškai, kurių biomasėje yra sukaupta daugiau nei pusė visos pasaulio anglies, padeda spręsti klimato kaitos problemą. Todėl miškų nykimas ir kirtimas kelia realią grėsmę aplinkai ir klimatui. Dėl šios priežasties būtinai reikia vykdyti tvarią miškų politiką;

2. mano, kad natūralių ekosistemų pusiausvyra yra trapi ir kad augmenijos ir gyvūnijos įvairovė yra labai svarbi mūsų sveikatai ir gerovei. Nepaliesti / natūralūs miškai yra svarbios buveinės ir turi būti valdomi laikantis miškininkystės srities ir regioninių teisės aktų. Todėl valstybėms narėms ir regionams reikia suteikti galimybę apsispręsti neleisti sodinti genetiškai modifikuotų medžių ir augalų;

3. palankiai vertina tai, kad Europos Komisija skatina naudoti miškų biomasę energijai gaminti ir kad Miškų nuolatinis komitetas remia šią veiklą, kuri leido padidinti – nors vis dar nepakankamai – iš šio ištekliaus pagaminamos atsinaujinančiosios energijos dalį. Komitetas taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad žabai ir lapai, kuriems tenka beveik 90 proc. visų mikroelementų, kuriuos augalai įsisavina medžiagų asimiliacijos ir miško masės susidarymo metu, yra visos ES pagaminamos biomasės dalis. Pernelyg didelė jų dalis gali sukelti buveinių nykimą. Į tai reikėtų atsižvelgti ir pasirenkant medžių kirtimo būdus. Miškuose, kuriuose dirva yra blogos būklės ir turi mažai maistingųjų medžiagų, šakos ir viršūnės turėtų būti paliktos kirtimo vietoje arba miške;

4. atkreipia dėmesį į tai, kad miškininkystės ir medienos sektorius turi didelį, tačiau dar nevisiškai išnaudojamą potencialą pasiekti 2020 m. ES keliamus tikslus, ypač potencialą labai padidinti miško biomasės kaip žaliavos ir žaliavinės medžiagos dalį energijos gamyboje, be kita ko, sodinant sparčiai augančius medžius. Komitetas pažymi, kad medienos kaip žaliavos ir energijos ištekliaus naudojimas stabdo klimato kaitą, nes mediena kaupia anglį (mediena kaip anglies saugojimo vieta), palyginti su kitomis statybinėmis medžiagomis sutaupoma gamybai reikalinga energija, sutaupoma energija šildymui žiemą ir vėsinimui vasarą (medienos izoliacinės medžiagos), be to, mediena naudingai pakeičia iškastinį kurą šilumos ir elektros gamyboje (medienos kuras, senos medienos panaudojimas energijos gamybai). Turėtų būti toliau tiriamos galimybės pajamas iš prekybos apyvartiniais taršos leidimais sistemos naudoti šioms ir kitoms iniciatyvoms remti;

5. mano, kad medienos gamybai paskatinti reikia apgalvotai gaivinti miškininkystės sektorių, o tai kartu padės didinti medienos kiekį energijos gamybai;

6. atsižvelgdamas į tai, kad bendra miškininkystės politika nėra vykdoma, mano, jog priimdama 2007–2011 m. ES miškų veiksmų planą Europos Komisija pasirinko teisingą savo darbo kryptį. Tačiau Komitetas rekomenduoja nedelsiant imtis veiksmų įtraukti Europos Komisijos įvairius sektorius apimančią miškininkystės veiklą į tinkamą teisinę ir struktūrinę sistemą, kad būtų galima vykdyti suderintus veiksmus šioje srityje po 2011 m. Taip būtų ne tik numatytas veiksmų planas paskesniems metams, bet ir galėtų būti įsteigta miškininkystės politikos veiksmus koordinuojanti ES institucija;

7. pritaria, kad reikalingi kursai, kuriuose miškų savininkai būtų mokomi ir gautų informacijos apie galimybes miškininkystės veiklą plėtoti laikantis tvaraus vystimosi principų, kad būtų atsižvelgiama į biologinės įvairovės apsaugą, į kokybiškų medžių auginimą ir į energetikos tikslams tinkamų sparčiai augančių medžių rūšų kultivavimą. Komitetas rekomenduoja šiems savininkams skirti visapusišką pagalbą, įskaitant konsultacijas ir finansinę paramą siekiant šių tikslų;

8. remia mokslinius tyrimus ir iniciatyvas, kuriomis siekiama vystyti modernias medienos ruošos ir gamybos technologijas, kurių poveikis aplinkai būtų mažesnis nei tradicinių metodų (įskaitant medžių sodinimą energetikos tikslais) ir kurios sudarytų sąlygas tvariam vystymuisi bei sumažintų valdymo sąnaudas;

9. pritaria esamų savanoriško sertifikavimo sistemų taikymui ir vertina pasiektus laimėjimus, remia jų išsaugojimą ir rekomenduoja jas stipriai remti kitomis priemonėmis, įskaitant ir finansines. Vėliau sertifikavimas galėtų būti taikomas kaip priemonė užkirsti kelią nelegalios medienos ir jos produktų srautams. Ragina tai įtraukti į platesnę iniciatyvą siekiant sertifikavimo pasaulio mastu. Komitetas rekomenduoja, kaip ir imantis tokių iniciatyvų kaip FLEGT (su miškininkyste susijusių teisės aktų įgyvendinimas, miškų išteklių valdymas ir prekyba mediena), nustatyti, kad medienos, kuri buvo nelegaliai pagaminta ES nepriklausiančiose šalyse, įvežimas ir laikymas būtų laikomas neteisėtu. Komitetas taip pat pabrėžia, kad teisinės ir ekonominės sertifikavimo ir „Natura 2000“ ženklo suteikimo sąlygos įvairiose šalyse ir regionuose labai skiriasi. Be to, Komitetas nurodo, kad medienos produktų sertifikavimas ne visada optimaliai remia aukštesnius saugomų teritorijų valdymo tikslus. Todėl jis rekomenduoja atsižvelgti į šiuos skirtumus ir reikalavimus laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų;

10. pabrėžia, kad svarbu skatinti daugiafunkcę miškininkystę, kuri ne tik įgyvendintų savo pagrindines medienos gamybos užduotis, bet ir imtųsi kitos ekonomikai bei miškininkystei itin svarbios veiklos, pavyzdžiui, turizmo, visuomenės gerovės, apsaugos ir poilsio užtikrinimo, medžioklės, miško gėrybių rinkimo ir kitų miško produktų: sulos, tošies, kamštienos ir pan., rinkimo. Tokios negamybinės veiklos ekonominė svarba gali būti labai didelė, tuo pat metu būtų išplėsta natūralių buveinių biologinė įvairovė, kuri turėtų teigiamo poveikio kaimo vietovių vystymuisi;

11. atkreipia dėmesį į tai, kad vietos ir regionų valdžios institucijos turi dalyvauti sprendimų priėmimo procese ES miškininkystės politikos klausimais;

Veiksmingiausi biomasės gamybos energetikos tikslais metodai

12. rekomenduoja labai padidinti ES lygiu teikiamą paramą sparčiai augančių medžių sodinimui energetikos tikslais taikant aplinkos požiūriu tvarius metodus, nes tai padėtų atgaivinti kaimo vietoves kuriant ten naujas darbo rinkas ir būtų mikroregionų ekonominio vystymosi veiksnys;

13. atsižvelgdamas į 20/20/20 tikslus pabrėžia, kad visos valstybės narės turėtų itin aktyviai vykdyti biomasės gamybą energetikos tikslais, kad būtų pasiekta nustatyta atsinaujinančiosios energijos išteklių dalis bendroje energijos gamyboje; tačiau pabrėžia, kad plėtoti medienos gamybą energijos tikslais turėtų būti svarbu regionams tiek kuro pasiūlos požiūriu (miškų valdymas atsižvelgiant į vietovių specifiką), tiek ir paklausos požiūriu (vietos viešojo ir privačiojo sektorių ūkio subjektų dalyvavimo iš medienos pagaminto kuro rinkoje skatinimas);

14. ragina toliau skatinti naudoti miškų biomasę energijai gaminti ir prašo Miškų nuolatinio komiteto remti šią veiklą, tačiau rekomenduoja imtis priemonių siekiant sumažinti krūmynų ir lapijos dalį pagamintoje biomasėje;

15. atkreipia dėmesį į tai, kad suinteresuotumas iš medienos gaminti bioenergiją ir ją naudoti priklausys nuo ekonominių sąlygų valstybėse narėse, pavyzdžiui, apmokestinimo, taip pat nuo subsidijų, skiriamų iš medienos pagaminto kuro naudojimui propaguoti, lygio ir jų skyrimo tikslingumo. Ši parama padės paspartinti kaimo vietovių vystymąsi ateityje ir užtikrins tvarų natūralios aplinkos vystymąsi atitinkamose teritorijose. Komitetas ragina valstybes nares savo mokesčių politikoje nenuvertinti biodegalų iškastinio kuro atžvilgiu;

Rekomenduojamos veiklos sritys 2007–2011 m. veiksmų plane

16. teigiamai vertina ES miškų kirtimo ir nykimo mažinimo iniciatyvas, kurios padeda spręsti ir klimato kaitos klausimą, ir plotų, fiksuojančių anglies dioksidą, mažėjimo problemą;

17. džiaugiasi stebėsenos sistemos, sukurtos siekiant išsaugoti miškus, rezultatais, nes miškų padėtis ir jų gyvybingumas gali užtikrinti aukštą šiltnamio efektą sukeliančių dujų absorbavimo lygį ir klimato stabilumą;

18. atkreipia dėmesį į nuolat tobulėjančius miškų valdymo metodus, taikomus tam tikrose valstybėse narėse, kuriose negyvos organinės medžiagos tikslingai surenkamos ir panaudojamos kaip bioenergija pagal sertifikavimo ir „Natura 2000“ ženklo suteikimo taisykles, tokiu būdu prisidedant prie miško gaisrų prevencijos. Toks valdymas atitinka tvarios ekonomikos principus ir daugiafunkcį miško zonų pobūdį;

19. palankiai vertina ES veiksmus ir politines iniciatyvas, kuriomis valstybės narės įpareigojamos suderinti savo nacionalinę miškininkystės politiką su ES tikslais;

20. turėdamas omenyje, kad didesni miškų plotai pagerins anglies dioksido surinkimo rodiklius ir turės teigiamo poveikio klimato stabilumui, rekomenduoja įgyvendinant kaimo plėtros politiką daugiau lėšų skirti esamų miškų plotų priežiūrai ir gerinimui bei miškų sodinimui žemės plotuose ir su tuo susijusiems kultivavimo darbams; ragina šią paramą teikti tik tuo atveju, jei bus užtikrinta, kad nesumažės biologinė įvairovė;

21. atsižvelgia į tai, kad kai kuriose ES šalyse arba regionuose miškų gaisrai kelia pagrindinį pavojų miškų ekosistemų, kurias sudaro medynai ir krūmynai, išsaugojimui; šiuos gaisrus sukelia ne tik nepalankios oro sąlygos, bet ir pernelyg didelė degių medžiagų sankaupa, susidariusi dėl miškų plotų, kurie yra nenaudojami ar apleisti dėl jų mažo pelningumo; dėl šių priežasčių kilę gaisrai yra intensyvesni ir nuožmesni, ir juos užgesinti yra ypač sunku. Būtina skatinti ir remti prevencinę miškininkystę, kuri didintų miškų masyvų atsparumą ugnies plitimui, taikant miškininkystės priemones, kuriomis būtų mažinamas ir keičiamas degių augalinių medžiagų kiekis bei įrengiamos ir prižiūrimos priešgaisrinės juostos. Vykdant šiuos darbus gauti biomasės likučiai turėtų būti panaudoti atsinaujinančios energijos gamybai, tokiu būdu mažinant išmetamą CO_2 kiekį.

22. mano, kad valstybes nares reikia skatinti toliau vystyti stebėsenos tinklą remiantis dabartine patirtimi, sukaupta stebint žalą, kurią daro miškų gaisrai, vabzdžiai kenkėjai, patogeniniai grybeliai ir potvyniai, kenkiantys miškų sveikumui ir gyvybingumui;

23. rekomenduoja remti valstybes nares ir regionus, kurie įgyvendina tvarią miškininkystės politiką, švelninančią klimato kaitos padarinius. Pirmenybę reikėtų teikti nacionalinėms, regionų ir vietos lygmens iniciatyvoms, kuriomis siekiama taikyti įmonėms įvairias paskatas: mokesčių sumažinimą, subsidijas inovacijoms diegti, lengvatinius miškininkystės produkcijos prekybos susitarimus, techninę ir technologinę pagalbą ir aplinkos apsaugos subsidijas;

24. rekomenduoja aktyviai propaguoti medienos gaminius, visų pirma statybų sektoriuje, nes tai garantuoja ilgalaikį anglies, kurią sukaupė medynai absorbuodami anglies dioksidą, saugojimą;

25. pakartoja anksčiau išreikštą nuostatą, kad būtina gerai suderinta ir įvairius sektorius apimanti politika, įgyvendinama vietos, regionų, nacionaliniu, ES ir tarptautiniu lygmeniu, kurioje būtų galima tinkamai atsižvelgti į įvykių raidą pasaulyje ir kuri siektų užtikrinti tikrai tvarų miško išteklių valdymą ir į klimato kaitos švelninimo strategijas įtrauktų atitinkamas prisitaikymo priemones. Todėl Komitetas ragina ES imtis daugiau iniciatyvos tarptautinėje arenoje ir pritaria ES valstybių narių veiklai, skirtai įgyvendinti Jungtinių Tautų bendrojoje klimato kaitos konvencijoje ir Kioto protokole nustatytus klimato kaitos švelninimo reikalavimus, taip pat paramai, skiriamai prisitaikyti prie klimato kaitos padarinių (2007–2011 m. veiksmų plano 6 pagrindinis veiksmas); džiaugiasi, kad Europos Komisija pasiūlė atsižvelgiant į Jungtinių Tautų bendrąją klimato kaitos konvenciją sukurti pasaulinį miškų anglies mechanizmą (GFCM) ir numatyti jo nuolatinio finansavimo sistemą bei siūlo didelę dalį lėšų, gaunamų ES apyvartinius taršos leidimus pardavus kvotų aukcione, skirti miškų kirtimui ir nykimui mažinti besivystančiose šalyse;

26. nurodo, kad būtina toliau remti miškininkystės politiką, nes ji glaudžiai susijusi su tikslu iki 2020 m. 20 proc. padidinti energijos vartojimo efektyvumą ir sumažinti išmetamą anglies dioksido kiekį. Šis tikslas savo ruožtu labai priklauso nuo didelio miškų ploto (apie 35 proc. ES teritorijos). Siekiant minėto energijos vartojimo efektyvumo, reikėtų skatinti terminį biomasės naudojimą jai sudarant palankesnes sąlygas nei elektros energijos gamybai; tuo tikslu reikia dėti pastangas vykdyti tokio naudojimo apskaitą jį įtraukiant į visuotinius energijos balansus, kadangi toks biomasės naudojimas yra veiksmingiausias;

27. atkreipia dėmesį į tai, kad reikia imtis papildomų priemonių siekiant apriboti miškams žalą darančių biotinių ir abiotinių veiksnių, įskaitant ir antropogeninės kilmės, plitimą, kaip numatyta 2007–2011 m. miškų veiksmų plane;

28. pabrėžia, kad ES įdiegė keletą veiksmingų sprendimų, kuriuos reikėtų toliau plėtoti, taip pat išplėsti diskusijų mastą įtraukiant ir nagrinėjant naujas idėjas, pateiktas skirtingų šalių, ypač tų, kurios pirmauja miškų valdymo srityje, specialistų ir vietos ir regionų valdžios institucijų atstovų, kilusių iš vietovių, kuriose šis sektorius itin svarbus;

29. pripažįsta, kad labai svarbų vaidmenį nustatant ir viešai skelbiant su miškininkyste susijusias problemas visoje Europoje, įskaitant ES, atlieka Ministrų konferencija dėl miškų apsaugos Europoje (angl. MCPFE), ir rekomenduoja glaudžiau bendradarbiauti su šia organizacija;

30. rekomenduoja imtis veiksmų įtraukti Europos Komisijos įvairius sektorius apimančią veiklą į tinkamą teisinę ir struktūrinę sistemą, kad Europos miškininkystės politikos srityje būtų galima vykdyti suderintą veiklą, kuri bus labai svarbi, kai baigs galioti 2007–2011 m. veiksmų planas;

31. atsižvelgdamas į tai, kad miškų problemos apima įvairius sektorius, rekomenduoja pradėti darbą, kad būtų įsteigta aukšto lygio institucija, atsakinga už ES miškininkystės politiką, ir jai suteikti tinkamas finansines priemones;

Nustatytų tikslų įgyvendinimas švietimu

32. pritaria šviečiamosioms ir informacinėms kampanijoms aplinkos apsaugos klausimais, tačiau pabrėžia, kad nepakanka supažindinti visuomenę su tvarios miškininkystės privalumais. Dėl tokio nepakankamo švietimo Europos Sąjungoje ne iki galo suvokiama, kokios naudos tokia miškininkystė gali atnešti kaimo vietovių vystymuisi;

33. rekomenduoja aktyviau remti miškų savininkams ir miškų valdytojams skirtą šviečiamąją ir informacinę veiklą tvarios miškininkystės ir miško biomasės potencialaus indėlio įgyvendinat 20/20/20 tikslus klausimais;

Mokslinė parama kaip esminė sąlyga nustatytiems tikslams pasiekti

34. mokslas ir miškininkystė atlieka svarbų vaidmenį prisitaikant prie klimato kaitos, nes pakeičiama tiesiogiai su miškų auginimu susijusi praktika: parenkamos kiekvienai vietovei tinkamos medžių rūšys ir atkuriami tokie miškai, kurie suteikia daugiau lankstumo sprendžiant klimato kaitos klausimus. Tokiu būdu galima sustiprinti visų pirma kalnuotų vietovių miškų užtikrinamą apsauginę funkciją nuo gamtinių pavojų;

35. remia mokslo tiriamąsias iniciatyvas, tiriančias įvairių medžių rūšių, kurios visų pirma būtų auginamos energijai gaminti, energijos potencialą ir jų auginimo metodus, jų gebėjimą prisitaikyti prie įvairių klimato ir geografinių sąlygų bei genetinį tobulinimą, taip pat medienos gaminių ir medienos produkcijos, leidžiančių padidinti energetikos tikslais naudojamos medienos kiekį, galimybes, tačiau kartu reikėtų sistemingai tirti ir vertinti poveikį aplinkai;

Sertifikavimas kaip tvarios miškininkystės aspektas

36. visiškai pritaria visoms iniciatyvoms naudoti medieną ir kitus miškininkystės produktus, pagamintus tvariai valdomuose miškuose. Visų pirma jie turėtų būti skirti energijai ir žaliavoms gaminti. Komitetas taip pat pritaria sertifikavimui, kuris garantuoja tinkamą miško zonų valdymą ir padeda užtikrinti, kad į rinką nepatektų nežinomos kilmės produktai, tačiau atkreipia dėmesį į vietos ir regionų valdžios institucijų vaidmenį, kurį jos gali atlikti užtikrinant šį valdymą;

37. remia veiksmus, kuriais siekiama medienos ir jos produktų sertifikavimo pasaulio mastu, pavyzdžiui, FLEGT iniciatyvą (jeigu ją įgyvendinant bus remiamasi šiuo metu taikomomis PEFC ir FSC sertifikavimo sistemomis), kuria siekiama kovoti su neteisėtu miškų kirtimu, taip pat kitas iniciatyvas, kurių tikslas – sudaryti susitarimą dėl kovos su tokia veikla, kuriame ne tik būtų nustatytos priemonės, pirmenybę teikiančios sertifikuotų bendrovių produktams, bet ir kuris veiksmingai sustabdytų neteisėtos kilmės medienos ir jos produktų srautus;

38. ragina skirtingais sprendimų priėmimo lygmenimis išnagrinėti galimybę nustatyti datą, nuo kurios visoje ES teritorijoje būtų įvestas privalomas sertifikavimas;

Su miškų biologine įvairove ir daugiafunkciu pobūdžiu susijusi ekonominė veikla

39. turėdamas omenyje tai, kad didesnė biologinė įvairovė didina miškų atsparumą, kuris leidžia kuo didesniu mastu išnaudoti tokių natūralių buveinių potencialą, atkreipia dėmesį į tai, kad svarbu tokiai veiklai (biologinės įvairovės plėtrai) teikti pirmenybę tinkamai atsižvelgiant į daugiafunkcį miškų pobūdį ir jų tvarų vystymą, todėl siūlo, kad naujų medžių sodinimas būtų organizuojamas remiantis aplinkosauginio tvarumo principais, kurių tikslas – saugoti dirvožemį, florą ir fauną;

40. pabrėžia, kad miškai padeda spręsti klimato kaitos problemą, *inter alia*, per daugiafunkcį valdymą, kadangi jie savo biomasėje yra sukaupę 77 proc. pasaulio anglies ir, reguliuodami biologinius ciklus bei apsaugodami dirvožemį ir vandenį, atlieka esminį vaidmenį pasauliniame anglies cikle. Taigi jeigu miškams nebus skirtas ypatingas dėmesys, jokių aplinkos apsaugos tikslų nebus įmanoma pasiekti;

41. ragina valstybes nares ir Europos Sąjungą pasinaudoti proga, kad 2011 m. yra paskelbti Tarptautiniais miškų metais, ir miškininkystės sektoriuje žengti didelį žingsnį į priekį.

2009 m. gruodžio 4 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

III

(Parengiamieji aktai)

REGIONŲ KOMITETAS

82-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2009 M. GRUODŽIO 3–4 D.

Regionų komiteto nuomonė. Kova su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija ir kova su prekyba žmonėmis ir aukų apsauga

(2010/C 141/10)

REGIONŲ KOMITETAS

— pritaria nuomonei, kad seksualinė prievarta prieš vaikus ir jų seksualinis išnaudojimas, įskaitant vaikų pornografiją, kartu su kitomis išnaudojimo formomis, tarp jų elgetavimu, smulkiais nusikaltimais arba organų išėmimu donorystės reikmėms, yra sunkūs žmogaus teisių ir visų pirma žmogaus orumo bei vaiko teisių pažeidimai ir turi būti aptariami bendrame prekybos žmonėmis kontekste, ir mano, kad Europos Sąjunga turi turėti šioje srityje tvirtą bendrą strategiją,

— žino, kad pornografinių seksualinės prievartos prieš vaikus, taip pat kitų formų vaikų seksualinio išnaudojimo vaizdų daugėja, jie plinta naudojant naujas technologijas, o priemonės kovoti su šiuo reiškiniu nebuvo pakankamai sparčios ir veiksmingos, dėl to būtina duoti tinkamą atkirtį visais lygiais, įskaitant atitinkamų įstaigų darbuotojų vietos ir regionų lygiu mokymą ir gebėjimų ugdymą, kad būtų lengviau nustatyti šią veiką ir užkirsti jai kelią,

— sutinka, kad bausmės turėtų būti veiksmingos, proporcingos nusikaltimo sunkumui ir atgrasančios, be kitų dalykų, siekiant padidinti tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo veiksmingumą, taip pat pagerinti tarptautinį teisėsaugos ir teisminį bendradarbiavimą,

— pritaria nuomonei, kad kovojant su tokia sunkia nusikalstama veika kaip seksualinis vaikų išnaudojimas ir vaikų pornografija, kartu su kitomis išnaudojimo formomis, susijusiomis su prekyba žmonėmis, būtina išsami strategija, aprėpianti pažeidėjų baudžiamąjį persekiojimą, nukentėjusių vaikų apsaugą ir šio reiškinio prevenciją bei kontrolę, be to, reikėtų ir visuomenės sąmoningumo ugdymo ir švietėjiškų priemonių,

— primena, kad prekyba žmonėmis yra ir visuotinė problema, ir kartu labai aktuali problema vietos lygiu, todėl labai svarbu, kad šioje kovoje vietos valdžios institucijos būtų priešakyje. Teisėsaugos ir baudžiamojo persekiojimo politika gali būti veiksminga tik tuo atveju, kai glaudžiai tarpusavyje bendradarbiauja visų lygių valdžia, darbdavių organizacijos, privatusis sektorius, profesinės sąjungos ir nevyriausybinės organizacijos.

Pranešėjas: Ján Oravec (SK/ELP), Štūrovo miesto meras

Pamatiniai dokumentai

Pasiūlymas priimti Tarybos pamatinį sprendimą dėl kovos su seksualine prievarta prieš vaikus, jų seksualiniu išnaudojimu ir vaikų pornografija, kuriuo panaikinamas Pamatinis sprendimas 2004/68/TVR

COM(2009) 135 galutinis

Pasiūlymas priimti Tarybos pamatinį sprendimą dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, kuriuo panaikinamas Pamatinis sprendimas 2002/629/TVR

COM(2009) 136 galutinis

I. POLITINĖS REKOMENDACIJOS

REGIONŲ KOMITETAS

1. pritaria nuomonei, kad seksualinė prievarta prieš vaikus ir jų seksualinis išnaudojimas, įskaitant vaikų pornografiją, kartu su kitomis išnaudojimo formomis, tarp jų elgetavimu, smulkiais nusikaltimais arba organų išėmimu donorystės reikmėms, yra sunkūs žmogaus teisių ir visų pirma žmogaus orumo (Pagrindinių teisių chartijos 1 straipsnis) bei vaiko teisių (Pagrindinių teisių chartijos 24 straipsnis ir 1989 m. Niujorko vaikų teisių konvencija) pažeidimai ir turi būti aptariami bendrame prekybos žmonėmis kontekste, ir mano, kad Europos Sąjunga turi turėti šioje srityje tvirtą bendrą strategiją;

2. dar kartą pakartoja, kad vietos ir regionų valdžia yra arčiausiai piliečių, todėl nuo seksualinės prievartos nukentėję asmenys į ją gali kreiptis pirmiausia. Jei geriau būtų skirstomos lėšos, kovai su šiuo reiškiniu būtų galima pasitelkti daugiau sričių apimančią politiką ir strategijas;

3. žino, kad pornografinių seksualinės prievartos prieš vaikus, taip pat kitų formų vaikų seksualinio išnaudojimo vaizdų daugėja, jie plinta naudojant naujas technologijas, o priemonės kovoti su šiuo reiškiniu nebuvo pakankamai sparčios ir veiksmingos, dėl to būtina duoti tinkamą atkirtį visais lygiais, įskaitant atitinkamų įstaigų darbuotojų vietos ir regionų lygiu mokymą ir gebėjimų ugdymą, kad būtų lengviau nustatyti šią veiką ir užkirsti jai kelią;

4. mano, kad Tarybos pamatiniu sprendimu 2004/68/TVR dėl kovos su seksualiniu vaikų išnaudojimu ir vaikų pornografija (kurių tarpvalstybinis mastas yra didelis) suderinami valstybių narių teisės aktai, kuriais kriminalizuojami sunkiausi seksualinės prievartos prieš vaikus ir jų seksualinio išnaudojimo atvejai, išplečiama nacionalinė jurisdikcija ir nustatoma būtiniausia parama aukoms tiek po to, kai paskelbiamas teismo sprendimas, tiek prieš jo paskelbimą;

5. mano, kad Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencijos fakultatyvinis protokolas dėl vaikų pardavimo, vaikų prostitucijos ir vaikų pornografijos ir ypač Europos Tarybos vaikų apsaugos nuo seksualinio išnaudojimo ir seksualinės prievartos konvencija yra esminės priemonės stiprinant tarptautinį bendradarbiavimą šioje srityje. Todėl Komitetas ragina valstybes nares aktyviau ratifikuoti Europos Tarybos konvenciją;

6. pritaria nuomonei, kad kovojant su tokia sunkia nusikalstama veika kaip seksualinis vaikų išnaudojimas ir vaikų pornografija, kartu su kitomis išnaudojimo formomis, susijusiomis su prekyba žmonėmis, būtina išsami strategija, aprėpianti pažeidėjų baudžiamąjį persekiojimą, nukentėjusių vaikų apsaugą ir šio reiškinio prevenciją bei kontrolę, be to, reikėtų ir visuomenės sąmoningumo ugdymo ir švietėjiškų priemonių. Bet kuri kovos su šia nusikalstama veika priemonė turėtų būti įgyvendinama vaiko interesų labui ir gerbiant jo teises. Pamatinis sprendimas 2004/68/TVR turi būti pakeistas nauja priemone, kuria būtų numatyta išsami teisinė bazė, leidžianti pasiekti tikslą ir apsaugoti vaikus visose valstybėse narėse nuo nusikaltėlių iš visų valstybių narių;

7. pritaria nuomonei, kad už sunkią seksualinę prievartą prieš vaikus ir jų seksualinį išnaudojimą turėtų būti taikomos veiksmingos, nusikaltimo sunkumui proporcingos ir atgrasančios bausmės. Pirmiausia – už naujų formų seksualinę prievartą ir seksualinį išnaudojimą, kuriems palankias sąlygas sudaro informacinių technologijų naudojimas. Taip pat reikėtų aiškios vaikų pornografijos apibrėžties ir ją priartinti prie tarptautiniuose dokumentuose pateiktų apibrėžčių. Procesinė teisė taip pat turi būti suderinta siekiant užtikrinti, kad nusikaltėliams būtų taikomos tos pačios teisinės nuostatos, o svarbiausia būtų išvengta bereikalingo delsimo, kuris gali sumenkinti perauklėjamąjį bausmės poveikį;

8. mano, kad turėtų būti sudarytos geresnės sąlygos tirti teisės pažeidimus ir pateikti kaltinimus baudžiamosiose bylose, atsižvelgiant į tai, kad vaikams sunku demaskuoti prievartą prieš juos naudojančius asmenis, ir į pažeidėjų anonimiškumą kibernetinėje erdvėje. Reikia nustatyti, kam pavedama tirti, aiškiai nurodant materialinę ir teritorinę jurisdikciją;

9. mano, kad vietos policijos pajėgos gali veiksmingai prisidėti prie šios kovos, kadangi gerai žino vietos padėtį, ir atlikti lemiamą vaidmenį atskleidžiant tokio pobūdžio nusikalstamą veiką. Tačiau policijos pareigūnams turi būti sudaryta galimybė naudotis duomenų bazėmis, jie turi būti apmokyti nustatyti tokio pobūdžio nusikalstamą veiką ir turėti būtinus įgaliojimus;

10. sutinka, kad turėtų būti iš dalies pakeistos jurisdikcijos taisyklės užtikrinti, kad prievartą prieš vaikus naudojantys asmenys arba išnaudotojai iš ES būtų persekiojami, net jeigu nusikaltimus įvykdo ne Europos Sąjungos teritorijoje, pirmiausia užsiimdami vadinamuoju sekso turizmu. Tačiau Europos Sąjunga, pasitelkdama savo politinę ir ekonominę įtaką, privalo pasirūpinti, kad panaši teisinė aplinka būtų sukurta ir Europos Sąjungai nepriklausančiose šalyse;

11. sutinka, kad nukentėję vaikai turėtų turėti galimybę lengvai pasinaudoti teisinėmis gynimo priemonėmis ir neturėtų kentėti dalyvaudami baudžiamajame procese. Savaime suprantama, kad aukų, pirmiausia vaikų, parodymams registruoti turėtų būti naudojamos įvairios technologijos. Taip rečiau kiltų būtinybė juos pakartotinai apklausti arba surengti aukų ir smurtautojų akistatą;

12. pripažįsta, kad siekiant užkirsti kelią recidyvizmui ir jį sumažinti, visada turi būti įvertinamas pažeidėjų keliamas pavojus ir pakartotinių lytinių nusikaltimų prieš vaikus galimybė. Pažeidėjai taip pat turėtų turėti galimybę dalyvauti veiksmingose intervencijos programose ar savanoriškai naudotis priemonėmis, kuriose aktyviai turėtų dalyvauti ir vietos valdžios institucijos;

13. siūlo, prireikus, nuteistiems nusikaltėliams laikinai arba visam laikui užkirsti kelią vykdyti veiksmus, susijusius su reguliariais kontaktais su vaikais, jei kyla toks pavojus ir yra galimybė, kad nusikaltimai bus pakartoti. Turėtų būti sudarytos sąlygos tokius draudimus įgyvendinti visoje ES, ir šiame procese turėtų aktyviai dalyvauti vietos ir regionų valdžios institucijos;

14. mano, kad kovojant su vaikų pornografija, ypač jeigu nustatoma, kad pirminė medžiaga nėra Europos Sąjungoje, turėtų būti nustatyti prieigos iš ES teritorijos blokavimo mechanizmai prie tinklalapių, kuriuose, kaip nustatyta, yra vaikų pornografijos arba per kuriuos tokia pornografija platinama;

15. galvoja, kad, laikantis subsidiarumo ir proporcingumo principų, šiuo pamatiniu sprendimu nesiekiama daugiau negu būtina minėtiems tikslams įgyvendinti Europos lygmeniu, ir jame nenumatyta jokių veiksmų, kurie nėra būtini to siekiant;

16. atkreipia dėmesį į tai, kad šiuo pamatiniu sprendimu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje pripažįstamų principų, būtent žmogaus orumo principų, kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimo, vaiko teisių, teisės į laisvę ir saugumą, saviraiškos ir informacijos laisvės, asmens duomenų apsaugos principų, teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei bausmės proporcingumo principų. Šiuo pamatiniu sprendimu visų pirma siekiama užtikrinti, kad būtų visiškai gerbiamos šios teisės. Šiuo pamatiniu sprendimu nesiekiama reglamentuoti nepilnamečių savanoriškų tarpusavio lytinių santykių.

17. primena, kad prekyba žmonėmis yra ir visuotinė problema, ir kartu labai aktuali problema vietos lygiu, todėl labai svarbu, kad šioje kovoje vietos institucijos būtų priešakyje. Teisėsaugos ir baudžiamojo persekiojimo politika gali būti veiksminga tik tuo atveju, kai glaudžiai tarpusavyje bendradarbiauja visų lygių valdžia, darbdavių organizacijos, privatusis sektorius, profesinės sąjungos ir nevyriausybinės organizacijos;

18. sutinka, kad prekyba žmonėmis yra sunkus nusikaltimas, dažniausiai susijęs su organizuotu nusikalstamumu, taip pat grubus žmogaus teisių pažeidimas. Todėl pritaria ES vienodam, tvirtam ir visybiniam požiūriui į šį reiškinį ir laiko šią sritį savo prioritetu;

19. remia Europos Sąjungos pasiryžimą užkirsti kelią prekybai žmonėmis ir kovoti su ja, taip pat apsaugoti prekybos žmonėmis aukų teises. Todėl 2002 m. liepos 19 d. priimtas Tarybos pamatinis sprendimas 2002/629/TVR dėl kovos su prekyba žmonėmis, taip pat ES planas dėl prekybos žmonėmis prevencijai ir kovai su ja skirtų geriausios praktikos, standartų ir procedūrų (2005/C 311/01);

20. palankiai vertina tai, kad šiuo pamatiniu sprendimu nustatoma kompleksinė ir visybinė kovos su prekyba žmonėmis taktika. Pagrindiniai šio pamatinio sprendimo tikslai – nuodugnesnis tyrimas ir baudžiamasis persekiojimas, taip pat aukų teisių apsauga. Vaikai dėl savo amžiaus gali atsidurti pavojingose situacijose, jie yra labiau pažeidžiami, todėl jiems kyla didesnis pavojus tapti prekybos žmonėmis aukomis. Visos šio pamatinio sprendimo nuostatos turėtų būti taikomos atsižvelgiant į vaiko interesus pagal 1989 m. Jungtinių Tautų vaiko teisių konvenciją;

21. mano, kad 2000 m. Jungtinių Tautų protokolas dėl prekybos žmonėmis, ypač moterimis ir vaikais, prevencijos, sustabdymo bei baudimo už vertimąsi ja, papildantis Jungtinių Tautų konvenciją prieš tarptautinį organizuotą nusikalstamumą, ir 2005 m. Europos Tarybos konvencija dėl kovos su prekyba žmonėmis yra esminiai žingsniai, skirti stiprinti tarptautinį bendradarbiavimą kovojant su prekyba žmonėmis. Siekiant labiau suderinti teisės aktus, šiame pamatiniame sprendime pateikta plati nusikaltimo apibrėžtis, įtraukta į minėtuosius JT ir Europos Tarybos dokumentus. Apibrėžtis taip pat apima įvairias aukas – ne tik moteris, bet ir vaikus bei vyrus, taip pat įvairias išnaudojimo formas – ne tik seksualinį išnaudojimą, bet ir vaikų darbą bei jų vertimą elgetauti ir daryti smulkius nusikaltimus, prekybą žmonėmis dėl jų organų išėmimo, kuri gali būti susijusi su prekyba organais ir kuri yra sunkus žmogaus orumo ir fizinio neliečiamumo pažeidimas;

22. sutinka, kad bausmės turėtų būti veiksmingos, proporcingos nusikaltimo sunkumui ir atgrasančios, be kitų dalykų, siekiant padidinti tyrimo ir baudžiamojo persekiojimo veiksmingumą, taip pat pagerinti tarptautinį teisėsaugos ir teisminį bendradarbiavimą. Nustatant sunkinančias aplinkybes turėtų būti atsižvelgta į poreikį visų pirma apsaugoti pažeidžiamoje padėtyje atsidūrusias aukas, įskaitant visus nukentėjusius vaikus, taip pat suaugusiuosius, kurie yra pažeidžiami dėl asmeninių aplinkybių arba dėl fizinių ar psichologinių nusikaltimo pasekmių. Visais atvejais būtinas visų esamų nepilnamečių teisių apsaugos ir kitų su žmogaus teisėmis susijusių tarnybų bendradarbiavimas, taip pat veiksmingas baudžiamųjų institucijų darbas bei teisingumo įvykdymas;

23. pritaria nuomonei, kad kompetentingos institucijos sprendimu aukos neturėtų būti traukiamos baudžiamojon atsakomybėn ir baudžiamos už neteisėtą veiką, kurią vykdant jos dalyvavo ir kuri yra tiesioginė bet kurių neteisėtų priemonių, kurias prieš juos panaudojo prekyba žmonėmis užsiimantys asmenys, pasekmė, pavyzdžiui, imigracijos įstatymų pažeidimai, naudojimasis suklastotais dokumentais arba prostituciją reglamentuojančiuose įstatymuose numatytos nusikalstamos veikos. Tačiau aplinkybes reikėtų nagrinėti nuosekliai ir atsargiai. Be to, tokia apsauga siekiama paskatinti nukentėjusius asmenis būti liudytojais baudžiamosiose bylose;

24. mano, kad nors 2001 m. kovo 15 d. Tarybos pamatiniame sprendime dėl nukentėjusiųjų padėties baudžiamosiose bylose (2001/220/TVR) nustatytos nukentėjusių asmenų teisės baudžiamosiose bylose, įskaitant jų teisę į apsaugą ir žalos atlyginimą, pažeidžiamoje padėtyje yra ir prekybos žmonėmis aukos, todėl joms reikalingos specialios priemonės. Tokios aukos, kurios nukenčia nuo nusikalstamos veikos, susijusios su prekyba žmonėmis, įskaitant prekybą žmonėmis dėl organų, turi būti apsaugotos nuo įbauginimo ir antrinės viktimizacijos, t. y. nuo tolesnio persekiojimo ar traumos dėl baudžiamojo proceso vykdymo būdo. Be to, turėtų būti nustatytos specialios priemonės, užtikrinančios veiksmingą apsaugą ir žalos atlyginimą;

25. mano, kad aukos turi turėti galimybę veiksmingai naudotis savo teisėmis. Todėl aukoms turėtų būti teikiama tinkama pagalba (kai kuriais atvejais šis reikalavimas yra visuotinai privalomas) prieš baudžiamosios bylos nagrinėjimą, jo metu ir po jo. Šiuo pamatiniu sprendimu valstybėms narėms nustatoma pareiga visoms aukoms suteikti pagalbą, kuri būtų pakankama, kad jos galėtų atsigauti ir būtų apsaugotos;

26. yra įsitikinęs, kad prekyba žmonėmis yra susijusi su milžiniškais pinigais ir kad šia neteisėta veika užsiimantys nusikaltėliai sukaupė didelius turtus, bei ragina valstybes nares iš nusikaltėlių konfiskuotą turtą panaudoti papildomoms šių vaikų gydymo ir integravimo paslaugoms finansuoti;

27. nors Direktyva 2004/81/EB numatytas leidimų gyventi šalyje išdavimas ES nepriklausančių šalių piliečiams, kurie yra prekybos žmonėmis aukos, o Direktyva 2004/38/EB reglamentuoja Europos Sąjungos piliečių ir jų šeimų teisę laisvai judėti ir gyventi valstybių narių teritorijoje, taip pat numato apsaugą nuo išsiuntimo, šiuo pamatiniu sprendimu nustatomos specialios apsaugos priemonės visoms prekybos žmonėmis aukoms, nereglamentuojant jų gyvenimo valstybių narių teritorijoje sąlygų ar kitų Bendrijos kompetencijai priklausančių klausimų;

28. mano, kad be suaugusiesiems skirtų priemonių kiekviena valstybė narė turėtų užtikrinti, kad nukentėjusiems vaikams būtų taikomos specialios apsaugos priemonės;

29. pritaria iniciatyvai kiekvienoje valstybėje narėje sukurti ir (arba) stiprinti politiką, kuria būtų siekiama užkirsti kelią prekybai žmonėmis, įskaitant tyrimų, informacijos, sąmoningumo ugdymo ir švietėjiškas priemones, taip pat Europos mastu žiniasklaidos kampanijas, propaguojančias visybinę prekybos žmonėmis apibrėžtį ir skirtas kovoti su tokiu reiškiniu kaip antrinė viktimizacija, kuriomis būtų mažinama visų formų išnaudojimą skatinanti paklausa. Imdamasi tokių iniciatyvų kiekviena valstybė narė turėtų atsižvelgti į lyčių aspektą ir vaiko teises;

30. [Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje 2009/…/EB, kuria numatomi minimalūs sankcijų nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams standartai] numatytos sankcijos nelegaliai esančių trečiųjų šalių piliečių darbdaviams, kurie, nors jiems ir nepareikšti kaltinimai arba jie nėra pripažinti kaltais dėl prekybos žmonėmis, naudojasi asmens darbu arba paslaugomis, žinodami, kad jis yra prekybos žmonėmis auka. Be to, valstybės narės turėtų atsižvelgti į galimybę skirti sankcijas asmenims, kurie naudojasi asmens paslaugomis žinodami, kad jis yra prekybos žmonėmis auka;

31. pritaria pasiūlymui sukurti nacionalines stebėsenos sistemas, pavyzdžiui, nacionalinių pranešėjų sistemą, arba lygiaverčius mechanizmus, kad būtų galima rinkti duomenis ir vertinti prekybos žmonėmis tendencijas, kovos su prekyba žmonėmis politikos rezultatus ir teikti konsultacijas vyriausybėms ir parlamentams dėl veiksmų, nukreiptų prieš prekybą žmonėmis, vystymo;

32. mano, kad būtina apsvarstyti ir priežastis, sudarančias sąlygas organizuotoms grupuotėms užsiimti prekyba žmonėmis. Dažniausiai pasitaikanti priežastis – neviltis ir netvirta ekonominė bei socialinė padėtis kilmės šalyse. Daug aukų paprasčiausiai atsiduria organizuotų grupuočių rankose tikėdamosi pagerinti savo padėtį. Tokios grupuotės po to panaudoja aukas nelegaliam darbui, prostitucijai, elgetavimui, organų transplantacijai ar kitai nelegaliai veiklai;

33. pažymi, kad vietos policijos pajėgos gali labai prisidėti nustatant nusikalstamą veiką, tos veikos užuomazgas ir apskritai stebint padėtį, kadangi jos labai gerai pažįsta vietos padėtį. Tačiau policijos pareigūnams turi būti sudaryta galimybė naudotis duomenų bazėmis, jie turi būti apmokyti nustatyti tokio pobūdžio nusikalstamą veiką ir turėti atitinkamus įgaliojimus;

34. tvirtai remia Europos Sąjungos priemones, skirtas užkirsti kelią neteisėtai imigracijai, nes neteisėti imigrantai iš esmės yra potencialios prekybos žmonėmis aukos;

35. supranta, kad šio pamatinio sprendimo tikslo, t. y. kovoti su prekyba žmonėmis, valstybės narės vienos negali tinkamai pasiekti, nes dėl jos masto ir poveikio jį geriau galima pasiekti Europos Sąjungos lygmeniu, todėl Europos Sąjunga gali priimti priemones vadovaudamasi subsidiarumo principu, nurodytu Europos Sąjungos sutarties 2 straipsnyje ir Europos bendrijos steigimo sutarties 5 straipsnyje. Vadovaujantis proporcingumo principu, nustatytu pastarajame straipsnyje, šiame pamatiniame sprendime nenumatyta jokių veiksmų, kurie nėra būtini šiam tikslui pasiekti;

36. pažymi, kad šiuo pamatiniu sprendimu gerbiamos pagrindinės teisės ir laikomasi principų, visų pirma pripažintų Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje, būtent žmogaus orumo principų, vergijos, priverstinio darbo ir prekybos žmonėmis uždraudimo, kankinimo ir nežmoniško ar žeminančio elgesio arba baudimo uždraudimo, vaiko teisių, teisės į laisvę ir saugumą, saviraiškos ir informacijos laisvės, asmens duomenų apsaugos principų, teisės į veiksmingą teisinę gynybą ir teisingą bylos nagrinėjimą, taip pat teisėtumo ir nusikalstamos veikos bei bausmės proporcingumo principų;

37. pripažįsta, kad prekybos žmonėmis aukos yra nuolat traumuojamos ir patiria nuolatinę gėdą dėl to, ką joms teko išgyventi, ir kad dažnai vietos ir regionų valdžios institucijos būna atsakingos už reabilitacijos ir perkėlimo gyventi į kitą vietą paslaugas. Šis vaidmuo turėtų būti pripažintas ir turėtų būti skirta pakankamai išteklių, kad šis procesas vyktų sklandžiai.

II. SIŪLOMAS PAKEITIMAS

Pasiūlymas dėl Tarybos pamatinio sprendimo dėl prekybos žmonėmis prevencijos, kovos su ja ir aukų apsaugos, 10 straipsnio 4 dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	Pakeitimas
Vykstant baudžiamajam procesui, valstybės narės teikia reikiamą pagalbą ir paramą aukoms, kad jos galėtų atsigauti ir išvengti kaltininkų įtakos, be kitų dalykų, suteikdamos saugų būstą ir materialinę pagalbą, būtiną medicininį gydymą, įskaitant psichologinę pagalbą, konsultacijas ir informaciją, pagalbą, kurios reikia, kad jos galėtų pasinaudoti savo teisėmis ir ginti savo interesus baudžiamojoje byloje, taip pat prireikus vertimo raštu ir žodžiu paslaugas. Valstybės narės atsižvelgia į specialius labiausiai pažeidžiamų nukentėjusių asmenų poreikius.	Vykstant baudžiamajam procesui, valstybės narės teikia reikiamą pagalbą ir paramą aukoms, *kad jos galėtų pasinaudoti savo teisėmis ir apginti savo interesus baudžiamosios teisės proceso metu. Turi būti teikiama tokia parama, kuri aukoms sudarytų sąlygas atsigauti ir išvengti nusikaltėlių įtakos, be kitų dalykų pasitelkiant įvairių rūšių apsaugos priemones, finansinę pagalbą, būtiną sveikatos priežiūrą ir įvairias gydymo strategijas, taip pat teikiant konsultacijas ir informaciją. Prireikus turi būti teikiamos vertimo raštu ir žodžiu paslaugos.* Valstybės narės atsižvelgia į specialius labiausiai pažeidžiamų nukentėjusių asmenų poreikius.

2009 m. gruodžio 3 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

Regionų komiteto nuomonė. Tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimas ir elektros ir elektroninės įrangos atliekų apdorojimas

(2010/C 141/11)

REGIONŲ KOMITETAS

— siūlo direktyva paraginti valstybes nares priimti nuostatą, pagal kurią EEĮ gamintojai būtų ne vien tik skatinami, bet ir įpareigojami savo produktus kurti taip, kad juos būtų lengva remontuoti, išmontuoti, pakartotinai panaudoti ir naudoti. Atitikties sistemų numatytas mokestis turėtų būti susietas su konkretaus produkto tinkamumu pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui,

— ragina surinkimo normą taikyti atskirai kiekvienai prekės kategorijai ir rekomenduoja normą apskaičiuoti pagal EEĮ vidutinį būvio ciklą. Valstybės narės turėtų numatyti apsaugos priemones, kad mažo dydžio EEĮ atliekos nepatektų į nerūšiuotų atliekų srautą,

— ragina aiškiai ir suprantamai nurodyti gamintojams tenkančią pareigą finansuoti su elektros ir elektroninės įrangos atliekų rinkimu ir surinkimo įrenginiais susijusias išlaidas. Gamintojo atsakomybei atskiro atliekų surinkimo iš namų ūkio sąnaudos turėtų būti priskiriamos privaloma tvarka, kad būtų geriau suderinta finansinė atsakomybė ir Europos Sąjungoje būtų sukurtos lygios verslo sąlygos,

— ragina, laikantis atliekų tvarkymo struktūros, nustatyti konkretų tikslą – minimalią 5 proc. pakartotinio įrangos naudojimo normą. Tai leistų pašalinti dabartines kliūtis, susijusias su naudotos įrangos pakartotiniu panaudojimu ir užtikrinti kokybiškų prietaisų pakartotinį naudojimą,

— ragina į gaminio kainą įtraukti visas pavojingų medžiagų turinčios elektros ir elektroninės įrangos atliekų šalinimo, kuris nekelia pavojaus žmonių sveikatai ir aplinkai, sąnaudas; apgailestauja, kad nebuvo papildytas draudžiamų medžiagų sąrašas, pateikiamas Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos IV priede,

— ragina daugiau dėmesio skirti ekologiniam švietimui, taip pat visuomenės informavimo kampanijoms Šių veiksmų efektyvumas turi milžinišką reikšmę formuojant vartotojų elgseną. Būtina remti vietos ir regionų valdžios institucijas, kurios rengiasi įgyvendinti tokias priemones.

Pranešėjas: Jerzy Zająkała (PL/STE-EA), Lubiankos meras

Pamatiniai dokumentai:

Pasiūlymas priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo (RoHS) (nauja redakcija)

COM(2008) 809 galutinis

Pasiūlymas priimti Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų (nauja redakcija)

COM(2008) 810 galutinis

I. **POLITINĖS REKOMENDACIJOS**

REGIONŲ KOMITETAS

A. **Vietos ir regionų aspekto paisymas**

Bendrosios pastabos

1. patvirtina, kad tinkamas elektros ir elektroninės įrangos atliekų tvarkymo reglamentavimas yra labai svarbus dėl didelio jų poveikio aplinkai ir žmonių sveikatai;

2. pabrėžia, kad daugumoje valstybių narių vietos ir regionų valdžios institucijos yra atsakingos už Bendrijos atliekų tvarkymo politikos įgyvendinimą. Jos rengia planus, išduoda atliekų rinkimo ir apdorojimo leidimus, valdo rinkimo ir apdorojimo sistemas. Todėl jos turėtų atlikti svarbiausią vaidmenį rengiant naujas iniciatyvas bei teikiant pasiūlymus dėl atliekų tvarkymo;

3. pritaria Europos Komisijos iniciatyvai pateikti naują esamos direktyvos redakciją ir joje atsižvelgti į ankstesnę 2000 m. priimtą Komiteto nuomonę; šioje nuomonėje Komitetas ragino mažinti nepagrįstas rinkos dalyvių ir administracijos išlaidas bei naštą, siekti didesnio efektyvumo ir visų pirma sumažinti šio sparčiai didėjančio atliekų srauto poveikį aplinkai;

4. patvirtina, kad Bendrijos aplinkos politika remiasi principu „teršėjas moka“. Šis principas tiesiogiai lemia gamintojo atsakomybę, kuri yra pagrindinis atliekų tvarkymo bei kertinis EEĮ atliekų direktyvos akmuo;

5. atkreipia dėmesį į tai, kad vėluojama perkelti direktyvos dėl elektros ir elektroninės įrangos atliekų nuostatas į nacionalinę teisę, dėl to vietos ir regionų valdžios institucijoms neužtenka laiko tinkamai įgyvendinti teisės aktus, o gamintojams laiku nepateikiama aiškių nurodymų;

6. reikalauja, kad už finansinę ar administracinę naštą, kurią vietos ir regionų valdžios institucijos patirs įgyvendindamos direktyvos nuostatas, pagal naujosios EEĮ atliekų direktyvos atitikties sistemas šioms institucijoms būtų numatytas pakankamas ir nuolatinis kompensavimas;

B. **Geresnė teisėkūra**

Bendras EEĮ atliekų direktyvos ir Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos vertinimas

7. mano, kad, kiek įmanoma, abi direktyvas reikia vertinti kartu ir sieti jas su kitais šios srities ES teisės aktais, nes tik toks požiūris leidžia kompetentingai spręsti problemas;

Teisės aktų derinimas – bendrų sistemų kūrimas

8. tikisi, kad visi su atliekų grandine susiję dalyviai (gamintojai, platintojai, vietos ir regionų valdžios institucijos) pagal savo kompetenciją bus atsakingi už elektros ir elektroninės įrangos atliekų surinkimą. Dabartinė situacija, kai valstybėse narėse taikomi skirtingi metodai, sukelia nepagrįstą tų pačių dalyvių išlaidų diferenciaciją, o tai savo ruožtu iškreipia konkurencijos taisykles. Vis dėlto Regionų komitetas pripažįsta, kad įrangos surinkimo metodai įvairiuose regionuose gali būti skirtingi ir priklausyti nuo vietos sąlygų ir aplinkybių;

9. patvirtina, kad naujoji direktyvos redakcija neprieštarauja subsidiarumo principui. Padariniai žmonių sveikatai ir aplinkai, susiję tiek su EEĮ atliekomis, tiek su tam tikrų pavojingų medžiagų naudojimu elektros ir elektroninėje įrangoje, yra tarpvalstybinio pobūdžio, o laisvas prekių judėjimas rinkoje reiškia tai, kad tinkamas reguliavimas turi būti vykdomas ES lygmeniu. Atskirų valstybių narių iniciatyvos gali lemti tai, kad susilpnės aplinkos apsauga ir kils problemų vidaus rinkoje, pavyzdžiui, dėl aukštesnių atitikties sąnaudų, kurios teks gamintojams ir vartotojams;

10. patvirtina, kad Pavojingų medžiagų naudojimo elektros ir elektroninėje įrangoje apribojimo direktyvos tikslas yra didesnis derėjimas ir sinergija su kitais susijusiais šios srities Bendrijos teisės aktais, kurie taikomi šiems produktams, visų pirma su REACH reglamentu. Aiškiai apibrėžus taikymo sritį ir išaiškinus apibrėžtis, taikant suderintas su vykdymu susijusias nuostatas ir patobulinus išimčių suteikimo tvarką, padidėtų teisinis tikrumas;

11. pabrėžia, kad EEĮ atliekų direktyvos 2 straipsnyje numatytas direktyvų taikymo sričių derinimas, taip pat 3 straipsnyje pateiktos apibrėžtys yra tinkamos. Toks reglamentavimo aiškumas ir derėjimas su kitomis Bendrijos teisės nuostatomis minėtoje srityje suteikia teisės aktams daugiau aiškumo ir mažina administracines išlaidas;

12. nurodo teigiamus derinimo aspektus registruojant elektros ir elektronikos įrangos gamintojus, kartu atkreipia dėmesį, kad dabartinė registracijos sistema buvo įdiegta dalyje valstybių narių tik per pastaruosius 4 metus ir buvo gan brangi. Iki bus įdiegta nauja gamintojų registravimo sistema, reikėtų patikrinti jos efektyvumą. Komitetas taip pat nurodo, kad vietos ir regionų valdžios institucijų ataskaitų pateikimo reikalavimai turėtų būti vykdomi;

13. pritaria būtiniausiems valstybių narių atliekamos kontrolės reikalavimams ir būtiniausiems EEĮ atliekų vežimo reikalavimams, kurie naudingi direktyvos įgyvendinimui. Kartu kreipiasi į valstybes nares, kad jos skirtų pakankamai finansinių išteklių įstaigoms, įgyvendinančioms teisės aktus, įskaitant lėšas, skirtas mokyti už teisės aktų įgyvendinimą atsakingą personalą. Be to, rengiant būtiniausius priežiūros reikalavimus, reikėtų įtraukti IMPEL [1] tinklą;

14. atkreipia dėmesį į tai, kad trūksta aiškių kolektyvinėms ir individualioms sistemoms keliamų reikalavimų vykdymo kontrolės ir stebėsenos nuostatų ir nuostatų, susijusių su finansiniais įsipareigojimais, kuriuos turi vykdyti gamintojai pagal direktyvos nuostatas;

15. apgailestauja, kad naujoje redakcijoje nepakankamai dėmesio skiriama visos Europos perdirbtų ir pakartotinai naudojamų produktų realizavimo rinkos skatinimui. Čia gali būti numatytos paklausą reguliuojančios priemonės (ekologiniai viešieji pirkimai, paskatos pirkti perdirbtus produktus, pavyzdžiui, apmokestinant grynas medžiagas tais atvejais, kai esama alternatyvių perdirbimo galimybių). Be jokios abejonės, tai padėtų sumažinti EEĮ atliekų kiekį ir darytų teigimą poveikį visuomenės nuomonei, kad EEĮ atliekos yra tinkamai perdirbamos;

C. **Priemonės vartotojų informuotumui didinti ir jų ekologiškam požiūriui skatinti**

16. ragina daugiau dėmesio skirti ekologiniam švietimui, taip pat visuomenės informavimo kampanijoms, skirtoms įvairioms amžiaus grupėms ir pritaikytoms prie vietos sąlygų ir vartojimo įpročių. Šių veiksmų efektyvumas turi milžinišką reikšmę formuojant vartotojų elgseną. Būtina remti vietos ir regionų valdžios institucijas, kurios rengiasi įgyvendinti šias priemones;

17. siūlo ES ir valstybėms narėms inicijuoti ir remti mokslinius tyrimus, kuriuose būtų tiriamas veiksmingas pakartotinai naudojamų produktų ir jų dalių tvarkymas ir ieškoma veiksmingų metodų, kaip piliečiams įdiegti ekologines nuostatas;

18. kviečia ES ir valstybes nares imtis priemonių geriau informuoti vartotojus ir keistis geriausios praktikos tiek valstybių narių, tiek vietos ir regionų valdžios institucijų lygmeniu;

D. **Nauja EEĮ atliekų direktyvos redakcija**

19. mano, kad EEĮ atliekų naudojimo priemonės neturi skirtis dėl medžiagų vertės;

20. nurodo, kad reikia atskirti pakartotinį įrangos, kurios dar negalima priskirti atliekoms (jų nereikia įtraukti į direktyvos taikymo tikslus), naudojimą, ir pakartotinį naudojimą tokios įrangos, kuri jau apibrėžiama kaip atliekos, pavyzdžiui, atliekos, surinktos savivaldybėms priklausančiose atliekų surinkimo vietose. Komitetas pažymi, kad sunku kontroliuoti EEĮ atliekų, kurios patenka į atliekų surinkimo punktus, būklę, be to, mano, kad tam tikrą pasenusią neefektyvią įrangą tikslingiau yra perdirbti, o ne pakartotinai naudoti;

21. teigiamai vertina faktą, kad aiškiau apibrėžta direktyvos taikymo sritis, o Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos prieduose tiksliai išvardijamos EEĮ kategorijos ir rūšys. Vis dėlto Komitetas pažymi, kad galimos dvejopos paskirties gaminių klasifikavimo problemos. Komitetas taip pat siūlo namų ūkių EEĮ atliekas priskirti šiai kategorijai. Jeigu šie produktai nebus taip klasifikuojami, galimi nepagrįsto sąnaudų perkėlimo kitiems dalyviams atvejai, taip pat gali sumažėti namų ūkių EEĮ atliekoms skirtas finansavimas. Tokia klasifikacija suteiktų gamintojams aiškumo ir tikrumo;

[1] Bendrijos tinklas, skirtas Bendrijos teisės aktams aplinkosaugos srityje diegti ir vykdyti.

22. siūlo direktyva paraginti valstybes nares priimti nuostatą, pagal kurią EĮ gamintojai būtų ne vien tik skatinami, bet ir įpareigojami savo produktus kurti taip, kad juos būtų lengva remontuoti, išmontuoti, pakartotinai panaudoti ir naudoti. Tai padėtų sumažinti naudotos įrangos, kuri patenka į saugojimo vietas arba atliekų deginimo fabrikus, kiekį. Šioje srityje vertėtų pagalvoti apie galimybę sukurti paskatų sistemą, pagal kurią būtų atlyginama gamintojams, kurie viršija tam tikrą atskiroms produktų kategorijoms nustatytą naudojimo lygį;

23. mano, kad reikėtų atkreipti dėmesį į surinkimo normos taikymo surinkimo sistemose problemiškumą. Taikant surinkimo normą visai (surinkimo) sistemai (visiems prietaisams), kaip siūlo Europos Komisija, gali atsirasti nepageidaujamų padarinių. Tokiu atveju gali atsitikti taip, kad pagal atitikties sistemą visų pirma pirmenybė bus teikiama ne mažai, o daug sveriančiai įrangai (ji sudaro didžiąją bendro srauto svorio dalį). Taikant tokią surinkimo normą galėtų būti sukurtas mechanizmas, pagal kurį dėmesys būtų skiriamas tik sunkiasvorei įrangai, o ne tai, kurios poveikis aplinkai yra didelis. To išvengti galima visų pirma surinkimo normą taikant atskirai kiekvienai prekės kategorijai;

24. pripažįsta, kad pakeitus formulę, kuri buvo naudojama apskaičiuoti EĮ atliekų surinkimo normą, buvo nueita teisinga linkme: atsisakoma šiuo metu naudojamos sistemos, kuri remiasi kilogramų vienam gyventojui kiekiu, ir pereinama prie į rinką pateiktos įrangos svorio vidurkio procentinio rodiklio. Vis dėlto nustatant dvejų metų laikotarpį vidurkiui apskaičiuoti nebuvo atsižvelgta į tam tikros EĮ tikrąjį būvio ciklą, kuris dažnai yra ilgesnis nei dveji metai. Komitetas taip pat pažymi, kad ilgesnis EĮ būvio ciklas sumažintų atliekų problemą, tai būtų naudinga ir dėl to, kad vartotojai rinktųsi ilgesnio būvio ciklo įrangą;

25. taip pat rekomenduoja normą apskaičiuoti pagal EĮ vidutinį būvio ciklą, o ne pagal per paskutinius dvejus metus parduotų naujų produktų kiekį. Dvejų metų laikotarpis, kuriuo siūloma remtis atliekant skaičiavimus, atrodo atsitiktinis, be to, tai gali turėti nepageidaujamų ekologinių padarinių, nes skirtingos įrangos būvio ciklai gali būti labai skirtingi;

26. reiškia susirūpinimą, kad norma iki šiol remiasi svoriu, kuris neatspindi produktų poveikio aplinkai, ir pabrėžia, kad veikiant atskiro surinkimo sistemoms sunku skatinti vartotojus pateikti smulkią EĮ į perdirbimo grandines. Komitetas pastebi, kad smulkūs prietaisai išmetami į komunalinių atliekų konteinerius ir su šiomis atliekomis pasiekia saugojimo vietas. Todėl ragina įtraukti smulkius prietaisus į reikalavimus, nustatytus Direktyvos 5 straipsnio 1 dalyje;

27. pabrėžia, kad principas „teršėjas moka“ reiškia, kad EĮ tvarkymo sąnaudas turės apmokėti vartotojai, pirkdami iš gamintojų elektros ir elektroninę įrangą, o ne mokesčių mokėtojai, mokėdami mokesčius vietos valdžiai. Vadinasi, elektros ir elektroninės įrangos gamintojams teks padengti EĮ atliekų surinkimo, tvarkymo ir apdorojimo sąnaudas, taip pat informavimo sąnaudas bei išlaidas už pritaikytą prekės dizainą. Gamintojo atsakomybės principas yra gero ir aiškaus bendradarbiavimo principas, kuris gamintojams ir vietos bei regionų valdžios institucijoms padeda siekti šios direktyvos tikslų;

28. atkreipia dėmesį į EĮ gamintojų pareikštus nuogąstavimus [1]: nors gamintojai pagrįstai laikomi atsakingais už atliekų surinkimo normų įvykdymą, jų pajėgumas kontroliuoti šį procesą yra ribotas, ypač surinkimo punktų prieinamumo arba vartotojų pagaminamų atliekų kiekio požiūriu. Direktyvos 7 straipsnio 1 dalyje teisingai pastebima, kad už atliekų surinkimo lygį pirmiausia atsakingi gamintojai. Vis dėlto Komitetas mano, kad būtina:

— geriau apibrėžti atliekų grandinės visų dalyvių (ne tik gamintojų, bet ir platintojų bei vietos ir regionų valdžios institucijų) vaidmenį ir pareigas, kad būtų įtvirtintas gamintojo atsakomybės principas ir užtikrinta, kad surinktos EĮ atliekos būtų deklaruojamos skaidriau ir apdorojamos laikantis direktyvoje nustatytų ekologiškumo standartų,

— visos registruotoms organizacijoms, išskyrus grąžinimo gamintojams grandines, perduotos EĮ atliekos turi būti registruojamos, o gamintojui pateikiamas patvirtinimas,

— sukurti mechanizmus, kurie leistų gamintojams užginčyti ir kontroliuoti piktnaudžiavimą sąnaudomis ir duomenimis, susijusiais su 12 ir 13 straipsniuose išdėstytais klausimais, tačiau kurie netaptų papildoma našta vietos valdžios institucijoms;

29. ragina gamintojo atsakomybei priskirti ir atskiro namų ūkio atliekų surinkimo sąnaudas, kurios turi būti padengiamos ne savanoriškai, o privalomai;

[1] CESE 2008, CECED 2009, DigitalEurope 2009, Orgalime 2009.

30. teigiamai vertina faktą, kad 11 straipsnio 1 dalyje numatytos minimalios normos padidintos 5 proc. ir kad šios normos nuo šiol bus taikomos medicinos prietaisams. Komitetas ragina, laikantis atliekų tvarkymo struktūros, nustatyti konkretų tikslą – minimalią 5 proc. pakartotinio įrangos naudojimo normą. Tai leistų pašalinti dabartines kliūtis, susijusias su naudotos įrangos pakartotiniu panaudojimu, ir užtikrinti kokybiškų prietaisų pakartotinį naudojimą;

31. atkreipia dėmesį, kad B2C kategorijos prekių gamintojai yra mažai arba visiškai nesuinteresuoti skatinti pakartotinį savo įrangos naudojimą. Todėl tokia įranga ir nenaudojama. Jei pakartotinio naudojimo tikslai taps perdirbimo tikslo dalimi, padėtis nepasikeis. Gamintojai šios normos sieks tik perdirbimu ir nekreips dėmesio į pakartotinio naudojimo galimybes. Pakartotinio naudojimo organizacijų patirtis rodo, kad 20–30 proc. visos išmetamos elektros ir elektroninės įrangos yra veikianti ar gali veikti šiek tiek ją paremontavus. Į atliekų tvarkymo hierarchijos principą Regionų komitetas žiūri labai atsakingai ir pritaria pakartotiniam neišardytų prietaisų naudojimui. Todėl RK siūlo, kad pakartotinis neišardytų prietaisų naudojimas būtų laikomas atskiru tikslu;

32. atkreipia dėmesį, kad dėl kai kurių šios direktyvos nuostatų neapibrėžtumo ir neaiškios įsipareigojimų ir atsakomybės apibrėžties nacionaliniuose teisės aktuose kai kuriais atvejais vietos institucijoms teko prisiimti neproporcingą administracinę ir finansinę naštą. Sąnaudas, kurias pagal direktyvą turi apmokėti gamintojas, galiausiai tenka padengti vietos valdžios institucijoms, kadangi pastarosioms paprastai tenka atsakomybė pagal įstatymą už atliekų surinkimą ir jos turi imtis priemonių, jei netinkamai veikia atliekų grąžinimo gamintojams sistema. Regionų komitetas mano, kad dėl EEĮ atliekų teisės aktų spragų vietos ir regionų valdžios institucijos neturėtų patirti finansinių nuostolių.

E. **Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos nauja redakcija**

33. išreiškia susirūpinimą dėl nuolat didėjančios taršos pavojingomis medžiagomis, naudojamomis elektros ir elektroninėje įrangoje. Viena vertus, jos dideliais kiekiais naudojamos tokių gaminių gamyboje, antra vertus, perdirbant ir tvarkant nebenaudojamą įrangą savo ruožtu susidaro kitos kenksmingos medžiagos, pavyzdžiui, dioksinai ir furanai;

34. atkreipia dėmesį į tai, jog reikia imtis veiksmų, kad būtų nutrauktas ryšys tarp ekonomikos augimo ir atliekų, ypač turinčių pavojingų medžiagų, kiekio didėjimo. Komitetas pabrėžia, kad visuomenė neturi mokėti papildomų mokesčių, padengiančių pavojingų medžiagų turinčių atliekų tvarkymo sąnaudas. Tokių medžiagų naudojimas elektros ir elektroninėje įrangoje yra gamintojų (ir platintojų, importuojančių šiuos gaminius iš ES nepriklausančių šalių) savanoriškas sprendimas. Todėl būtų tikslinga į gaminio kainą įtraukti visas pavojingų medžiagų turinčios elektros ir elektroninės įrangos atliekų šalinimo, kuris nekelia pavojaus žmonių sveikatai ir aplinkai, sąnaudas;

35. palankiai vertina sprendimą prie direktyvos kaip priedą pridėti draudžiamų medžiagų ir didžiausios leidžiamos jų koncentracijos sąrašą. Vis dėlto Komitetas apgailestauja, kad nebuvo papildytas IV priede pateikiamas draudžiamų medžiagų sąrašas. Ši pastaba konkrečiai taikoma heksabromciklododekanui (HBCDD), dietilheksilftalatui (DEHP), benzilbutilftalatui (BBP) ir dibutilftalatui (DBP), kurie yra naudojami bet kokios rūšies elektros ir elektroninėje įrangoje;

36. prašo išnagrinėti skirtingus argumentus, kuriais raginama tiek visapusiškai įgyvendinti REACH procesą taikant pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvą, tiek ir išsaugoti minėtą direktyvą kaip REACH proceso papildymą, nes joje numatyti griežtesni terminai pranešti apie pavojingomis pripažintas naujas chemines medžiagas, kurias reikėtų pakeisti saugesniais pakaitalais;

37. palankiai vertina tai, kad kas ketverius metus atliekamas išimčių persvarstymas buvo pakeistas ne ilgesniu nei ketverių metų išimčių galiojimo terminu su galimybe teikti paraišką dėl atnaujinimo; taip siekiama skatinti pastangas naudoti pakaitalus ir perkelti įrodinėjimo pareigą, kuri anksčiau teko valstybės institucijoms, tokią paraišką teikiantiems gamintojams ar platintojams;

38. ragina Komisiją nedelsiant parengti išsamias išimčių suteikimo taisykles, kad ūkio subjektams būtų užtikrintas teisinis tikrumas, ir nustatyti, kaip suteikiant išimtis ir jas persvarstant taikomi nauji kriterijai, pagrįsti neigiao ir teigiamo socialino ir ekonominio poveikio nustatymu, kaip nurodyta 5 straipsnio 1 dalies b punkte;

39. patvirtina 6 ir 8 straipsniuose išdėstytų nuostatų aiškumą bei nuoseklumą ir atkreipia dėmesį į tai, kad standartų neatitinkančių gaminių skaičiaus sumažinimas reikliau ir suderintai stebint rinką yra ekonomiškai veiksmingas metodas didinti direktyvos užtikrinamą naudą aplinkai.

II. **SIŪLOMI PAKEITIMAI**

1 pakeitimas

Pasiūlymas priimti EEĮ atliekų direktyvą (nauja redakcija) 19 konstatuojamoji dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
(19~~20~~) Privačių namų ūkių elektros ir elektroninės įrangos naudotojams turėtų būti sudaryta galimybė grąžinti EEĮ atliekas bent jau nemokamai. ~~Todėl~~ G~~g~~amintojai turėtų finansuoti bent EEĮ atliekų surinkimą ~~iš surinkimo įrenginių, taip pat EEĮ atliekų~~ apdorojimą, naudojimą ~~utilizavimą~~ ir šalinimą. Valstybės narės turėtų skatinti gamintojus prisiimti visą atsakomybę už EEĮ atliekų surinkimą, visų pirma finansuoti tų atliekų surinkimą visoje atliekų, įskaitant privačių namų ūkių EEĮ atliekas, surinkimo grandinėje, kad būtų galima išvengti neoptimalaus atskirai surinktų atliekų apdorojimo ir neteisėto eksporto, sudaryti visiems vienodas konkurencijos sąlygas visoje ES suderinant gamintojų teikiamą finansavimą, ir padaryti taip, kad už EEĮ atliekų surinkimą mokėtų ne eiliniai mokesčių mokėtojai, o EEĮ naudotojai pagal principą „teršėjas moka“. (…)	(19~~20~~) Privačių namų ūkių elektros ir elektroninės įrangos naudotojams turėtų būti sudaryta galimybė grąžinti EEĮ atliekas bent jau nemokamai. ~~Todėl~~ G~~g~~amintojai turėtų finansuoti **bent** EEĮ atliekų surinkimą ~~**iš surinkimo įrenginių**~~, ~~taip pat~~ ~~EEĮ atliekų~~ apdorojimą, naudojimą ~~utilizavimą~~ ir šalinimą. Valstybės narės turėtų ~~**skatinti**~~ **užtikrinti, kad** gamintoj~~us~~ai prisiimtu~~ti~~ visą atsakomybę už EEĮ atliekų surinkimą, visų pirma finansuot~~i~~u tų atliekų surinkimą visoje atliekų, įskaitant privačių namų ūkių EEĮ atliekas, surinkimo grandinėje, kad būtų galima išvengti neoptimalaus atskirai surinktų atliekų apdorojimo ir neteisėto eksporto, sudaryti visiems vienodas konkurencijos sąlygas visoje ES suderinant gamintojų teikiamą finansavimą, ir padaryti taip, kad už EEĮ atliekų surinkimą mokėtų ne eiliniai mokesčių mokėtojai, o EEĮ naudotojai pagal principą „teršėjas moka“. (…)

Paaiškinimas

Gamintojo finansinė atsakomybė prasideda tada, kai vartotojas išmeta elektroninį gaminį, o taip paprastai elgiamasi namų ūkyje. Direktyvoje turi būti vengiama dviprasmiško požiūrio į nuostatos dėl gamintojo atsakomybės įgyvendinimą dėl priežasčių, pateikiamų šioje konstatuojamoje dalyje, ir dėl to, kad tik taip EEĮ atliekų tvarkymas bus optimalus.

2 pakeitimas

Pasiūlymas priimti EEĮ atliekų direktyvą (nauja redakcija) 4 straipsnis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Valstybės narės, laikydamosi Bendrijos produktus reglamentuojančių teisės aktų, įskaitant Direktyvą 2005/32/EB dėl ekologinio projektavimo, skatina priimti priemones, kuriomis skatinamas ~~tokią~~ elektros ir elektroninės įrangos projektavimas~~a~~ ir gamyba~~a~~, visų pirma siekiant palengvinti ~~kad būtų numatytas ir palengvintas~~ EEĮ atliekų, jų komponentų ir medžiagų pakartotinį naudojimą, išmontavimą~~as~~ ir naudojimą ~~utilizavimas, ypač jų pakartotinis panaudojimas ir perdirbimas~~. Šios priemonės neturi kliudyti Bendrijos rinkai tinkamai veikti. Tokiu atveju valstybės narės imasi adekvačių priemonių, kad gamintojai, taikydami išskirtinius projektavimo ypatumus arba vykdydami gamybos procesus, neužkirstų kelio pakartotiniam EEĮ atliekų panaudojimui, išskyrus atvejus, kai tokie išskirtiniai projektavimo ypatumai ar gamybos procesai turi išskirtinių privalumų, pavyzdžiui, aplinkos apsaugos ir (arba) saugumo reikalavimų srityje.	Valstybės narės, laikydamosi Bendrijos produktus reglamentuojančių teisės aktų, įskaitant Direktyvą 2005/32/EB dėl ekologinio projektavimo, ~~**skatina**~~ **įpareigoja** priimti **(finansines)** priemones, kuriomis skatinamas ~~tokią~~ elektros ir elektroninės įrangos projektavimas~~a~~ ir gamyba~~a~~, visų pirma siekiant palengvinti ~~kad būtų numatytas ir palengvintas~~ EEĮ atliekų, jų komponentų ir medžiagų pakartotinį naudojimą, išmontavimą~~as~~ ir naudojimą ~~utilizavimas, ypač jų pakartotinis panaudojimas ir perdirbimas~~. Šios priemonės neturi kliudyti Bendrijos rinkai tinkamai veikti. Tokiu atveju valstybės narės imasi adekvačių priemonių, kad gamintojai, taikydami išskirtinius projektavimo ypatumus arba vykdydami gamybos procesus, neužkirstų kelio pakartotiniam EEĮ atliekų panaudojimui, išskyrus atvejus, kai tokie išskirtiniai projektavimo ypatumai ar gamybos procesai turi išskirtinių privalumų, pavyzdžiui, aplinkos apsaugos ir (arba) saugumo reikalavimų srityje.

Paaiškinimas

Direktyvoje turėtų būti reikalaujama, kad valstybės narės įpareigotų (ne tik skatintų) gamintojus kurti žaliuosius produktus. Atitikties sistemų numatytas mokestis turėtų būti susietas su konkretaus produkto tinkamumu pakartotiniam naudojimui ar perdirbimui. To siekiant, EEĮ atliekų direktyvoje turi būti patikslinta, kaip apskaičiuojami (aiškūs) mokesčiai, imami pagal atitikties sistemas.

3 pakeitimas

Pasiūlymas priimti EEĮ atliekų direktyvą (nauja redakcija) 5 straipsnio 1 dalis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
Valstybės narės patvirtina atitinkamas priemones, kad EEĮ atliekos kuo rečiau būtų šalinamos kaip nerūšiuotos komunalinės atliekos ir būtų pasiektas aukštas atskiro EEĮ, visų pirma šaldymo ir užšaldymo įrenginių, kuriuose yra ozono sluoksnį ardančių medžiagų ir fluorintų šiltnamio efektą sukeliančių medžiagų, atliekų surinkimo lygis.	Valstybės narės patvirtina atitinkamas priemones, kad EEĮ atliekos kuo rečiau būtų šalinamos kaip nerūšiuotos komunalinės atliekos ir būtų pasiektas aukštas atskiro EEĮ, visų pirma šaldymo ir užšaldymo įrenginių, kuriuose yra ozono sluoksnį ardančių medžiagų ir fluorintų šiltnamio efektą sukeliančių medžiagų, atliekų surinkimo lygis. **Valstybės narės taip pat turėtų numatyti apsaugos priemones, kad mažo dydžio EEĮ atliekos nepatektų į nerūšiuotų atliekų srautą ir dėl to neatsirastų papildomų jų naudojimo sąnaudų.**

Paaiškinimas

Gana daug mažo dydžio EEĮ atliekų patenka į komunalinių atliekų konteinerius, o vėliau patenka į nerūšiuotų atliekų srautą. Jų naudojimas yra brangi ir nepagrįsta našta vietos valdžios institucijoms, kurioms tenka papildomai tartis su gamintojais. Jei tokia praktika išnyktų, sumažėtų jų naudojimo sąnaudos.

4 pakeitimas

Pasiūlymas priimti EEĮ atliekų direktyvą (nauja redakcija) 7 straipsnis 1 punktas

Europos Komisijos siūlomas tekstas
7 straipsnis **Surinkimo lygis** 1. Nepažeisdamos 5 straipsnio 1 dalies, valstybės narės užtikrina, kad gamintojai arba jų vardu veikiančios trečiosios šalys pasiektų minimalų 65 % atliekų surinkimo lygį. Surinkimo lygis apskaičiuojamas remiantis atitinkamais metais toje valstybėje pagal 5 ir 6 straipsnius surinktų EEĮ atliekų bendru svoriu, išreikštu elektros ir elektroninės įrangos, per dvejus ankstesnius metus pateiktos tos valstybės narės rinkai, vidutinio svorio procentine dalimi. Šis atliekų surinkimo lygis nuo 2016 m. pasiekiamas kasmet.

Nuomonės projektas	Pakeitimas
	7 straipsnis **Surinkimo lygis** 1. Nepažeisdamos 5 straipsnio 1 dalies, valstybės narės užtikrina, kad gamintojai arba jų vardu veikiančios trečiosios šalys pasiektų minimalų 65 % atliekų surinkimo lygį pagal kiekvieną EEĮ kategoriją, atskirai nurodytą direktyvos 20xx/xx/EB (Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimas) I priede. Surinkimo lygis apskaičiuojamas remiantis atitinkamais metais toje valstybėje narėje pagal 5 ir 6 straipsnius surinktų EEĮ atliekų bendru svoriu, išreikštu elektros ir elektroninės įrangos, per dvejus ankstesnius metus pateiktos tos valstybės narės rinkai, vidutinio svorio procentine dalimi. Šis atliekų surinkimo lygis nuo 2016 m. pasiekiamas kasmet.

Paaiškinimas

Šiuo pakeitimu nuomonės projekto 23 punkto nuostatos pateikiamos kaip teisės akto pasiūlymo pakeitimas.

5 pakeitimas

Pasiūlymas priimti EEĮ atliekų direktyvą (nauja redakcija) 11 straipsnio 1 ir 2 dalys

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
~~1. Valstybės narės užtikrina, kad gamintojai arba jų vardu veikiančios trečiosios šalys laikydamosi Bendrijos teisės aktų reikalavimų individualiai ar kolektyviai įrengtų pagal 5 straipsnį atskirai sukauptų EEĮ atliekų utilizavimo sistemas. Valstybės narės pirmenybę teikia pakartotiniam neišardytų prietaisų naudojimui. Iki šio straipsnio 4 dalyje nustatytos datos tokie prietaisai neįtraukiami skaičiuojant 2 dalyje nustatytas surinkimo normas.~~	~~1. Valstybės narės užtikrina, kad gamintojai arba jų vardu veikiančios trečiosios šalys laikydamosi Bendrijos teisės aktų reikalavimų individualiai ar kolektyviai įrengtų pagal 5 straipsnį atskirai sukauptų EEĮ atliekų utilizavimo sistemas. Valstybės narės pirmenybę teikia pakartotiniam neišardytų prietaisų naudojimui. Iki šio straipsnio 4 dalyje nustatytos datos tokie prietaisai neįtraukiami skaičiuojant 2 dalyje nustatytas surinkimo normas.~~
1~~2~~. Pagal ~~6~~ 8, 9 ir 10 straipsniu~~o~~ nuostatas visų atskirai surinktų ir išsiųstų apdoroti EEĮ atliekų arba išsiųstų parengti pakartotinai naudoti EEĮ atliekų atžvilgiu valstybės narės užtikrina, kad iki 2011 m. ~~2006 m.~~ gruodžio 31 d. gamintojai įvykdytų tokias minimalias normas:	1~~2~~. Pagal ~~6~~ 8, 9 ir 10 straipsniu~~o~~ nuostatas visų atskirai surinktų ir ï išsiųstų apdoroti EEĮ atliekų arba išsiųstų parengti pakartotinai naudoti EEĮ atliekų atžvilgiu valstybės narės užtikrina, kad iki 2011 m. ~~2006 m.~~ gruodžio 31 d. gamintojai įvykdytų tokias minimalias normas:
a) Direktyvos 20xx/xx/EB (Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos) I~~A~~ priedo 1 ir 10 ~~1–10~~ kategorijoms priskirtu~~oms~~ EEĮ atlieku~~oms~~	a) Direktyvos 20xx/xx/EB (Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos) I~~A~~ priedo 1 ir 10 ~~1–10~~ kategorijoms priskirtu~~oms~~ EEĮ atlieku~~oms~~
— panaudojama 85 % ~~utilizavimo norma didinama iki ne mažiau kaip 80 % vidutinio svorio~~, ir	— panaudojama 85 % ~~utilizavimo norma didinama iki ne mažiau kaip 80 % vidutinio svorio~~, ir
— parengiama pakartotinai naudoti ir perdirbama 80 %; ~~komponentų, medžiagų ir turinio pakartotinis panaudojimas ir perdirbimas didinamas iki ne mažiau kaip 75 % vieno prietaiso vidutinio svorio;~~	— ~~**parengiama pakartotinai naudoti ir**~~ perdirbama ~~**80 %**~~**75 %;** ~~komponentų, medžiagų ir turinio pakartotinis panaudojimas ir perdirbimas didinamas iki ne mažiau kaip 75 % vieno prietaiso vidutinio svorio;~~
	— **5 % parengiama pakartotinai naudoti;**
b) Direktyvos 20xx/xx/EB (Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos) I~~A~~ priedo 3 ir 4 kategorijoms priskirtu~~oms~~ EEĮ atlieku~~oms~~	b) Direktyvos 20xx/xx/EB (Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos) I~~A~~ priedo 3 ir 4 kategorijoms priskirtu~~oms~~ EEĮ atlieku~~oms~~
— panaudojama 80 % ~~utilizavimo norma didinama iki ne mažiau kaip 75 % vieno prietaiso vidutinio svorio,~~ ir	— panaudojama 80 % ~~utilizavimo norma didinama iki ne mažiau kaip 75 % vieno prietaiso vidutinio svorio,~~ ir
— parengiama pakartotinai naudoti ir perdirbama 70 %; ~~komponentų, medžiagų ir turinio pakartotinis panaudojimas ir perdirbimas didinamas iki ne mažiau kaip 65 % vieno prietaiso vidutinio svorio;~~	— ~~**parengiama pakartotinai naudoti ir**~~ perdirbama ~~**70 %**~~**65 %;** ~~komponentų, medžiagų ir turinio pakartotinis panaudojimas ir perdirbimas didinamas iki ne mažiau kaip 65 % vieno prietaiso vidutinio svorio;~~
	— **5 % parengiama pakartotinai naudoti;**
c) Direktyvos 20xx/xx/EB (Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos) I~~A~~ priedo 2, 5, 6, 7, 8 ir 9 kategorijoms priskirtu~~oms~~ EEĮ atlieku~~oms~~	c) Direktyvos 20xx/xx/EB (Pavojingų medžiagų naudojimo apribojimo direktyvos) I~~A~~ priedo 2, 5, 6, 7, 8 ir 9 kategorijoms priskirtu~~oms~~ EEĮ atlieku~~oms~~
— panaudojama 75 % ~~utilizavimo norma didinama iki ne mažiau kaip 75 % vieno prietaiso vidutinio svorio~~, ir	— panaudojama 75 % ~~utilizavimo norma didinama iki ne mažiau kaip 75 % vieno prietaiso vidutinio svorio~~, ir
— parengiama pakartotinai naudoti ir perdirbama 55 %; ~~komponentų, medžiagų ir turinio pakartotinis panaudojimas ir perdirbimas didinamas iki ne mažiau kaip 50 % vieno prietaiso vidutinio svorio;~~	— ~~**parengiama pakartotinai naudoti ir**~~ perdirbama ~~**55 %**~~**50 %**; ~~komponentų, medžiagų ir turinio pakartotinis panaudojimas ir perdirbimas didinamas iki ne mažiau kaip 50 % vieno prietaiso vidutinio svorio;~~
	— **5 % parengiama pakartotinai naudoti;**
d) parengiama pakartotinai naudoti ir perdirbama 85 % dujošvyčių lempų~~komponentų, medžiagų ir turinio pakartotinio panaudojimo ir perdirbimo norma siekia ne mažiau kaip 80 % lempų svorio~~.	d) parengiama pakartotinai naudoti ir perdirbama 85 % dujošvyčių lempų~~komponentų, medžiagų ir turinio pakartotinio panaudojimo ir perdirbimo norma siekia ne mažiau kaip 80 % lempų svorio~~.

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
2. Šios normos apskaičiuojamos kaip atskirai surinktų EEĮ atliekų, kurios siunčiamos į naudojimo įrenginius, svorio procentinė dalis.	2. Šios normos apskaičiuojamos kaip atskirai surinktų EEĮ atliekų, kurios siunčiamos į naudojimo įrenginius, svorio procentinė dalis.

Paaiškinimas

Europos Komisijos pasiūlyme nenumatytas atskiras elektros ir elektroninės įrangos atliekų pakartotinio naudojimo tikslas. Taigi gamintojai neskatinami atliekas atitinkamai paruošti. Jei šis tikslas bus sutapatintas su atliekų perdirbimo tikslu, gamintojai gali būti atgrasyti ruošti atliekas pakartotinai naudoti. Nereikėtų pamiršti, kad daugelį tokio pobūdžio prietaisų galima pakartotinai naudoti iškart arba atlikus nedidelį remontą. Dėl šios priežasties siūloma nurodyti atskirą pakartotinio naudojimo tikslą.

6 pakeitimas

Pasiūlymas priimti EEĮ atliekų direktyvą (nauja redakcija) 12 straipsnis

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
1. Valstybės narės užtikrina, kad ~~iki 2005 m. rugpjūčio 13 d.~~ gamintojai numatytų bent jau pagal 5 straipsnio 2 dalį įrengtuose surinkimo įrenginiuose sukauptų ~~EEĮ atliekų iš~~ privačių namų ūkių EEĮ atliekų surinkimo, apdorojimo, naudojimo ~~utilizavimo~~ ir aplinkai tinkamo šalinimo finansavimą. Valstybės narės prireikus skatina gamintojus finansuoti visas su privačių namų ūkių EEĮ atliekų surinkimo įrenginiais susijusias išlaidas. 2. Produktų, kurie bus pateikti ~~išleisti~~ ~~į~~ rinkai~~ą~~ po 2005 m. rugpjūčio 13 d., atžvilgiu kiekvienas gamintojas yra atsakingas už šio straipsnio 1 dalyje nurodytų operacijų, vykdomų su jo produktų atliekomis, finansavimą. Gamintojas gali nuspręsti, ar šį įsipareigojimą jis vykdys individualiai, ar prisijungdamas prie kolektyvinio plano. Valstybės narės užtikrina, kad kiekvienas gamintojas pateikdamas ~~išleisdamas~~ produktą ~~į~~ rinkai~~ą~~ pateiktų garantiją, rodančią, kad visų EEĮ atliekų tvarkymas bus finansuojamas, ir kad gamintojai aiškiai žymėtų savo produktus, kaip numatyta 15~~1~~ straipsnio 2 dalyje. Šia garantija užtikrinama, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodytos ir su šiuo produktu susijusios operacijos bus finansuojamos. Garantija gali būti suteikiama tokiomis formomis: gamintojui dalyvaujant atitinkamuose EEĮ atliekų tvarkymo finansavimo planuose, apdraudžiant perdirbimo procesus arba užblokuojant banko sąskaitą. ~~Atliekų surinkimo, apdorojimo arba aplinkai tinkamo šalinimo kaštai parduodant naujus produktus atskirai pirkėjams nepateikiami.~~ 3. Iki 2005 m. rugpjūčio 13 d. ~~šio straipsnio 1 dalyje nurodytos datos į~~ rinkai~~ą~~ pateiktų EEĮ ~~išleistų~~ produktų ~~EEĮ~~ atliekų („istorinių“ atliekų) tvarkymo išlaidų ~~kaštų~~ finansavimo atsakomybę užtikrina viena ar kelios sistemos, prie kurių visi tuo metu, kai atsiranda atitinkamų~~i~~ išlaidų~~kaštai~~, rinkoje dalyvaujantys gamintojai prisideda proporcingai, pavyzdžiui, proporcingai jų užimamai tam tikros įrangos rūšies rinkos daliai.	1. Valstybės narės užtikrina, kad ~~iki 2005 m. rugpjūčio 13 d.~~ gamintojai numatytų bent jau pagal 5 straipsnio 2 dalį įrengtuose surinkimo įrenginiuose sukauptų ~~EEĮ atliekų iš~~ privačių namų ūkių EEĮ atliekų surinkimo, apdorojimo, naudojimo ~~utilizavimo~~ ir aplinkai tinkamo šalinimo finansavimą. Valstybės narės ~~prireikus skatina~~ **užtikrina, kad** gamintoja~~ius~~ finansuot~~i~~ų visas **atliekų surinkimo ir** su privačių namų ūkių EEĮ atliekų **surinkimu ir** surinkimo įrenginiais susijusias išlaidas. **Valstybės narės gali nustatyti papildomus atliekų surinkimo ir su atliekų surinkimo įrenginiais susijusių išlaidų apskaičiavimo metodus.** 2. Produktų, kurie bus pateikti ~~išleisti~~ ~~į~~ rinkai~~ą~~ po 2005 m. rugpjūčio 13 d., atžvilgiu kiekvienas gamintojas yra atsakingas už šio straipsnio 1 dalyje nurodytų operacijų, vykdomų su jo produktų atliekomis, finansavimą. Gamintojas gali nuspręsti, ar šį įsipareigojimą jis vykdys individualiai, ar prisijungdamas prie kolektyvinio plano. Valstybės narės užtikrina, kad kiekvienas gamintojas pateikdamas ~~išleisdamas~~ produktą ~~į~~ rinkai~~ą~~ pateiktų garantiją, rodančią, kad visų EEĮ atliekų tvarkymas bus finansuojamas, ir kad gamintojai aiškiai žymėtų savo produktus, kaip numatyta 15~~1~~ straipsnio 2 dalyje. Šia garantija užtikrinama, kad šio straipsnio 1 dalyje nurodytos ir su šiuo produktu susijusios operacijos bus finansuojamos. Garantija gali būti suteikiama tokiomis formomis: gamintojui dalyvaujant atitinkamuose EEĮ atliekų tvarkymo finansavimo planuose, apdraudžiant perdirbimo procesus arba užblokuojant banko sąskaitą. ~~Atliekų surinkimo, apdorojimo arba aplinkai tinkamo šalinimo kaštai parduodant naujus produktus atskirai pirkėjams nepateikiami.~~ 3. Iki 2005 m. rugpjūčio 13 d. ~~šio straipsnio 1 dalyje nurodytos datos į~~ rinkai~~ą~~ pateiktų EEĮ ~~išleistų~~ produktų ~~EEĮ~~ atliekų („istorinių“ atliekų) tvarkymo išlaidų ~~kaštų~~ finansavimo atsakomybę užtikrina viena ar kelios sistemos, prie kurių visi tuo metu, kai atsiranda atitinkamų~~i~~ išlaidų~~kaštai~~, rinkoje dalyvaujantys gamintojai prisideda proporcingai, pavyzdžiui, proporcingai jų užimamai tam tikros įrangos rūšies rinkos daliai.

Europos Komisijos siūlomas tekstas	RK pakeitimas
~~Valstybės narės užtikrina, kad aštuonerių metų (10 metų IA priede nurodytai 1 kategorijai) pereinamuoju laikotarpiu nuo šios direktyvos įsigaliojimo parduodant naujus produktus gamintojams būtų leidžiama parodyti pirkėjams atliekų surinkimo, apdorojimo ir aplinkai tinkamo šalinimo kaštus. Minėtieji kaštai neviršija faktiškai patirtų kaštų.~~	~~Valstybės narės užtikrina, kad aštuonerių metų (10 metų IA priede nurodytai 1 kategorijai) pereinamuoju laikotarpiu nuo šios direktyvos įsigaliojimo parduodant naujus produktus gamintojams būtų leidžiama parodyti pirkėjams atliekų surinkimo, apdorojimo ir aplinkai tinkamo šalinimo kaštus. Minėtieji kaštai neviršija faktiškai patirtų kaštų.~~
~~4. Valstybės narės užtikrina, kad nuotolinėmis ryšių priemonėmis elektros ir elektroninę įrangą pristatantys gamintojai taip pat laikytųsi šiame straipsnyje išdėstytų reikalavimų įrangai, tiekiamai į valstybę narę, kurioje gyvena šios įrangos pirkėjas.~~	**4. Valstybės narės užtikrina, kad gamintojai arba trečiosios šalys kasmet pateiktų atliekų surinkimo, tvarkymo ir šalinimo sistemų finansavimo ir išlaidų ataskaitą.** **Gali būti nustatytos papildomos ataskaitos formą reglamentuojančios taisyklės. Priemonės, skirtos iš dalies pakeisti neesminius dalykus šioje direktyvoje ją papildant, priimamos laikantis 18 straipsnio 3 dalyje numatytos reguliavimo procedūros su tikrinimu.** ~~4. Valstybės narės užtikrina, kad nuotolinėmis ryšių priemonėmis elektros ir elektroninę įrangą pristatantys gamintojai taip pat laikytųsi šiame straipsnyje išdėstytų reikalavimų įrangai, tiekiamai į valstybę narę, kurioje gyvena šios įrangos pirkėjas.~~

Paaiškinimas

Atsižvelgiant į šio klausimo svarbą, tekste reikia aiškiai ir suprantamai nurodyti gamintojams tenkančią pareigą finansuoti su elektros ir elektroninės įrangos atliekų rinkimu ir surinkimo įrenginiais susijusias išlaidas ir tai, kad gamintojo atsakomybė prasideda nuo elektroninės įrangos surinkimo, kuris vyksta baigus naudoti gaminį. Gamintojo atsakomybei atskiro atliekų surinkimo iš namų ūkio sąnaudos turėtų būti priskiriamos privaloma tvarka, kad būtų geriau suderinta finansinė atsakomybė ir Europos Sąjungoje būtų sukurtos lygios verslo sąlygos.

2009 m. gruodžio 4 d., Briuselis

Regionų komiteto pirmininkas

Luc VAN DEN BRANDE

2010 m. prenumeratos kainos (be PVM, įskaitant paprastosios siuntos išlaidas)

ES oficialusis leidinys, L ir C serijos, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 100 EUR per metus
ES oficialusis leidinys, L ir C serijos, spausdintinė versija ir metinis kompaktinis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	1 200 EUR per metus
ES oficialusis leidinys, L serija, tik spausdintinė versija	22 oficialiosiomis ES kalbomis	770 EUR per metus
ES oficialusis leidinys, L ir C serijos, mėnesinis kaupiamasis kompaktinis diskas	22 oficialiosiomis ES kalbomis	400 EUR per metus
Oficialiojo leidinio priedas, S serija (Konkursai ir viešieji pirkimai), kompaktinis diskas, leidžiamas du kartus per savaitę	daugiakalbis: 23 oficialiosiomis ES kalbomis	300 EUR per metus
ES oficialusis leidinys, C serija. Konkursai	konkursų kalbomis	50 EUR per metus

Europos Sąjungos oficialųjį leidinį, leidžiamą oficialiosiomis Europos Sąjungos kalbomis, galima prenumeruoti bet kuria iš 22 kalbų. Jį sudaro L (teisės aktai) ir C (informacija ir pranešimai) serijos.

Kiekviena kalba leidžiamas leidinys prenumeruojamas atskirai.

Oficialieji leidiniai airių kalba parduodami atskirai, remiantis 2005 m. birželio 18 d. Oficialiajame leidinyje L 156 paskelbtu Tarybos reglamentu (EB) Nr. 920/2005, nurodančiu, kad Europos Sąjungos institucijos laikinai neįpareigojamos rengti ir skelbti visų aktų airių kalba.

Oficialiojo leidinio priedas (S serija. Konkursai ir viešieji pirkimai) skelbiamas viename daugiakalbiame kompaktiniame diske visomis 23 oficialiosiomis kalbomis.

Pateikę paprastą prašymą *Europos Sąjungos oficialiojo leidinio* prenumeratoriai gali gauti įvairius Oficialiojo leidinio priedus. Apie priedų išleidimą prenumeratoriai informuojami pranešime skaitytojui, kuris skelbiamas *Europos Sąjungos oficialiajame leidinyje*.

2010 metais kompaktinius diskus pakeis skaitmeniniai diskai.

Pardavimas ir prenumerata

Įvairių mokamų leidinių, tokių kaip *Europos Sąjungos oficialusis leidinys*, galima užsiprenumeruoti mūsų pardavimo biuruose. Pardavimo biurų sąrašą galima rasti internete adresu

http://publications.europa.eu/others/agents/index_lt.htm

EUR-Lex (http://eur-lex.europa.eu) – tai tiesioginė ir nemokama prieiga prie Europos Sąjungos teisės aktų. Šiame tinklalapyje galima skaityti *Europos Sąjungos oficialųjį leidinį*, susipažinti su sutartimis, teisės aktais, precedentine teise bei parengiamaisiais teisės aktais.

Išsamesnės informacijos apie Europos Sąjungą rasite http://europa.eu

Europos Sąjungos leidinių biuras
2985 Liuksemburgas
LIUKSEMBURGAS

LT